

Poljska se je vklonila Nemčiji

Beck je v Berchtesgadnu in Monakovem obljubil, da bo Poljska opustila vsako nadaljnjo akcijo za tesnejše zblizanje s sovjetsko Rusijo — Vsebinska nemških želj — Veliko začudenje in razočaranje v Moskvi

BERLIN, 7. januarja. V tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih se pri-
soja izredno velik pomen konferencam, ki jih je imel poljski zunanji minister
Beck v Berchtesgadnu in Monakovem z vodjo in kancelarjem Hitlerjem ter z u-
nanim ministrom von Ribbentropom. Rezultat teh konferenc je popolna opusti-
jevskega nadaljnega zblizavanja med Poljsko in sovjetsko Rusijo. Poljska se
je uklonila pod težo nemških argumentov, ki so bili navedeni proti vsaki taki no-
vi orientaciji poljske zunanje politike. V glavnih potezah so bile določene vse
smernice za vskladenje nemških in poljskih interesov v sedanjem položaju, do-
cim se bodo podrobnosti reševale in določile po diplomatski poti in ob priliki
obiska nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Varšavi, kamor bo pri-
šel najbrže še tokom januarja.

SESTANKI IN KONFERENCE
BERLIN, 7. januarja. Poljski zunanji
minister polkovnik Beck je bil sprejet pri
Hitlerju v četrtek popoldne in razpravl-
jal z njim o vprašanju, ki zanimajo obe
državi. Beck in Hitler sta konferirala naj-
prej popolnoma sama in šele nato je bil
pritegnjen tudi nemški zunanji minister
von Ribbentrop. Včeraj je imel Beck več
konferenc z zunanjim ministrom von Ri-
bentropom. Zvečer je priredil von Ri-
bentrop Becku v »Hotelu štiri letnih
časov« slavnostno večerjo, ki kateri so
bile razen Beckovega spremstva povah-
lene tudi razne visoke nemške politične
osebnosti. Večerje so se udeležili še
drugi nemški poslanik v Varšavi grof
Moltke, poljski poslanik v Berlinu Lipski
in nemški državni namestnik von Epp.
Poljski zunanji minister Beck se je po-
zno ponoči odpeljal iz Monakovega na-
zaj v Varšavo.

PREDMETI RAZGOVOROV
BERLIN, 7. januarja. O razgovorih
med poljskim zunanjim ministrom Bek-
kom, Hitlerjem in von Ribbentropom ni
bilo izdano nobeno uradno poročilo, ki bi
pojasnjevalo javnosti, kakšen je bil pred-
met konference, vendar zatrjujejo na po-
pučenem mestu, da so se razprave nana-
šale v glavnem na vprašanje razmerja
med Nemčijo in Poljsko na eni ter Poljs-
ko in sovjetsko Rusijo na drugi strani.
Beck, ki stoji še vedno na stališču, da
mora Poljska doseči sporazum z Nemčijo
in se izogniti potrebi po tesnejši naslo-
nitvi na sovjetsko Rusijo, je skušal v
Berchtesgadnu pri Hitlerju in v Monako-
vem pri von Ribbentropu izvesti o
prvi vrsti, kakšno stališče namerava za-
vzeti uradna Nemčija do ukrajinskega
vprašanja. Tako je bilo ukrajinsko vpra-
šanje na teh konferencah najvažnejše.
Razen tega se je po razpravljalo še o
vprašanju položaja nemške narodne
mašine na Poljskem. Razmerju med Poljs-
ko in Češko-Slovaško, razmerju med
Poljsko in Madžarsko s posebnim ozirom
na Karpatsko Ukrajino in vprašanje Klaj-
pede.

NEMŠKE ŽELJE DO POLJSKE
Kakor se zatrjuje, je bilo Becku z nem-
ške strani nasvetovano, naj Poljska vsaj
v nekem oziru zadovolji ukrajinske tež-
nje in naj ne poglablja razdora med Po-
lsko in Ukrajino. Razen tega naj opusti
vsako nadaljnjo podpiranje madžarskih
aspiracij na Karpatsko Ukrajino. Nemčija
oblublja Poljski spoštovanje njenih inte-
resov, zahteva pa od nje, da opusti vsa
ko zblizavanje s sovjetsko Rusijo in celo
podpre akcijo za osvojitve Ukrajincev
v sovjetski Rusiji. S Poljsko, ki bi bila
kakor koli zvezanka s sovjetsko Rusijo,
Nemčija ne bi mogla več paktirati. Zato
je bila z nemške strani izražena tudi od-
ločna želja, naj Poljska obnovi dobro so-
sedstvo s CSR in vse akcije, ki bi bile
v korist madžarskih aspiracij. Glede po-
ložaja nemške narodne mašine je bil

stavljen konkreten nemški predlog, kako
bi se moglo to vprašanje rešiti tako, da
ne bi več kazilo razmerja med obema
sosednjima državama. Kakšni so ti kon-
kretni predlogi, ni bilo mogoče izvesti,
ker se bodo o njih vodila še podrobna
diplomska pogajanja med Berlinom in
Varšavo.

POLJSKA OSTANE OB STRANI NEM- CIJE

Neka poučena osebnost je sinoči izjav-
lila, da je bil v splošnem, t. j. v načelu,
dosežen med Beckom in Hitlerjem, od-
nosno von Ribbentropom sporazum, po
katerem se bodo skušale nemške in poljs-
ke težnje spraviti v sklad vsaj na pod-
lagi začasnega provizorija in se je Beck

obvezal, da bo opustil vsako nadaljnje
paktiranje s sovjetsko Rusijo. Zaradi te-
ga bo odpovedan tudi nameravani obisk
sovjetskega zunanjega ministra Litvino-
va v Varšavi. Tako se je Poljska v dile-
mi med Nemčijo in sovjetsko Rusijo vsaj
za enkrat odločila zopet za Nemčijo.

LONDONSKE INFORMACIJE

LONDON, 7. januarja. Po informacijah,
ki so jih dobili v tukajšnjih diplomatskih
krogih iz Monakovega, je rodil Beckov
obisk pri Hitlerju in von Ribbentropu po-
zitičen rezultat. Zagotovljeno je nadalj-
nje sodelovanje med Poljsko in Nemčijo
in sovjetsko Rusijo je doživela nov, hud
diplomatski udarec. Monakovski spora-
zum med Nemčijo in Poljsko pomeni ve-
lik uspeh nemške politične taktike na-
sproti sovjetski Rusiji. Po vestih iz Mo-
skve je monakovski sestanek izzval tam
veliko nezadovoljstvo in razočaranje.
Akelja Litvinova za pridobitev Poljske
je s tem doživela polom. Obisk Litvino-
va v Varšavi je postal sedaj nemogoč in
bo najprej odgojen, nato pa sploh odpove-
dan. Namesto Litvinova bo pa obiskal
Varšavo že v prihodnjih tednih nemški
zunanji minister von Ribbentrop. Po-
drobnosti ozadja te nenadne poljske pre-
orientacije v Londonu še niso znane.

Krvavi boji pri Mukačevu

Madžari ydri na ozemlje Karpatske Ukrajine, od koder so
jih čete CSR pregnale in zasledovale čez mejo do Mukačeva
— Uradne preiskave

PRAGA, 7. januarja. V noči od četrta
na petek, ko so praznovali karpatski
Ukrajinci, tako unlati kakor pravoslavni
Sveti večer, je ob 3.35 vdrla pri vasi
Rosvegovo večja skupina uniformiranih
in celo s strojnimi orožjenimi Madžar-
ov čez novo madžarsko-karpatsko-ukra-
jinsko mejo in napadla orožniško patru-
ljo. Napadena patrulja, od katere je bil
neki narednik ranjen, je obvestila o vdo-
ru obmejne straže in vojaško poveljstvo,
ki je poslalo na kraj vdora Madžarov ob-
orožene čete. Madžari so medtem na-
dledovali pohod v Karpatsko Ukrajino, a
so bili po prihodu češko-slovaških čet in
ukrajinskih gardistov zaustavljeni in pri-
siljeni, umakniti se nazaj čez mejo. Pri
spopadu so se razvili ostri boji. Ker so
se Madžari utrili na sami meji in stre-
ljali na ukrajinsko ozemlje, so jih obram-
bne čete vrzle tudi iz teh postojank. Pri
zasledovanju so prodirle čez madžarsko
mejo na 200 metrov pred mestno mejo
Mukačeva. Ta incident, katerega skuša-
jo Madžari prikazati popolnoma lažno
kot vpad češko-slovaških in ukrajinskih
čet na Madžarsko z namenom osvojitve

Mukačeva, je vzbudil po vsej CSR in
tudi po ostali Evropi veliko vznemirjenje.
Madžarska in češko-slovaška vlada sta
vsaka s svoje strani obvestili o teh do-
godkih vlade vseh. Madžarska vlada je
poslala v Prago nujno protestno noto,
Praga pa je isto tako protestirala v Bu-
dimešti. Rezultat obojestranskega not je
ta, da je določena posebna častniška ko-
misija CSR in Madžarske, ki naj preišče
na kraju spopada krivdo in dejanski po-
ložaj. Komisija je že pričela poslovanje.
Vesti, da je CSR zaradi tega spopada
odredila delno mobilizacijo svojih čet, ni
so resnične.

BUDIMPEŠTA, 7. januarja. Madžar-
sko poročilo o spopadu pri Mukačevu
pravi, da so čete CSR vdrele tik do mest-
ne meje in pričele obstreljevati Muka-
čevo celo s topovi. Granate so po tem
poročilu zadele več poslopij, med drugim
tudi gledališče, neki hotel in neki kino.
Boji so se bili še ves včerajšnji dan do
popoldne. Pri teh bojih je bilo ubitih več
madžarskih častnikov in vojakov, oddel-
ki CSR pa so pustili na bojišču pet mrt-
vih in oklopni avtomobil.

Republikanska ofenziva v Estramaduri

V KATALONIJU NAPREDUJEJO NACIONALISTI, V ŠPANIJU PRI MADRIDU PA
PRODIRAJO REPUBLIKANCI.

LONDON, 7. januarja. Po vesteh bur-
goske vlade so čete generala Franca za-
vzele novo ozemlje na jugu in tudi se-
verni katalonski fronti. Na jugu so za-
vzeli Barias Blancas in prišli na 38 km
do morja. Republikanska poročila pa ne
vedo ničesar povedati o teh zmagah ge-
nerala Franca, pač pa pravijo, da so re-

publikanske čete izvršile v Estramaduri
nenaden napad — za katerega sicer pravi
Burgos, da je bil odbit — ter južno od
Madrida zavzele več vasi, prerezale važ-
no železniško zvezo ter zasedle okoli 160
kvadratnih kilometrov ozemlja. Ta repu-
blikanski uspeh priznava tudi burgoska
vlada.

Zapiski

Helgoland so utrdili

Že dolgo vrsto let so na nemškem
otoku Helgoland prirejali tekme jaht. Za
letos pa so že odpovedane. Vzrok odpove-
di leži v tem, da so zgradili Nemci na
Helgolandu velike utrdbe in nočejo pu-
stiti blizu internacionalne publike, ki se
ob priliki tekem jaht zbira na takih prire-
ditvah.

Poslanec Kundt o češko-slo- vaško-nemškem razmerju

V svoji novoletni poslanici Nemcem v
CSR pravi poslanec Kundt, da mora
nemstvo v svoji polni kulturni sili postati
posrednik med dvema narodoma v srcu
Evrope. Prejšnja nasprotja med obema
narodoma so prinašala le nesrečo njima
samima, kakor tudi vsej Evropi. V sode-
lovanju obeh narodov pa so bile ustvarje-
ne kulturne vrednote, na katere so
Čehi in Nemci še danes lahko ponosni.
Omenimo naj samo stare stavbarske spo-
menike Prage, Brna in drugih mest, ka-
kor tudi dobe skupne obrambe kulture
pred barbari z vzhoda. Nemce čakajo si-
cer še mnoge težkoče, ker še niso vsi
prehivalci tega ozemlja domleli zgodov-
ninskega preobrata 1938, mi pa, ki ra-
zumemo svoj čas, se ne bomo ravnali
po nepopolniju malodušnosti. Hočemo
biti tako veliki kakor naši predniki. Ho-
čemo izpolniti naše zgodovinske poslan-
stvo, ki nam ga nalaga pripadnost k ve-
likemu nemškemu narodu pod vodstvom
Adolfa Hitlerja. — Češki listi pripomi-
njajo k tem Kundtovim besedam: Vsak
iskren Čeh in Slovák mora priznati, da
je vsako sodelovanje Čehov in Nemcev
na vseh področjih javnega udejstvovanja
rodilo vedno uspehe. Mirno in stvarno
skupno delo je vedno vodilo k pomemb-
nim rezultatom. Tako je brez dvoma
lahko tudi zdaj po novi ureditvi češko-
slovaško-nemških odnosov.

Sprava med Chamberlainom in Edenom?

Po nekaterih londonskih vesteh se zdi,
da pride prav kmalu do pomirjenja med
ministrskimi predsednikom Chamberlainom
in bivšim zunanjim ministrom Edenom.
Sicer še ne bo Eden kmalu vstopil v vlad-
do, dejstvo pa, da Eden pogosto poseja
zunanje ministrstvo, zlasti po svojem
obisku v USA, prča, da vrši Eden neka-
ko neuradno poslanstvo v imenu britan-
ske vlade. V angleških političnih krogih
poudarjajo vedno bolj, da se Eden ne
razlikuje od Chamberlaina v nazorih o
ciljih angleške politike, temveč le o nje-
nih metodah.

Anglija upa v spodoben anšlus Klajpede

Nedavno sta vložila pri nemški vladi
prijateljsko demaršo angleški chargé d'
affaires in francoski veleposlanik ter iz-
razila upanje, da bo Nemčija spoštovala
klajpedski statut. Po londonski informaci-
ji »New York Herald« je šlo zgolj za
formalnosti, kajti niti Francija niti Anglija
nista z ničemer branili Litve, podobno
kakor nista branili Avstrije in Češko-Slo-
vaške. Anglija upa samo, da se bo pri-
prijete Klajpede izvršila v dostojni obli-
ki.

Nemo propheta in patria...

V bivšem češko-slovaškem ozemlju, ki
ga je zasedla Nemčija, smejo viseji po zi-
dovih poleg predstavitev današnje Nem-
čije tudi slike T. G. Masaryka. (»Ven-
kove«.)

Moderna ljubezen

Fašist ljubi svoje sosedo — toda s pri-
držki. (B. Mussolini.)

Maribor, 7. januarja.

V naši, deloma pa tudi širši svetovni javnosti prevladuje zmotno mnenje, da je vse, kar ni demokracija ali boljševizem — fašizem. Tako moremo slišati dan za dnem o fašizmu v Romuniji, na Poljskem, na Grškem itd. Ako hočemo pravilno razločevati pravi fašizem od raznih sistemov, ki kažejo neke fašistične podobne znamenje, so pa brez fašistične vsebine, se moramo najprej vprašati: kako so pravi fašizmi nastali, kako so prišli do oblasti in na čem sloni njihova moč?

Rojstna država pravega fašizma je Italija. Gibanje, ki ga je pričel bivši socialistični častnik Benito Mussolini takoj po svetovni vojni, je zrastle iz prvotno majhne skupine sornišljenikov od spodaj navzgor, se razširilo z veliko naglico po vsej Italiji in vprizorilo 1. 1922. zmagoslavni pohod na Rim, ki je uspel seveda zaradi raznih posebnih okoliščin in pasivnega zadržanja faktorjev, ki bi ga bili lahko onemogočili ali zaustavili. Na podoben način je nastal tudi nemški fašizem, ki se uradno imenuje nacionalsocializem. Zrastle je iz male skupine Adolfa Hitlerja in se po raznih neuspešnih revolucionarnih akcijah razrastle v gibanje, ki je zajelo večino nemških volivcev in prišlo potom demokratičnih sredstev na čelo države.

Oba resnična fašizma, italijanski in nemški, sta torej dve od spodaj navzgor nastali gibanji, ki sta si zgradili svojo ideologijo, organizacijo in hierarhijo. Na te tri čimtelje se obe gibanji naslanjati tudi še sedaj. Na njih gradita svoj program in z njihovo pomočjo ga uresničuje. Naj sodimo sicer o njima karkoli, naj bomo pristali ali nasprotiki, v objektivnem presojanju moramo priznati, da sta do neke mere res zasidrani v narodu.

Vsi ostali evropski in drugi totalitarni sistemi, ki jih površno presojaajo ljudje čisto istijo s fašizmom, pa nimajo v resnici s tema dvema res fašističnima režimoma nobenega opravka, kakor kvečemu mu to, da skušajo kopirati zunanje značke fašizma, toda brez poprejšnjega, spoutanega gibanja v narodu; ustanovljeni so bili torej v popolnoma nasprotni smeri; od zgoraj navzdol! Neka vladajoča osebnost, ali klika, ali v najboljšem primeru stranka, je preprosto ukinila demokratične svobode in uvedla diktaturo, včasih tudi samo despotijo, da bi si na ta način zagotovila trajno oblast. To se je zgodilo večinoma zaradi zavesti, da nima v narodu zaslombe in zaupanja. To svoje početje je maskirala s frazo o »narodnih« in »državnih potrebah, o »nujnosti položaja« itd. In šele tedaj, ko je bila diktatura ali despotija že uvedena, se je vladajoča osebnost, klika ali stranka obrnila na narod in mu z dekretom predpisala, da se mora organizirati v stranko, ki naj mu služi kot opora in kritje.

Taki, tako nastali totalitarni režimi nimajo v resnici nikogar za seboj, pa če pri raznih »plebiscitih« tudi res pridobijo videti se tako velike večine. V tistem trenutku, ko se tak režim iz kakršnega koli vzroka zruši, se poruši tudi vsa po njem od zgoraj navzdol z dekretom organizirana garda. Prejšnji podpiratelji in »pristaši« se porazgube brez sledu in se navadno še sramujejo spomina na svojo nekdanjo »pripadnost«. Ti sistemi torej nimajo in ne morejo nikoli imeti resnične zaslombe v narodu, so brez trdne ideologije in brez programa. Vse, kar počnejo, je le kopiranje tistega, kar je pri resničnem fašizmu zunanja lupina, zato so po svoji vrednosti pod fašizmom in morajo biti zlasti vsakemu demokratično usmerjenemu človeku dosti bolj zopni, kakor resnični fašizem. Dva taka sistema smo spoznali tudi ni v Jugoslaviji za časa Petra Živkovića, JNS in Bogoljuba Jevtića.

Tipični znaki takih psevdo-fašizmov so njihova prazna despotija, naplhnjenost in vsestranska sterilitet. Ker jim manjka pozitivna stran pravega fašizma, nimajo ne v gospodarstvu ne v kulturi ne v čem drugem določenega programa, ne izvedejo nobenih reform in ne store skratka nič drugega kakor to, da »vladajo« ter zatirajo inkvizitorsko svobodno voljo državljanov, operirajoč pa pri tem navadno še s frazami o »demokraciji«. Kajti tipično za skoraj vse take moderne

Chamberlain in Halifax se ustavita v Parizu

PRISPELA BOSTA V PARIZ 11. T. M. IN KONFERIRALA PRED ODHODOM V RIM Z DALADIERJEM IN BONNETOM

LONDON, 7. januarja. Chamberlain in Halifax nadaljujeta svoje pripravke za obisk v Rimu in sta imela zadnje dni več konferenc s političnimi in diplomatskimi osebnostmi. Zunanji minister lord Halifax je ponovno konferiral z italijanskimi in francoskimi veleposlanikom. Kljub dolgo zankavanju vestem, se sedaj tudi uradno potrjuje, da se bosta angleški premier Chamberlain in zunanji minister Halifax na svojem poletovanju na obisk v Rim ustavila tudi v Parizu, kamor bosta prispela v torek, 11. t. m., zjutraj.

Chamberlain in Halifax se bosta v Parizu sestala s francoskim ministrskim predsednikom Daladierjem in zunanjim ministrom Bonnetom. To dokazuje, da bodo v Rimu razpravljali tudi o sporu med Francijo in Italijo. Po zanesljivih informacijah bo tvoril ta spor celo eno najvažnejših tem razgovorov. Po informacijah iz Pariza, Francija od svojega dosedanjega brezkompromisnega stališča ne bo odstopila, tudi ako bi Anglija to predlagala.

Finančna posvetovanja med Nemčijo in Anglijo

PO SESTANKU V BERLINU SE SEŠTAN ETA MONTAGUE NORMAN IN DOKTOR SCHACHT NA KONFERENCI V BASLU V SVICI.

LONDON, 7. januarja. Avala. Guverner Angleške banke Montague Norman je imel tekem večerajšnjega dne več konferenc z vodilnimi uradniki in funkcionarji Nemške državne banke v Berlinu. Kakor se je v tej zvezi izvedelo, so bila ta posvetovanja posvečena vsem problemom, ki zanimajo obe emisijski banki, angleško in nemško. Po teh konferencah je guverner Norman odpotoval sinoči iz Berlina v Basel, kamor mu bo sedel danes tudi guverner Nemške državne banke dr. Hjalmar Schacht. Moral bi odpotovati že sinoči skupaj z Normanom, a je bil zaradi nujnih poslov banke zadržan. V nemških finančnih krogih se sodi, da bo konferenca v Baslu dosti važnejša, kakor so bile one, ki sta jih imela Montague Norman in dr. Schacht v Berlinu.

LONDON, 7. jan. (Avala). Angleška banka je pojačala svoj stabilizacijski fond za 200 milijonov zlatih funtov. Pravijo, da so ta ukrep uvedli zaradi preprečevanja spekulacije. V finančnih krogih poudarjajo, da funt v nobenem primeru ni ogrožen.

Daladier se vrača

SINOČI JE NA KRIZARKI »FOCHE« NASTOPILO POTOVANJE DOMOV. — GLASOVI ITALIJANSKIH LISTOV O POTOVANJU.

PARIZ, 7. januarja. Ministrski predsednik Daladier je prispel na svojem potovanju po francoski Severni Afriki včeraj zjutraj v Alžir, kjer je bil prav tako slovesno in navdušeno sprejet, kakor drugod. Ogledal si je parado 12.000 vojakov in imel konferenco z vodilnimi osebnostmi Alžirije. Zvečer se je Daladier s svojim spremstvom zopet vkrčal na križarko »Foch«, ki je nastopila vrtno vožnjo v Francijo. V Parizu bodo Daladierja ob vrnitvi zelo slovesno sprejeli.

RIM, 7. januarja. Z odhodom Daladierja iz Tunisa je izgubilo njegovo severnoafriško potovanje za Italijo vsak interes. Italijanski tisk razpravlja še vedno o dogodkih v Tuniziji, vendar se omejuje večinoma le na opisovanje dogodkov brez komentarjev. Vendar zatrjujejo, da Daladierjev obisk ne bo imel nobenega vpliva na razpoloženje mohamedanskega prebivalstva francoske Severne Afrike. Potovanje pomeni udarec v vodo.

Kongres donskih kozakov

ZASTOPNIKI DONSKIH KOZAKOV V EMIGRACIJI SE IZREKAJO ZA USTANOVITVE SVOBODNE UKRAJINE

PRAGA, 7. januarja. Danes dopoldne se je pričel tu kongres donskih kozakov, ki so se zbrali iz vseh držav Evrope in celo iz Amerike. Glavni namen kongresa je zavzeti stališča do akcije za ustanovitev svobodne Ukrajine. Donski kozaki v emigraciji so bili po pretežni večini do zadnjega časa caristično orientirani, sedaj pa so prevladale pri njih nove tendence in se zato pričakuje, da bo na kongresu sprejet sklep, naj se podprejo akcije za svo-

bodno Ukrajino. Donski kozaki bodo po vsej verjetnosti sklenili, da bodo moralno in dejansko podpirali vsa prizadevanja in pobude za oцепitev sovjetske Ukrajine od Rusije in združitve z ostalimi ukrajinskimi ozemlji na Poljskem, v Romuniji in Češko-Slovaški. Kongres bo trajal danes in še jutri več dan, ko bodo sprejeti dokončni sklepi. Zborovanja se udeležujejo tudi zastopniki Ukrajincev iz Karpatske Ukrajine in Poljske.

Nova Hitlerjeva senzacija?

DOGRADITEV NOVE KANCELARJE PALAČE V BERLINU — HITLERJEV DRŽAVNI ZBOROM

BERLIN, 7. januarja. V Berlinu je dograjena nova palača za nemškega državnega voditelja, ki je dobila ime »Palača državnega kancelarja«. Dne 9. t. m. bo slovesen »likof« in bodo vsi, ki so palačo gradili, Hitlerjevi gosti. Dne 12. t. m. bo Hitler prvič sprejel v novi palači tuje diplomate. Od tega dne do sestanka državnega zbora 30. t. m. bo Hitler ostal v Berlinu. Dne 30.

bo imel Hitler pred državnim zborom govor, ki bo po zatjevanju na uradnem mestu pomenil senzacijo. Govoril bo tudi o uspehih Nemčije v 6. letu vlade nacionalnega socializma, t. j. o Avstriji, CSR in raznih diplomatskih aranžmanih. V čem bo pomenil njegov govor senzacijo, doslej ni bilo mogoče izvedeti, ker se to čuva kot uradna skrivnost.

despotizme je, da jih je sram pravega imena in se mu posledno izogibljajo.

Takih psevdo-fašizmov je dandanes v ostali Evropi dosti več, kakor resničnih fašizmov, in treba je, da jih opredelimo kot čisto posebno vrsto sodobnih režimov, čeprav si sami domišljajo, da so fašizmi ali vsaj upajo, da se jim bo kdaj

posrečilo doseči z organizacijo podprenikov položaj resničnega fašizma. Dosej se pa tako upanje ni še nikjer uresničilo in despotije ostajajo despotije. Tudi razni eksperimenti z novimi osebnostmi, ki si jih postavljajo na čelo, jih ne pripeljejo nič bliže k temu, od njih tako goreče zaželenemu cilju.

Amerika pripravlja gospodarske sankcije proti Japonski

WASHINGTON, 7. januarja. Tu se zatruje, da bo ameriški poslanik v Tokiu v kratkem povabljen v Washington zaradi posvetovanj o položaju na Daljnem vzhodu in ukrepih Amerike proti Japonski. Pojavil se je resen predlog, naj bi se uvedle proti Japonski gospodarske sankcije, ki bi v sedanjem težavnem japonskem finančnem in sploh gospodarskem položaju nedvomno dosegle svoj namen.

Roosevelt je edini čestilal Stalinu

BERLIN, 7. januarja. Novoletno poslanico Rooseveltovo na široko obravnava vesrski tisk. Pravi, da je bil Roosevelt edini poglavar države, ki je poslal Stalinu novoletne čestitke. Uradni sovjetski tisk piše, da je treba ameriško poslanico samo pozdraviti, ker je tudi Sovjetska Rusija istih nazorov kakor Roosevelt.

Francija bo volila novega prezidenta

PARIZ, 7. januarja. Francoski parlament se sestane 10. t. m. na svoje redno zasedanje, ki bo trajalo najmanj pet mesecev. Kakor se izve, bosta obe zbornici tudi volili novega prezidenta, kajti uradna doba prezidenta Lebruna poteče dne 10. maja.

MUSSOLINIJEV ODGOVOR ROOSEVELTU

WASHINGTON, 7. jan. Mussolini je dal izjavo na ameriško noto, ki se smatra v USA, da lahko vzbuja veliko upanja za popoljšanje položaja. V javnosti izjavo še ni znana; po eni vesti vsebuje tudi odgovor na Rooseveltov predlog, naj se nemški Židje naselijo v Abesiniji.

AMERIKA PROTI TUJIM IDEOLOGI-JAM

NEW YORK, 7. jan. Roosevelt je imel konferenco z vrhovnimi ameriški sodniki in tožili. Začeli bodo preganjati po zakonu nacistične, komunistične in še nekaj drugih očitnih skupin.

MEHIKANCİ O OBOROŽEVANJU USA

MEXIKO CITY, 7. januarja. Mehikanski list »Ultima Noticia« se ukvarja z velikanskim Rooseveltovim oboroževalnim načrtom in pravi, da bo prezident Zedinjenih držav s svojim programom vred doživel ogromen polom, največjega v njegovi državi. USA bodo potrebovale mnogo let, da se bodo popravile od izdatkov, ki jih predvideva Rooseveltov načrt.

ZAŠČITA MADŽARSKE RASE

BUDIMPEŠTA, 7. januarja. Sinoči je bilo tu veliko zborovanje, na katerem so zahtevali ustanovitev gibanja za zaščito rase. Ministrski predsednik Imređy je v daljšem govoru pojasnil program in smotre tega novega gibanja.

OBOROŽEVANJE KANADE

OTTAWA, 7. jan. (Avala). V tukajšnjih krogih, ki so blizu vlad, računajo, da bo znašal vojni proračun Kanade 50 milijonov dolarjev, kar je največja vsota v kanadskih proračunih. Največji del tega denarja bo šel za oborožitev v zrak.

NOVE DEMONSTRACIJE BREZPOSELNIH V LONDONU

LONDON, 7. jan. Nezaposleni, ki so zadnje dni priredili več demonstracij, so prišli včeraj pred ministrstvo za delo ter se zvezali z debelo verigo. Tričetr ure so stali pred ministrstvom, preden jim je policija presekala verigo.

Borzu. Curih, 7. januarja. Devize, Beograd 10, Pariz 11.69, London 20.69, New York 42.75, Milano 23.90, Berlin 177.62, Praga 15.15.

Vremenska napoved. Večinoma jasno, mrzlo, precej mirno.

Smučarska poročila

(Putnike, Maribor, 7. jan.)
Ruška koč: — 7, jasno, mirno, 40 cm pršica. Kotlje-Rimski vrelci: — 11, jasno, mirno, 6 cm pršica na podlagi 40 cm, drsalciše uporabno. Peca: — 10, jasno, mirno, 15 cm pršica na podlagi 85 cm. Dom pri Sv. Treh Kraljih: — 8, delno pooblačeno, mirno, 20 cm pršica na podlagi 40 cm. Senjorjev dom: — 14, jasno, mirno, 40 cm pršica na podlagi 50 cm. Povsod smuka odlična. Cesta na Pohorje vozna do žage z verigami.

Delo, delo, delo

Adolf Ribnikar

Slovenci radi naglašamo in podčrtavamo to, kar nas loči, trdovratno pa preziramo to, kar bi nas moglo družiti. Čeprav imamo morda več kot 95% skupnih primarnih življenjskih interesov, poudarjamo preostalih 5%, ki ne gredo v naš skupen prid, s tako vehemenco, da pri tem popolnoma pozabljamo na slovensko skupnost. Zato ni čudno, če Slovenci nimamo niti enotnega programa.

Pri svobodno mislečih Slovencih je programska istovrstnost tem težja, ker menijo tisti, ki kaj mislijo in kaj hočejo, da imajo samo oni v vsem prav in da le njihovi, navadno po tujih ideologijah ustvarjeni programi, so povsem zadostni. Zato toliko razcepjenosti, zato toliko neuspehov, v posebkarstvu in separatizmu je pri nas usahnilo že nešteto odličnih duševnih sil in velikih talentov, bodisi da se oni niso podredili skupnosti, bodisi da jih vodstvo skupnosti ni znalo ali pripraveiti ali pa pravilno ceniti in uporabiti.

Nedvomno je prva baza vsake organizacije program. Dr. Gregor Žerjav je ob postavitvi narodnega radikalnega programa o pomenu programov zapisal naslednje lepe besede: »Programi so potrebni, ker so vez in podlaga organizacijam in njihovemu delu. Oni so zastava, za katero se zbirajo ljudje enakih teženj, program je prvi in prav za prav odlični poklicni agitator. Čim več vprašanih, tem bolj napreduje struja, ker je enotnejša in agilitnejša v delu.«

Vrednost programov pa je vendarle zelo problematična. Vsak program ostane namreč brez vrednosti, ako ni apostolov, ki bi ga oznanjali in s delom spravljali v življenje, in ako ni skupine, ki bi ga dosledno izvajala. Program brez sistematskega dela je kakor lepa piščalka brez glasu.

Narodno radikalno dijaštvo je poudarjalo, da je prva in glavna točka njegovega gibanja delo, delo in delo. Potrebno je bilo obračunati s puhlim frazerstvom, z godrnjači, z zabavljači in kritikastri, ki samo jezik brusijo, sami pa ne znajo prijeti za nobeno delo.

Ne delo tjavendan, marveč organizacija sistematskega dela, ki zahteva načrtno delitev dela po strokah in osebah. Časi rodoljubarstva, ko se je mislilo, da je za narodno delo dovolj, če kdo zavzema 24 častnih predsedniških mest, drugi pa mu le prikrmavajo, so minili. Organizacija, ki ne zna dela razdeliti in ki ne zna postaviti vsakega svojega delavca na tisto mesto, na katerem se lahko z uspehom udeležuje, je mrtvo-rojeno dete, ali pa smrti zapisan nestor.

Po principu sistematske delitve dela in delavcev so bili v naših akademskih društvih na Dunaju, Pragi in Gradcu osnovani klubi in odseki, izobraževalni klub za samozobrazbo dijaštva, klub za narodno gospodarstvo, politično časniški klub, klub za ljudsko izobrazbo, klub za narodno obrambo itd.

Radikalizem je zahteval najprej radikalno reformo pri dijaštvu, če naj pride reforma na ostalo razumnost in od tod na ljudstvo. Končati je bilo treba s samim veseljaštvom, kvartanjem in drugim zapravljanjem zlatega časa. Z izobrazbo

je bilo potrebno začeti pri sebi. A ne samo z izobrazbo, temveč tudi z vzgojo, če se je hotelo tedanje nezdruge razmere lečiti radikalno, to je pri korenini vsega zla, saj so objekti radikalne reforme predvsem ljudje, člani naroda.

Številna vzgojna in poučna predavanja iz vseh mogočih področij — literarna, filozofska, umetniška, prirodoopisna, socialna, politična, narodnogospodarska itd. — so bila v teh klubih, samo da bi dijak pri svojem rednem strokovnem študiju obogatel še na splošni izobrazbi, da bi se otreles slovenske primitivnosti in ozkosti, da bi po končanju študija kot dobro vzgojen, poštřovalen, značilen in odločen razumnik bil sposoben iz sebe kaj ustvariti, a tudi za druge kaj napraviti.

»Klub za ljudsko izobrazbo« je imel nalogo, da pripravlja dijaštvo za širjenje izobrazbe med slovenskim ljudstvom in to s poljudnimi predavanji, z ustanavljanjem ljudskih knjižnic ter s prirejanjem gledaliških predstav, koncertov itd. po deželi.

V klubu so obširno obdelovali teorijo o govorništvu ter določali točke, ki jih mora študent izpolniti, preden hoče nastopiti kot ljudski govornik. Sledile so tjeen je bil predpis glede sestavljanja ljudskih predavanj na zdravi pedagoški podlagi tako z ozirom na vsebino, kakor z ozirom na obliko govora. Predvidevana so bila v prvi vrsti sistematična poljudna predavanja, ki so stremela za državljansko vzgojo ljudstva.

Zaradi šolanja v ljudskoizobraževalnem delu so člani kluba marljivo posečali tudi razna nemška predavanja in shode na Dunaju, zlasti pa predavanja univerzitetne »Ljudske visoke šole«, ki se je prav takrat začela razvijati in uveljavljati.

V vodstvu dunajske »Centralne ljudske knjižnice«, ki je že takrat bila s svojimi številnimi podružnicami, po svojem obsegu in po svoji organizaciji vodilna ljudskoizobraževalna ustanova na kontinentu, so naši dijaki dobili vnete svetlovalce na tem polju javnega udejstvovanja. V taktu na novo ustanovljenih socialističnih »Ljudskih domovih« so študenti proučevali vzorne javne ljudske čitalnice ter drugo ljudsko-izobraževalno delo.

V slovaški Pragi je bil za samozobrazbo slovenskega dijača še ugodnejši teren kot na Dunaju, v tujem nemškem mestu. Slovanska narodna zavest, združena s sistematičnim in energičnim prodornim delom, je odlikovala Čeha. V Pragi so bili slovenski akademiki po vseh organizacijah bratsko sprejemani in v vse podrobnosti organizacije uvedeni. Posebna specialiteta v udejstvovanju prškega študenta je bilo tedaj narodno obrambno delo v zvezi z manjšinskimi vprašanji.

Kakor čebelnica je zbiralo narodno radikalno dijaštvo teorijo in prakso o ljudsko-izobraževalnem delu, kjer koli jo je našlo in videlo, da bi jo moglo — slovenskim razmeram prilagodeno — presaditi v domovino med slovensko ljudstvo.

nadobudni mladeniči), med njimi oba Hauptmana in dr. Pipuš, Gartner (poznaje župnik). To naše »Bratno društvo« je bilo najmarljivejše ob takratni jezikovni meji. Zlasti velja to za dobro župnika Gaberca, ki je bil duša tega društva, razdeljenega na tri odseke: dramatičnega, pevskega in prosvetnega. Vsak teden so bile najmanj po tri vaje, večkrat na leto igre in predavanja tudi po ostalem Kobanskem. Ponašali smo se, za naše razmere, tudi z lepo knjižnico. Kratkotrajno delalo se je pri nas in oralo tudi na kulturnem polju. Po odhodu g. župnika Gaberca je vse to življenje kakor — zamr-

lo, da, tako zamrlo, da smo se (če smo si odkriti) tudi po naši krivdi zakasneli s 50letnim jubilejem. Pa na nanj nismo pozabili, to razvidite iz tega našega spominjanja.

Največja zakasnelost pa je naša cesta od Breznice do Sv. Križa. Zdaj teče že 12. leto, odkar jo »delamo«. Pa smo tik pred zimo prišli že do četrtega kilometra. (Devet pa jih je vsega vkup.) Če vzamemo resno v račun to našo hitrost za zgradnjo tako potrebne ceste, potem smemo upati, da bodo konec gradnje doživeli — naši potomci takole okrog leta 1960.

Razmišljanje ob novem letu

Cilji in težnje emigracije v Mariboru in ob naši severni meji so jasno podčrtani v splošni emigrantski ideologiji. Vendar je potrebno navesti nekaj iskrenih misli, ki se nanašajo na naš delokrog in na področje našega udejstvovanja.

V vsakem narodu se dandanes bolj kot kdaj prej v zgodovini probuja in jača zavest skupnosti, narodne vzajemnosti in borbosti. Narod ni in ne more biti samo neka abstraktna meglena skupnost, temveč je zavest poedincev v organski celoti vseh teženj in stremenj vseh nas, ki nas duži zgodovina sedanjosti s preteklostjo, ko smo se kot velika nerazdružljiva družina borili za svobodo in enakopravnost z drugimi velikimi narodi. Povsod, kjer se oplaja naša posvečena zemlja v soncu dela, hrepenenja in naših rasihi moči, tam so sledovi naših prejšnjih narodnih borb, tam so delovale generacije in v molku samozatajevanja in višjih ciljev in idealov so izoblikovali kulturno in narodno samozavest našega rodu.

Danes smo razcepjeni. Velika tretjina naše krvi ni z nami in ne uživa sadov stoletnih borb in skupnih hrepenenj. Nekaj teh nesrečnih sinov je raztresenih širom Jugoslavije. Nad šestdeset tisoč nas je, oči nas vseh se upirajo v duhu v zemljo, iz katere smo izšli. Pričakujemo velikega dne, kakor pobožen vernik pričakuje vstajanja Kristusovega. V emigrantskih organizacijah pobiramo svoje raz-

tresene ude, kakor nam je opeval in prekoval veliki goriški slavček, in si utiramo pot v bodočnost, ki nam ne more biti vselej mačeha, temveč tudi dobra mati vseh svojih ljubljanih otrok. Prav ni, da se držimo ob strani v okviru lasnega oportunizma in sebičnosti, skupnost je večja, jača in trajnejša od poedincev in ta skupnost so naše mlade organizacije, ki se borijo za svoj obstoj. Če pogledamo najbednejše naše rojake, ki nimajo ne strehe ne doma, se združimo. Lačni in osamljeni se vlečejo okrog vogalov naših stanovanj, kakor sence in opomin naše sebičnosti. Družstva imajo ta namen, da odpomorejo najrevnejšim, kajti nikjer ni zapisano, da bodo ti reveži vedno pred našimi vrati, mi pa v toplih kavarnah pri pogrnjenih mizah. Kolo usode se vrti, samo eno je gotovo, da bo naš rod preživel težko bol brezpravnih v tujini in našel samga sebe v lepši in sončni bodočnosti. Društvo »Nanose« se trudi po svojih močeh, poedinci se žrtvujejo nesebično za skupnost, da s humano dobro voljo in ljubeznijo lečijo rane tistim, ki ne obiskujejo svetlih oken, ker se skrivajo. In jih je sram svoje bede in siromaštva. Da ni izgovorov, »Jadrane in »Nanose«, oba sta poklicana k istemu delu, k istim ciljem; samo dobre volje manjka vseh tistih, ki se sofisticirano drže ob strani.

Prof. Lojze Bizjak.

Mednarodni slavistični kongres v Beogradu

V času od 18. do 25. septembra t. l. bo v Beogradu III. mednarodni kongres slavistov. Pokroviteljstvo kongresa je prevzel knez namesnik Pavle, za častne predsednike kongresa pa so izbrani predsednik vlade, predsednik senata in predsednik Narodne skupščine. Tretji mednarodni slavistični kongres bo imel tri odseke: jezikoslovni odsek, odsek za zgodovino književnosti in odsek za slavistični pouk na srednjih šolah.

Zmrznjena delavka na toplem zopet oživila

Blizu Kuršumlije so v snegu našli delavko Todoru Živovico zmrznjeno. Žena ni kazala nobenih znakov življenja. Vsi so bili prepričani, da je mrtva. Zmrznjeno so prenesli v bližnjo hišo. Na veliko presenečenje ljudi je Živovičeva v topli sobi zopet oživila. Upati je, da bo že »mrtva« žena kmalu okrevala.

Elektrifikacija Makarske

Makarska občina je sklenila, da se do letošnje turistične sezone elektrificira ta kopalski kraj. Zato je sklenila s podjetjem »La Dalmatiene« pogodbo, po kateri bo izvršila elektrifikacijo cele Makarske. Pripravljala delo so se že pričela.

Spiltski avtobusni podjetniki protestirajo

Na ljubljanski mednarodni železniški konferenci razpravljajo o izboljšanju prometa na Jadranu. Zastopani so vsi tujsko-prometni činitelji, le avtobusni podjetniki iz Splita niso bili vabljani. Zato so predstavniki avtobusnega prometa v Dalmaciji poslali protest Trgovsko-industrijski zbornici s prošnjo za posredovanje, da pritegnejo tudi avtobusne podjetnike h konferenci, saj imajo v Dalmaciji v prometu 90 avtobusov.

O. Ljubljanska bolnišnica v preteklem letu. Lani je ljubljanska bolnišnica spre-

jela 31.419 bolnikov, kar pomeni največje število v dosedanjem poslovanju te bolnišnice. Poprejše sprejme ljubljanska bolnišnica 87 bolnikov na dan. Na vseh oddelkih je lani umrlo 580 bolnikov.

O. Sv. Rupert v Slov. gor. Včeraj so pokopali tu posestnika Šiška Feliksa, brata p. pošt. kontrolorja Hinka. Bil je dober gospodar, ki je znal dati marsikomu dober nasvet v kmetijski stroki, bil pa je tudi zvest in značajan mož ter predobro oče svojih treh otrok.

O. Plaz v dolini Črne. V Črni dolini je zaradi južnega vremena zadnjih dni silen plaz zasul banovinsko cesto Kamnik—Gornji grad in jo potegnil s seboj. Ves promet je na cesti Kamnik—Gornji grad pretrgan.

O. Rudarjeva nesreča. V Hrastniku se je v rudniku ponesrečil rudar Rudolf Zupan. Na mladeža rudarja se je vsul plaz zemlje in ga težko poškodoval. Ponesrečenca so prepeljali v celjsko bolnišnico.

O. Smrt v transilvaniji. V Markovcu pri Starem trgu blizu Rakeka je jermenje transilvanije na parni žagi zgrabil delavca Josipa Mlakarja in ga s tako silo zavrtelo ter vrglo ob tla, da je bil pri priči mrtav.

O. Plenarna seja Kmetijske zbornice. Na plenarni seji Kmetijske zbornice v Ljubljani so poročali šolski nadzornik Erjavec o izobrazbi kmečke mladine, dr. Pergar o zavarovanju živine, inž. Suhadolc o kmetijskem knjigovodstvu, nakar je bil inž. Rado Lah izvoljen v zbornični izvr-

»Prosim vas, polijte požari, nsem se še odločila, katero stanovanje vzamem.«

Novice

iz dežele velikih zakasnelosti

DROBNE IN DOBRO MISLJENE ZANIMIVOSTI S KOZJAKA IN NJEGOVE METROPOLE.

Kobansko, po novem letu. Mi, kar nas je občanov dežele velikih zakasnelosti, bi ne bili več pravi občani te dežele, če bi se s tem poslovesom starega leta tudi mi ne — zakasneli. Zadržale so nas bolj skomine, ko skrbi za božičnico v naši metropoli (ki ne more biti drugod kakor pri Sv. Križu), ki je določena čisto na konec zadnjega od treh naših božičev, torej šele po sv. Treh kraljih. Ta zakasnelost ima zelo veliko dobrega na sebi. Z nabiranjem daril se ni treba drenjati z drugimi številnimi tekmeči. Po prazničnih ljudje veliko raje še kaj več primaknejo, obdarovanci se bolj utrjujejo v trpljenju in jim po božiču veliko bolj zaleže vsako darilo.

Bolj pa tudi nas skrbi ona druga zakasnelost s 50letnim jubilejem našega »Bratnega društva«, ki bi se bil moral kar najboljši svečanosti vršiti že avgusta preteklega leta. Če se to ni točno izvršilo, tega ste krivi največ vi — Mariborčani, ki ste tedaj ves svet vabili na »tabore«, kakoršnega svet še ni videl in ga tudi — res ni nihče videl. Ze radi tega se je takrat naša slavnost morala odložiti. Če so v ozadju še kakšni drugi vzroki, bo to rade volje povedal sedanjí predsednik »Bratnega društva«. To pa tudi mi dobro vemo, da je bilo to bratno društvo ustanovljeno kot nepolitično narodno obrambno društvo. Tako vsaj so si ga zamislili ustanovniki (seveda še kot

jevalni odbor. Sprejetih je bilo več resolucij.

o. **Tatvina uhanov z briljanti.** Posetilci Mimi Cesarjevi iz Gosposvetske ceste v Ljubljani je neznanec odnesel 6000 dinarjev vredne zlate uhane z briljanti.

e. **S tekstilno tovarno ne bo nič.** Družba nekaj Celjanov je hotela v Dravograd ustanoviti tekstilno podjetje, pa je bila njih prošnja zavrnjena.

e. **Kdo bo celjski župan,** izgubila Celjani. Na zadnji občinski seji o tem ni bilo razprave. V razgovorih navedajo: "Indije tiri ugledne meščane, izmed katerih bo izločen novi predsednik občine: gg. Faturinec, dr. Voršič, Prelog in Golobranc."

e. **Kino Dom** predvaja do ponedeljka film Paula Wesselyja "Zrcalo življenja".

e. **Kino Metropol.** Danes ob 16. in 18.30. "Olimpija". I. del. Danes ob 20.30. predstava "Olimpija" II. del.

e. **Kino Union.** Danes ob 8.30 in do 10. m. nenadkriljiva prvakinja v drsanju Sonja Henie v prekrasnem nemškem filmu "Polarna luč".

p. **Prestreli si je dan.** Petrovič Alojz, sin postojanske iz Ptuj, si je po naključju prestreli s floberiko dlan na levi roki.

p. **Badnji dan v Ptuj.** Včeraj je ptujsko vojaštvo s sodelovanjem Sokola in občinstva proslavilo po staroslovanskem običaju badnji dan. Popoldne je bila poroka z jaltici, vozovi in avti skozi mesto v Brstje, kjer so si priskrbeli badnje hrčevce, in se vrnili z njimi v vojašnico.

Tukaj je imel a. major M. Markovič pozdravni nagovor, nakar je povabil občinstvo na zabavo v občinsko italijano.

n. **Orel iz Nemčije obstrelen blizu Siska.** Posesnik Ivan Kravčič je stre-

ljal na 2 ranci v lovišču blizu Siska. Med streljanjem je zadel tudi obročkana gora. Na obročku je napis: "Vogelwarte Rossitten, Germania C-3812".

n. **Vsok sneg v Hrvaškem Zagorju.** Medmuruju in Podravini je zapadel do pol metra visok sneg, na hribih pa celo meter visok. Tako visokega snega že več let ne pomnijo. Promet je zelo oviran; telefonske žice so na mnogih krajih potrgane.

n. **Ponarejeno svinjsko maslo** so odkrili v različnih trgovinah v Samoboru in v Vojvodini. Maslo, ki je vsebovalo 30% moke, je razpošiljal neki vojvodinski veletrgovec. Vsi oškodovani trgovci so vložili tožbe proti dobavitelju ponarejene svinjske masla.

n. **Ciganska bitka.** V sarajevskem predmestju se je med kvartirnim skupina eiganov sprla in strelala. Pretep se je razvil v pravo bitko, pri kateri je sodelovalo celo cigansko naselje. Na bojišču je obležalo več težko ranjenih eiganov. Boj je končala skupina orožnikov.

n. **Cigan ubil dečka in mu nato še jezik odrezal.** V Siskovcu je cigan Hristo Petrovič napadel 13-letnega Adama Benaka in ga s sekuro ubil. Mrtvemu dečku je morilec odrezal jezik, ker ni vedel, da je deček že mrtel. Bal je se je namreč, da bi ga izdal. Svoji žrtvi je vzel sečepico in snel škornje. Morilec so prišli.

n. **Parnik »Karadjordje«** prenovili. V angleški ladjedelnici v New Castlen so temeljito prenovili in popravili naš potniški parnik »Karadjordje«. Večji kotli dopuščajo mnogo večjo brzino. Prenovljeni parnik je že na poti v naše vode.

Maribor

Za zaščito slovenskega delavstva

POZIV MEDDRUŠTVENEGA ODBORA SLOVENSKEGA JAVNOSTI: NA MEJI MORA STATI SOCIALNO IN ZADOVOLJEN SLOVENSKEGA DELAVCA

Meddruštveni odbor za zaščito narodnega delavstva je na svoji prvi seji soglasno sprejel naslednje ugotovitve in sklenil, da jo javno naslovi na vso našo javnost. Ugotovitve glasi:

»Ugotavljamo, da morajo videti vsako pravilno narodno-vojaško in narodno-obrambno delo zlasti na naši meji svoj cilj predvsem tudi v težnji, da se narodno aktivira mali slovenski človek, zlasti slovenski tovarniški delavec in mali nametaneec, to je, da zavestno postane soustvarjalec naše narodne samobitnosti in volje po svobodi. Kajti največje jamstvo za naše meje vidimo v zadovoljenem malom človeku, predvsem v delavcu, ki se bo čutil tako v družabnem, kulturnem kot gospodarskem življenju enakopraven. Samo tedaj smatramo, da bo izgubil čustvo manjvrednosti in gospodarskega izkoriščanja, ki mu jemlje narodno odpornost in škoduje njegovi državljanski zavesti.

Smatramo zato za našo dolžnost:

1. ukreniti vse potrebno, da se bo slovenski, zlasti tovarni, delavec v Mariboru in cel naš severni mejni zavedal, da se zamore opreti na vso narodno javnost povsod tam, kjer bi zaradi njegovega socialno šibkejšega položaja prišel v položaj, ki bi bil v katerem koli oziru kvaren za njegovo narodno zavest ali kjer bi se celo skušalo žaliti njegovo narodno čustvo;

2. s pomočjo javnosti ob moralni podpori njegovi strokovni organizaciji. Narodno strokovni zvezi, delati na to, da se ne bo narodno delavstvo in nametaneec

stivo v svoji socialnopravni zaščiti, v kolikor mu je po zakonu dana, prikraščevalo, temveč se jo še po možnosti izpopolnilo;

3. skrbeti za to, da se slovensko priletno čim bolj in čim tesneje prileže slovenski kulturni in družabni skupnosti. V to svrhu bodo zastopniki podpisanih narodnih društev na periodičnih skupnih sejah od časa do časa pretresali tozadevna v poštev prihajajoča vprašanja ter kot taka enota podvzemali potrebne korake v olajšanje narodnega in socialnega položaja delavstva.

V Mariboru dne 4. januarja 1939.

Člani Metodova društva, podružnica Maribor

Zveza kulturnih društev v Mariboru
Zveza Maistrovih borcev v Mariboru
Bratstvo, podružnica v Mariboru
Slov. akad. stareš. društvo »Triglav« v Mariboru
Slov. akad. stareš. društvo »Jadrin« v Mariboru

Zveza kmečkih fantov in deklet, okrožni odbor Maribor
Narodno strokovna zveza, podružnica v Mariboru
Sokojsko društvo Maribor Matika v Mariboru

Sokojsko društvo Maribor I
Sokojsko društvo Maribor II
Sokojsko društvo Maribor III
Sokojsko društvo Tezno
Narodna odbrana, kraj. org. v Mariboru
Društvo zasloboh in avtonomnih nametanecev v Mariboru

Mariborska plinarja v preteklem letu

LETOS PA SE BO MESTNA PLINARNA POPOLNOMA MODERNIZIRALA

Stare, v tehničnem smislu preživete retorine peči, so v tem letu odsledile. Tehnični napredek je prisilil tudi mariborsko plinarjo, da bo zgradila novo komorno peč.

Za proizvodnjo plina se je posvojilo 1 milijon 710.000 kg črnega železnega premoga. Iz navedene količine premoga se pridobilo 835.200 m³ plina, 811.000 kg koksa, 80.500 kg katrana ter 980 kg grafit. Za podpiranje retorin peči je porabilo podjetje ono tretjino proizvedenega koksa, ostali dve tretjini so pokupili

porazdelili na gospodinstvo, ki porabi 49% celotnega konsumta, to je 23,5 m³ letno na meščana, ter 31% na obrt in 20% na industrijo.

Zaradi regulacijskega programa so na Glavnem trgu preložili in obnovili 350 m cevi. Preložili se je glavni cevovod na državnem mostu. Obnoviti je bilo treba 37 prikopov na Glavnem trgu. Stolni ulici in na Koroški cesti. Novih hišnih priključkov je bilo izvedenih 17. Preurejeni so bili cevovodi v Barvarski. Vetrinski in Kacijanarjevi ulici ter Ruški cesti. V dolžini 72 m se je položil plinovod 6 125

mm v Slovenski ulici. Prelomov beleži plinarja vedno manj. Lansko leto so bili samo 4 in to zaradi posejanja terena ob priliki regulacije globokih cestnih kanalov. Dolžina cevnega omrežja znaša 42 kilometrov. V inštalacijskem oddelku je bilo obnovljenih preko 200 najrazličnejših plinskih aparatov in gorilnikov za plin ter urejenih 150 plinomerov, ki so bili po popravilu državnih kontrolirani in žigosani. Podjetje je prodalo 57 raznih plinskih aparatov za gospodinstvo: kuhinjske, pečnice, štedilnike, sobne pečice ter aparate za pripravo tople vode. Izdelalo in prodalo se je 11 industrijskih aparatov. V novem letu je pričelo vodstvo podjetja s predpripravi za postavitev komorne peči. Kakor predvideva program za zgradbo komorne peči, bodo dela do konca junija končana in bo podjetje ob tej priliki praznovalo dovršitev moderne peči in 70-letnice obstoja.

Protest mariborskih slaščičarjev

Te dni je Združenje slaščičarjev v Mariboru poslalo mestnemu poglavarstvu protestno noto v pogledu zapirane ure nekaterih lukazinskih trgovin z bonboni in slaščicami. Kljub temu, da zakon predvideva zapiranje teh trgovin ob 19. uri in da prepoveduje poslovanje ob nedeljah in praznikih, so te trgovine odprte kakor mariborske slaščičarne.

Mariborska obrt v decembru

Decembrska statistika je za mariborsko obrt porazna, kakor je porazna že nekaj let v tem mesecu, ko se leto nagiblje koncu in nastopajo v življenju razne izpremembe. Pretekli mesec je odjavilo obrt 17 mariborskih obrtnikov, istočasno pa je prijavilo obrt samo osem obrtnikov. Mem odjavljen je največ branjarev. Črtana je med njimi tudi trgovina z bencinom, pekarna, sodarstvo, dve trgovski agenciji itd. Vsakoletna decembrska statistika o obrtnem gibanju v Mariboru ključ po nujni pomoči mariborskemu obrtništvu.

Z davčne uprave

Davčna uprava za mesto Maribor sporoča, da morajo davčni zavezanci plačati prvi četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznožene osebe, davka na poslovni promet in vojnice najkasneje do 15. februarja. Uslužbenški davek in izredno marovinsko davčino za bednostni fond morajo odvesti davčni upravi s seznamom vsi delodajalci, ki zaposlujejo preko 20 uslužbenecv in vse državne ter samoupravne institucije in načeloma družbenemu davku zavezane osebe ne glede na število zaposlenecv najkasneje 15. dan po preteku vsakega meseca. Ostali delodajalci pa morajo pobrati uslužbenški davek v davčnih znakmah, ki jih ob vsakokratnem izplačilu mezde nalepijo v davčni knjižici in unijojo z žigom ali podpisom. Davčni zavezanci splošnega davka na poslovni promet, ki plačujejo davek po knjigi opravljenega prometa, morajo predložiti prijave in plačati ustrezni davek za zadnje četrtletje najkasneje do 30. januarja. Dokler se ne izvrši odmera davkov za tekoče leto, se morajo plačevati po davčnem predpisu iz prejšnjega leta. Davek novih davčnih zavezancev in novih davčnih predmetov se mora plačati najkasneje v 30 dneh po prejemu plačilnega naloga.

Zakon o stanovanjski zaščiti

Mariborska organizacija stanovanjskih najemnikov je izdelala načrt za zakon o stanovanjski zaščiti in ga poslala ministrstvu socialne politike. Istočasno pa je ta načrt razposlala tudi ostalim organizacijam stanovanjskih najemnikov v državi. Te dni je ta načrt proučilo Društvo stanovanjskih najemnikov v Splitu. Na podlagi tega je sklenilo, da se še ta mesec skliče v Zagrebu konferenca zastopnikov vseh organizacij stanovanjskih najemnikov v Jugoslaviji. Združeni bodo začeli skupno akcijo za izdajo zakona o stanovanjski zaščiti.

Razstava karikaturlista Kondorja

Jutri, 8. t. m., ob 9. uri čepolne se odpre v dvorani hotela »Zamorec« v Go-

sposki ulici prva mariborska razstava našega prekmurskega rojaka, svetovno znanega karikaturlista Ladislava Kondorja, ki bo odprta do 22. t. m. vsak dan od 8. do 19.30. Zaradi pomanjkanja prostora bo razstavljenih samo okoli 200 njegovih karikatur. Kondor je znan po vseh središčih Evrope, zlasti v Parizu, Londonu, Stockholmu, pa tudi v Kahiru v Egiptu in drugod. Njegove karikature so objavljale že listi vseh narodov. Po razstavah v drugih mestih Jugoslavije prihaja sedaj prvič tudi k nam.

Lažni inkasant

Včeraj se je pojavil v Mariboru okoli 30 let star možki, manjše postave, v usnjatem sukniču, ki zbira prostovoljne prispevke za zgradbo otroškega igrišča na stadionu SK Zeleničarja. Omenjeni klub nas je naprosil za objavo, da ni izdal nobenega pooblastila za zbiranje kakršnih koli prispevkov, ter prosil, da vsakdo sleparja v primeru ponovnega poskusa izroči oblasti.

Iz Studencev

Ze dolgo let sem stalen potnik na mestnih avtobusih med Studenci in Mariborom, toda vedno se vozim z enakimi strahom, da bo avtobus s potniki vsak čas zgumel z zanemarljive Ruske ceste v globoko Dravo. Pri zadnjih snežnih težavah je že parkrat manjkalo za las, da se ni zgodila usodna nesreča, ko avtobusi drčijo na poledele cesti iz jarka v jarek ter se je čudim, da vodstvo avtobusnega prometa ne ugoti splošni želji Studencev, naj bi se proga preložila na Tvarniško in Krekovo cesto. Ako bi avtobusi vozili ob železnični mesti ob Dravi, bi imeli prebivalci tega dela Studencev veliko bližje na avtobus, kjer je stran od železnice bolj obljubena, kakor pa ob Ruški cesti, razen tega bi imel koroški kolodvor in tovarno skladišče, kakor tudi železniška delavnica avtobusno zvezo z mestom. Priporočal bi mestni občini, da ugoti tej splošni želji Studencev, predno pride do kake nesreče, ki bi lahko zahtevala še človeške žrtve. — Studenci.

m. V starosti 64 let je preminula ga. Lekani Marija, vdova po železničarju. N. v m. p.!

m. Obisk inozemskega gospodarskega zastopnika. Na svojem potovanju po Jugoslaviji obišče delegat britanske trgovske zbornice iz Londona Mr. Stewans tudi Maribor, da si ogleda važnejše gospodarske naprave. Interesentom, zlasti uvoznikom in izvoznikom, bo Mr. Stewans na razpolago v ponedeljek dne 9. t. m. od 10. do 12. ure v hotelu »Orel«.

m. Lutkovno gledališče Sokola Maribor-matika vprižori v nedeljo, 8. t. m., ob 15. uri igrice »Gasperček gre v svet«.

m. Poročila se ste dni učitelj Kulovec Franc in učiteljica Korbar Iva. Mlademu simpatičnemu paru čestitamo!

m. Ločitev v preteklem letu. Lani je bilo pri mariborskem okrožnem sodišču 160 ločitvenih procesov. Spoznamo je bilo ločenih 40 zakonov. Nezakonskih otrok se je rodilo lani na področju mariborskega sodišča 609.

m. Badnjak v Mariboru. Včeraj so mariborski pravoslavni verniki obhajali badnjak. Izpred vojašnice Vojvode Putnikovića je v prvih popoldanskih urah krenila slikovita povorka z badnjakom po mariborskih ulicah.

Igrala je vojaška godba, v sprevodu so bili mariborski vojaški dostojanstveniki in pravoslavni verniki, na ulicah pa množice Mariborčanov. Sprejem badnjaka je bil pred Kazino.

m. Občni zbor mariborskih čebelarjev. Prihodnjo nedeljo bo ob 8.30 uri v zeleni sobi hotela »Mariborski dvor« občni zbor Podružnice slov. čebelarstva društva za Maribor in okolice. Čebelarji naj se važnega zborovanja zanesljivo udeležijo.

m. V zaporu si je hotela prerezati žile 21-letna Irma Mihalkovič iz okolice Čakovca, ki jo je mariborska policija aretirala zaradi prepovedanega povratka. Najprej je simulirala epileptičnemad, nato pa si je skušala porezati žile na roki.

m. Tujakoprometna brošura o Mariboru. Tukajšnji tujakoprometni krogi pripravljajo vzorno urejeno brošuro o Mariboru in njegovem zaledju. Ta tujakoprometna edicija bo odgovarjala današnjim zahtevam iz turističnih, znanstvenih in kulturnih vidikov.

Ljudska univerza. V ponedeljek, 9. januarja bo predaval o vlogi in strukturi inozemskega kapitala v Jugoslaviji dr. Mirko Lamer, docent Ekonomsko-komerc. visoke šole v Zagrebu. — V petek, 13. jan. bo predaval dr. Rudolf Kovyoski, sodnik iz Novega mesta o temi »Dvajset let srednje Evrope s skoptičnimi slikami.

m. Nepošten prenočevalec. Lastnik gostilne Zokaly na Meljski cesti je prijavil policiji, da mu je neki prenočevalec odnesel rihte iz sobe, kjer je prenočeval.

m. General Marko Božovič se je poslovlil od Maribora in odpotoval na novo službeno mesto v Štipu. Na kolidoru so se od prikljubljene generala poslovili mariborski odličniki in njegovi številni prijatelji.

m. Manj konkurzov kakor lani. Dočim je bilo leta 1937 vložnih 13 konkurzov, je bilo lani samo 6. Od vložnih konkurzov so štirje rešeni. Lani je bilo vložnih pri tukajšnjem okrožnem sodišču 9 poravnanih, predlani pa sedemnajst.

Otroški vozički

vseh vrst najceneje. Ogledite si izložbo pri „OSNOVA“ NOVAK F., Jurčičeva ul. 6

m. Pogreb gospe Majerjeve je pokazal, kako priljubljena je bila blaga gospa, mati mariborskega trgovca Franja Majerja. Na zadnji poti so jo spremljali mnogi mariborski odličniki, med njimi predsednik Zdrženja trgovcev g. Miloš Oset, predsednik Tujakoprometne zveze inž. Slajmer, mestna svetnica Hutter in Grčar. Ob odprtem grobu je zapel Trgovski pevski zbor lurobne žalostinke.

Naporošamo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi „Večernika“ (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase

že v petek

dopolodne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene šele v soboto dopoldne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo soročiti jamstva, da bodo priobčeni po želji cenjenih naročnikov.

Uorava „Večernika“

Kultura

Agonija umetnosti?

V Parizu živeči, v kulturnem svetu dobro znani ruski kritik V. V. Veilde je izdal nenavadno zanimivo knjigo o sodobni usodi umetnosti pod naslovom »Les Abeilles d'Artistes«, ki je vzbudila veliko pozornost in mnogo polemik, da je bila kmalu razgrajena in je doživela že takoj drugo izdajo. Originalnost avtorjevega zrelščja na zastavljeni problem, veliko obvladanje snovi in znanstvena erudicija popolnoma opravičujejo ta uspeh, čeprav se ni mogoče z njim v vsem strinjati.

V. V. Veilde trdi namreč, da je zašla umetnost v sodobnosti in v tragičen in skoraj brezizhoden položaj in da polagoma, toda sigurno umira. Res je sicer, da se odlikujejo vse te zvrsti umetnosti po množici krasnih in tehnično dovršenih del in da imamo mnogo nadpovprečnih umetnikov, toda umetnost doživlja vendarle svoj zaključni stadij, svojo agonijo. Avtor navaja za to več razlogov, glavni pa se mu zdi ta, da se je umetnost razšla z religijo. Dasi umetnost ni religija in je med obema velika razlika, je po Veildevi trditvi vendar bilo v svojih koreninah tesno povezana z religijo. Razen tega pa izgubljajo sodobni umetniki vedno bolj tisto,

m. Izgubila se je zlata zapestna ura. Na glavnem kolodvoru je izgubila zlato zapestno uro zasebnica Hermina Steindler. Pošten najditelj se naproša, da jo odda na policiji.

m. Z zidarskega odra je padel 28 letni zidar Stefan Hole. Pri padcu si je nevarno poškodoval prsni koš. Morali so ga nemudoma prepeljati v bolnišnico.

m. Lastniki avtobusov in tovornih avtov so dolžni tekoma januarja prijaviti pristojni davčni upravi, koliko registriranih avtobusov oz. avtomobilov in prikolic imajo. Vsi lastniki vozil, ki se ne registrirajo pri policijskem oblastvu, morajo prav tako prijaviti davčni upravi vrsto in število vozov ter plačati davščino za drž. cestni fond.

m. Pokolj v Sp. Dobravi na Silvestrov večer, o katerem smo pred dnevi poročali, ni bil v gostini, temveč v neki krčmi.

m. Pod voz je padel v Framu 41-letni tesar Franc Pukl, ki mu je na poledici spodrsnilo. Pukl je dobil zelo nevarne poškodbe po celem telesu. Prepeljali so ga v tukajšnjo bolnišnico.

V POČASTITEV ROJSTNEGA DNE NJ. VEL. KRALJICE MARIJE
priredijo združena Sokolska društva v Mariboru
III. SOKOLSKI PLES
V SOBOTO, DNE 14. JANUARJA 1939, V VSEH PROSTORIH SOKOLSKEGA DOMA
Vstopnina din 15-

m. V Maribor pristojni brezposelni, ki so sposobni za ročno delo, naj se v svrhu zaposlitve javijo, kolikor se še niso, ob uradnih urah na socialno-političnem oddelku mestnega poglavarstva, Rotovski trg št. 9.

m. Napad na kaplana. Pri Mariji Snežni je mizarski pomočnik Franc Š., vrzel velik kamen v okno kaplana Jožefa Kranjca. Kamen je zgrešil svoj cilj. Napadalec so že aretirali.

m. Neprestane tatvine. Vilmi Mrzlekarjevi iz Kettejeve ulice je nekdo s podstrešja ukradel dva para škornjev in pleto nošaro. Dijaku Josipu Vtiču iz Smetanove ulice so izginile sanke.

m. Veliki simfonični in vokalni koncert, ki ga priredi Glasbena Matica 11. t. m., bo nudil poslušalcem izreden in redek umetniški užitek. Glasbena Matica upa, da bo znalo občinstvo ceniti trid

ključno dijaštvo vseh mariborskih učnih zavodov. Cena prostorom bo znašala samo din 2.—.

m. Delo mariborske kriminalne policije je bilo tudi v preteklem letu precej obsežno. Kriminalni oddelke je obravnavalo 62 primerov umora in uboja iz mesta in okolice in primer težke telesne poškodbe, en primer požiga, 127 tatvin, 7 primerov utaje, en primer razbojništva, 24 prevar in 1745 prestopkov.

m. Tatvine denarja. Oskrbniki Katarini Kebrič v Kamnici je nekdo iz omare ukradel 600 dinarjev gotovine. Tatu so že izsledili in aretirali. Je to 21-letni brezposelni delavec Ivan R. V. Ruperčali v Slovenskih gorah je Francu Škom zmanjkalo 400 dinarjev, ki jih je hranil med perilom.

m. Gnusen zločin je izvršil neki 34-letni mesar nad 16-letno deklico od Šmartna na Pohorju. Zločinca so že prišli.

m. Kolesar žrtve poledice. Na Aleksandrovi cesti je zaradi poledice padel s kolesa plismonoha Franc Arzenšek s Tržaške ceste. Kolesar je dobil hude notranje poškodbe.

m. Med dva voza je prišel pred Gambrovo dvorano prevoznik Matja Kresnik. Voza sta mu stisnila prsni koš in ga težko poškodovala. Ponesrečenca so prepeljali v tukajšnjo bolnišnico.

m. Na zasnežene vrhove Pohorja pelje avtobus Mestnih podjetij jutri, dne 8. jan. 1939 ob 7.30 uri. Vožnja se vrši samo ob zadostni udeležbi — in bivožil po banovinski cesti do žage pod Mariborsko kočo. Prijave sprejema pisarna Osrednje postaje na Glavnem trgu (telefon 22-75). Voznina je din 20.— v eno smer.

m. Žrtve belega športa. V mariborsko bolnišnico so pripeljali 15-letnega Dušana Bunca, ki si je pri smučanju zlomil levo roko.

m. Mariborski brezposelni delavci naj se zgledajo pri socialno političnem uradu v svrhu zaposlitve.

DANES NOVI ROMAN:

„ZELENA SMRT“

NAROČATE „VEČERNIK“!

in stroške, ki so s prireditvijo v zvezi in da bo dvorana razprodana. Vstopnice se dobijo v predprodaji pri »Putniku«. — Da se omogoči tudi šolski mladini udeležba na koncertu, bo generalna vaja istega dne ob 15. uri in bo dostopna iz

* V nedeljo dvojni spored v Veliki kavarni.

* Ljubljanski Zvon, najstarejša slovenska revija, stopi prihodnje leto v svoj 50. letnik. Okrog te revije so zbrana najlepša imena slovenske književnosti. Celoletna

stvu in intuiciji. S tem čustvom pa je tako, kakor z vero: ali ga človek ima ali ga nima, ali je vernik ali ateist. Tu in v toliko ter v vsem, kar še našteva, ima avtor omenjene knjige precej prav, ako ne morda absolutno.

Kdor zasleduje sodobno umetnost v svetu in tudi pri nas Slovenceh, mora v resnici opaziti tendence, težnje od čustvene duhovnosti v suho, brezčustveno realnost, ki ustvarja iz leposlovja reportažo, iz poezije prozo, iz glasbe tonsko aritmetiko in iz likovne umetnosti dekoracijo. Te vrste umetnost — in to ima v mislih Veilde — je zares surogat resnične umetnosti, njeno žurnalistično-radiofonično-kinetografično profaniranje. Ako bi se ta razvoj tako nadaljeval, potem bi v resnici mogli že nekako matematično določiti čas, ko v svojem končnem razvoju sploh ne bo več umetnost. Toda Veilde je menda pozabil, da je umetnost doživela tudi v preteklosti že nekaj takih »agonij«, pa je še vselej zmogla neuničljiva odpornost resnične, čustveno-duhovne, »religiozne« ustvarjalnosti. Zato verjemo optimisti, da bo zmogla tudi sedaj. Kdor dobro opazuje, vidi, da se prvi znaki reakcije proti tej profanaciji že kažejo in da so na obzorju zore novih stremeljev, bojev in zmag. Zato ne verujemo v agonijo, še manj v smrt umetnosti.

R. Retar.

Dobro okus

naročina je 120 din, plačljiva tudi v mesečnih obrokih. (Dijaška celoletna naročina 90 din.)

* Pevsko društvo pekovskih pomočnikov priredi 4. februarja svojo tradicionalno predpustno veselico v Gambrovi dvorani. Igra godba železničarskih delavcev in uslužbencev. Odbor.

* Rečel križ D. M. v Brezu pri Mariboru priredi nedeljo dne 8. jan. 1939 v dvorani prosvetnega društva na Pobrežju. Aleksandrova cesta 48, krasno božično igro. Vabljeni.

* Zveza strojnikov, strojevodij in kurjačev, pododbor Maribor, poziva člane, da se udeležijo občnega zbora, ki bo v nedeljo, 8. jan. ob 9. dopoldne v Delavski zbornici, II. nadstropje.

* Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Mariji Pomagaj, Aleksandrova c. št. 1, telefon 21-79; lekarna pri Sv. Antonu, Frankopanova ul. 18, telefon 27-901.

Kino

* Grajski kino. »Nanon«, znamenita opereta, sodeluje najboljši pevski par Erna Sack in Johannes Heesters.

* Esplanade kino. »Nesmrtna pesem« (Sveta noč, blažena noč). Prekrasni film o pesmi miru. Ljubezni in sprave.

* Union kino. Veliki legionarski film o ljubezni in dožnosti »Bela eskadrona« v franc. jeziku.

* Zvočni kino Pobrežje, 6., 7., 8. jan. 1939 »Vesela žena« z Magda Schneider.

Mariborsko gledališče

Sobota ob 20.: »Prevara, Zadržani, Zane cene.

Nedelja, 8. januarja, ob 15. uri: »Vse za šalo«. Ob 20. uri: »Kralj na Betajnovi«. Znižane cene.

Ponedeljek: Zaprt.

Torek, ob 20.: »Vse za šalo«. Red B. Nedelja v Narodnem gledališču. Popoldne letošnji operetni slager »Vse za šalo«, zvečer pa izvršno uspeš Camkarjev »Kralj na Betajnovi«.

Matični koncert tudi za gledališka abonente reda A. Ker je v programu gledališkega abonmana tudi po en koncert za vsak red, se je gledališka uprava dogovorila z Glasbeno matico glede njenega, v sredo, 11. t. m., se vršечеega simfoničnega koncerta slovenske glasbe, ki velja tudi za gledališka abonente reda A. Ta koncert se vrši v Unionski dvorani, gledališki abonenti reda A pa so naproseni, da dvignejo pri gledališki blagajni odgovarjajoče vstopnice.

k. Nova Begovičeva drama. Beograjsko gledališče prapravlja krstno predstavo nove drame dr. Milana Begoviča »Badnje večer Katicice Degrelove« (Sveti večer Katicice Degrelove). Drama se odigrava v Bisagradu za časa svetovne vojne, osebe so pa Internanci iz Srema. Režija je poverjena Matji Miloševiću.

k. Solnograške slavnostne igre 1938. Solnograške slavnostne igre se bodo počele letos 30. julija in zaključile 6. septembra. Vprizorjene bodo Mozartove opere: »Carolina piščalc«, »Don Juan« in »Bog iz Serafina«, Richarda Strauša: »Rosenkavalier«, Weberjevo »Prostostrelece v neniščini«, v italijanskem izvirniku pa Verdijev »Falstaff« in Rossinijev »Seviljski brat«. Dirigirali bodo Karl Böhm, Vittorio Guy, Hans Knappertsbusch in Gino Marinuzzi. Dalje bosta vprizorjeni Shakespeareva komedija »Mnogo hrupa za nič« in Molièrejeva komedija »Mešanč plemiča«. Koncerte bo oskrbela dunajska Filharmonija.

k. Uspehi Gotovčeve opere v Nemčiji. Opera hrvaškega skladatelja Jakova Gotovca »Erst z onega svetaja je že drugo leto na repertoarju nemških opernih gledališč in dosegla povsod skoraj senzacionalne uspehe. Premiero v Hannoveru si je ogledal na posebno povabilo komunistično in bil poklican petinadvajsetkrat pred zastor.

Gospodarstvo

Klirinške terjatve in dolгови

NAJBOLJŠI KLIRINŠKI PLAČNIK JE BILA LANI ITALIJA, DOČIM SE JE NAŠA TERJATEV V NEMČIJI SPET ZVIŠALA.

V naši zunanji trgovini delajo klirinški obračuni in zlasti plačila precejšnje preglavice, zlasti če se nasproti našim odjemalcem nakopičijo velike terjatve, ki potem deloma hromijo izvoznisko podjetnost zaradi pomanjkanja pravočasnih kreditov. Vendar pa se je stanje naših klirinških terjatev v primeri s stanjem koncem leta 1937. precej spremenilo. V prvi vrsti je treba ugotoviti povojno likvidacijo klirinških obvez med nami in Italijo. Koncem 1937. nam je Italija v klirinu dolgovala 84 milijonov lir. Ta dolg je bil tekem 1938. malone likvidiran. Italija je svoj klirinški dolg naši državi tekem 1938. zmanjšala v celoti za okoli 282 milijonov din. 31. dec. 1938. je

njen dolg znašal samo še 33,1 milijona din.

Z Nemčijo pa se naša klirinška likvidacija ni razvijala tako ugodno. Le redke so bile dobe, ko je naša klirinška terjatev doživljala znižanje; običajno se je skoraj pri vsakem obračunskem izkazu le še povišala, tako da je znašala koncem 1. 1938. 27 milijonov 39.000 RM oz. nekaj nad 300 milijonov din.

Prav ugodno pa se je razvijala likvidacija naših klirinških dolgov. V primeri z 1937. se je koncem 1938. zmanjšal naš klirinški dolg Belgiji, Romuniji, ČSR, dočim je bil francoski sploh likvidiran. Za malenkost pa so se povečali naši klirinški dolgi Madžarski in Švici.

Zakaj primanjkuje sladkorja domače proizvodnje

V naši državi smo porabili lansko leto 8400 vagonov sladkorja. Naše tovarne so pa v tekoči sezoni pridelale 7700 vagonov sladkorja, tako da imamo za tek. leto primanjkljaj 700 vagonov. Mora se pa računati s stalnim gospodarskim zboljšanjem, ter se bo razlika povišala še za 300 vagonov, tako da moramo računati na uvoz najmanj 1000 vagonov inozemskega sladkorja.

Kje je vzrok, da uvažamo sladkor, namesto da ga izvažamo?

Neprimerne odkupne cene sladkorni repi so primorale kmeti pridelovalca, da se je posvetil pridelovanju drugih poljskih pridelkov, ki mu prinašajo več dobička. Za metrski stot sladkorne repe dobi kmet din 22,55, kar mu da največ

4200 dinarjev bruto prihoda za hektar zemlje, posejane z repo. Ako pa goji kuroz ali konoplje, s katerim ima pa manj posla — mu prva donaja na hektar bruto din 5000; druga pa celo din 5000—6000, oz. predelana 8—9000.

Da se je zaradi takega stanja površina, zasejana s sladkorno repo, zmanjšala, je popolnoma razumljivo. Mesto 40.000 hektarjev je bilo letos posejanih samo 28.000 ha.

Seveda ne pomagajo nikake teorije. Producentu bo treba nuditi take cene za repo, da se mu pridelovanje repe splača. Zlastno je dejstvo, da je te dni industrija špirta zaposila za carine prost uvoz 1000 vagonov melase, da zadovolji povpraševanju po špirtu na domačem trgu.

Rečni blagovni promet

V preteklem letu je bil rečni promet v najvažnejših rečnih pristaniščih naslednji: Beograd 1.060.272 ton. Novi Sad 211.607, Smederovo 207.130, Pančevo 175.707, Petrograd 147.964, Sisak 120.003, Zemun 118.661, Osijek 60.079, ton itd. V primeri z letom 1937. se je promet nekoliško skrajšal.

Službeni tečaji za januar

Napoleonor 298,50, zlata turška lira 339,70, angleški funt 238, ameriški dolar 44,50, kanadski dolar 44, nemška marka 14,50, zlot 8,30, belga 7,45, pengő 8,70, brazilski miliraj 2, egiptski funt 239, palestinski funt 238, urugvajski pezos 15, argentinski pezos 10, čilski pezos 1,10,

turška papirnatá lira 34,80, 100 albanskih frankov 1.500, 100 franc. frankov 145, 100 švic. frankov 1000, 100 italijanskih lir 230, 100 nizozemskih goldinarjev 2.446, 100 bolgarskih levov 44, 100 romunskih lejv 32, 100 danskih kron 992, 100 švedskih kron 1.064, 100 norveških kron 1.038, 100 pezet 140, 100 drahem 39, 100 Kč 151, 100 finskih mark 911, 100 latov 750, 100 perzijskih rijalov 100.

60% bolgarskega izvoza v Nemčijo

Kljub temu, da se Anglija in Francija trudita, da bi čim tesneje pritegnili v svoj gospodarski krog Bolgarsko, je vendar Nemčija za gospodarstvo Bolgarje eden najvažnejših činiteljev. Po statistiki o

bolgarskem izvozu posnemamo, da je Nemčija udeležena v tem izvozu s 50%, torej še več kot naša država, ki je udeležena s slabimi 50%. Na drugi strani pa je zanimivo, da je Bolgarska udeležena v izvozu Nemčije samo z 1% ki po vrednosti in količini ne odgovarja kontingentnemu in klirinškemu ravnesvju iz česar se da sklepati, da ima nemška trgovinska politika z Bolgarijo še drug prizvok.

Konferenca novosadske mlin-ske industrije

Te dni je bila v Novem Sadu konferenca zastopnikov mlin-ske industrije. Razpravljali so o pogajanjih s finančnim ministrstvom glede davčnega vprašanja. V tem pogledu je bil sklenjen sporazum, po katerem bodo mlin-ski industrialci tudi v bodoče plačevali davke, kakor lansk leto.

Zastoj v pomorskem tovarnem prometu

Lastniki tovarnih parnikov se pritožujejo, da je letos nastopil katastrofalni zastoj v tovarnem prometu. Vsi večji tovarni parniki so brez tovorov. V zvezi z zastojem je tudi padec prevoznih cen. Večina parnikov prevaža samo brezpomembno blago in so zaradi tega odkodovane manjše obalne ladje in jadrnice.

Šport

Trojna zmaga Ljubljane nad Zagrebom

ILIRIJA OSVOJILA DRŽAVNO PRVENSTVO V HOKEJU NA LEDU — ZMAGA LJUBLJANSKE REPREZENTANCE — ZMAGA LJUBLJANE NAD GRADJANSKIM V TEKMI ZA ZIMSKI POKAL

V zadnjem trenutku se je vreme toliko izpremenilo, da je bilo mogoče odigrati tekme za državno prvenstvo v hokeju na ledu. Službeno prvenstvo se je s tem v naši državi prvič odigralo, častni naslov prvaka pa si je osvojila ljubljanska Ilirija, ki je daleko najboljši hokejsko moštvo v državi.

Za tekmovalje so se prijavila 4 moštva, od teh tri iz Zagreba. Izmed gostov je zapustil še najboljši utis HASK, ki je ugajal vsaj v pogledu skupne igre. ZKD ima nekaj dobrih solistov, ki jim pa manjka smisel za skupno igro. Nal-sibkejšo igro je pokazal Maraton, ki je nastopil brez drugega napada ter tako ni bil kos vedno svežim nasprotnikom. Tudi Ilirija včeraj ni pokazala tega, kar zna, toda pri šibkih nasprotnikih je tudi to zadostovalo za zmago v turnirju.

Ker HASK prvega dne ni nastopil, se je Ilirija avtomatsko plasirala za finale, radi publike pa sta igrali med seboj dve moštvi Ilirije. Drugi dan je HASK nastopil

g Nemčiji primajkuje premoga. Po vseh angleških časopisja je zavladalo v Nemčiji precejšnje pomanjkanje premoga, ki se očituje zlasti v industriji, ki bo dobila za december obljubljeni premož se le v februarju.

g Bata namerava zgraditi v južni Afriki veliko (tovorno) za izdelavo čevljev, s katerimi bi zalagal portugalske kolonije Mozambik, belgijski Kongo in še nekatere večje predele v Afriki.

g Prepoved ustanavljanja bank. Čsl. vlada je za vse leto podaljšala uredbi, ki prepoveduje na državnem ozemlju ustanovitve kakršne koli banke.

g V ironskih lukah je promet v lanskem letu padel za 6% v blagu, v številu ladij in parnikov pa za 11%. Seveda so bili dohodki zato precej nižji.

g Čsl. papirna industrija je osnovala za vso državo papirni kartel, v katerega ne spada cigaretni papir. V kartelu je združenih 18 podjetij, ki so se obvezala za enotne cene.

g Med Grčijo in Francijo bo te dni podpisana nova trgovinska pogodba. Do nove pogodbe je prišlo zaradi tega, ker se je Grčija odločno uprla proti izvajanju francoske trgovinske politike, ker je bila dve leti zapored njena trgovinska bilanca pasivna. Sedanja nova pogodba jamči Grčiji, da bo odslej njen gospodarski odnos s Francijo najmanj v ravnesvju. V tej točki bi nam bili lahko Grki za vzor!

v borbi za tretje mesto, ki mu ga je tudi uspelo doseči. Rezultati so sledeči:

ZKD:Maraton 2:0 (0:0, 2:0, 0:0).
Ilirija A:Ilirija B 2:1 (0:0, 1:1, 1:0).
HASK:Maraton 5:3 (1:0, 3:2, 1:1).
Ilirija:ZKD 11:9 (6:0, 2:0, 3:0).
Plasma moštvev je sledeč: 1. Ilirija, 2. ZKD, 3. HASK, 4. Maraton.

LJUBLJANA:ZAGREB 11:2 (3:0, 3:1, 5:1).

Včeraj popoldne se je odigrala tudi medmestna tekma, Ljubljano je zastopala Ilirija, Zagreb pa ZKD, ojačeno z dvema igralcema Maratona. Tudi to tekmo so Ljubljanci nadmočno dobili, eden uspeh gostov je bil avtogol domačinov.

Ljubljana:Gradjanski 2:1 (1:0).

Na popolnoma neregularnem igrišču, ki bi bilo prej primerno za hokej na ledu, se je včeraj odigrala tekma za zimski pokal med Ljubljano in Gradjanskim, ki (Nadaljevanje na str. 13.)

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRČ

DETEKTIVSKI ROMAN

PRVO POGLAVJE.

Dva na parniku.

Mlad mož se je naslanjal na ograjo in gledal, kako si velika ladja reže pot skozi tibe vode ponočnega morja.

»Sanjate o Angliji, domu in lepoti, gospod Keppel?« je vprašal zraven njega posmehljiv glas. »Potolažite se, jutri ob tem času boste spet v naročju svoje rodbine.«

Pat Keppel se je obrnil k dekletu, ki je to izgovorilo. Kako dobro je poznal ta ljubki, drzni obrazček z izjavajočimi vijoličastimi očmi pod vencem zlatih las!

»Mislim vsaj, da jo imate?« je nadaljevala.

»Jo — kaj?«

»Rodbino!« je zamahnila z vitko roko. »Ženo, otroke in sploh —«

»Zakaj bi ne imel?« je vprašal.

»Zakaj, res! Samo da — zrla je na svoje noge v svetlih nogavicah — da — ji niste nikoli omenili.«

»Spriči prepričljivega značaja najinega poznanja se mi ni zdelo potrebno, da bi se govorilo o mojih domačih zadevah.« je odgovoril. Bil je zadovoljen, ko je videl, da se je zdržila pri tem izpudu.

»Da — malo sva se prepirla,« je priznala.

Pat Keppel je rajši pogoltnil pripombo,

češ da je bil prepirl na njeni strani.

»Ampak vi ste začeli, ko ste me podili iz moje lastne kabine; kar spomnite se!« je dodala sama.

»Niste mi dali priložnosti, da bi pozabil na svojo nesrečno zmožo, ali ne mislite, gospodična Burnetova?« Prisilili ste me, da sem moral zanjo večkrat in mnogo plačati, saj ste me sramotili na vse možne načine. Čeprav sem izrazil svoje obžalovanje.«

Vesela brezskrbnost jo je nekoliko zapustila, ko mu je pogledala v odločne oči.

»Da, bila sem precej zoprna,« je pritrtila. »Reciva si: dovolj! Zares mi je žal. Mimogrede rečeno — ne vem še dobro, kako se je primerila ta pomota — nisem razumela.«

»Hoteli niste. — Takole. Po petih letih trdega dela v Angliji sem šel v Ameriko v neki desettredni zadevi. V New Yorku se nisem utegnil niti najesti. Ko sem pilnil na tole ladjo pol ure pred njenim odhodom, je bilo na krovu mnogo ljudi, ki so klicali: z Bogom. Moja edina misel je bila, da bi našel mir in se naspal, da bi si pregnal strašni glavobol. Opočtel sem se po hodniku, zamenjal sem številko 176. s svojo 167. in se vrغل na posteljo.«

»In ko sem vstopila jaz,« je dopolnilo

deklet, »ste me trmasto vprašali, kaj tam delam! Misliha sem, da ste pijani.«

»No, nisem bil. Bil sem od trdega dela bolj utrujen, kakor ste bili vi kdaj v življenju,« je razdraženo odgovoril Keppel.

»To je ena izmed prednosti bogastva,« je pripomnila vzvišeno. »Človek ni prisiljen, da bi se utrudil, razen če se sam hoče. Kaj je vaše veliko delo v življenju, gospod Keppel?«

Prezirljivo se je namrdnil.

»Zaposlen sem v plinarni,« je odgovoril.

»Nekoliko ostro dišeče, ampak vaše gospe menda to ne moti.«

»Misli, da je to boljše kakor parfum za pet liber.«

»Kako lepo, da oba enako sovražitava vsakdanje. Da prezirata bogate ljudi, mislim.«

»Le ne bogate ljudi, ki zapravljajo denar, ki so ga njihovi očete težko zaslužili,« je popravil.

»S tem mislite mene.« Gledala ga je izpod svojih dolgih obrvi. »Ali je to kaj krivičnega, če podedujemo denar, gospod Keppel?«

»Jaz za svojo osebo ga rajši služim.«

»Dobro, če imate možnost za to.« — Vrgla je glavo nazaj in se zasmejala.

»Vidite, sva spet tam. — Ampak vzlic temu, kar veste o meni, sem slučajno lahko ena izmed delavk tega sveta.«

»Nisem popoln bebec, gospodična. Vaše nežne roke niso nikoli zaslužile: za drago obleko, ki jo nosite, tudi ne za

luksuzno vožnjo na oceanskih veleparnikih. Niti za te-le!« Pokazal je na dvojni niz debelih biserov, ki jih je zmerom nosila.

Zamišljeno se je igrala z njimi.

»Moji biseri. Lepi so, kaj ne? Moja teta, gospa Willensova, mi jih je podarila — ta dama, s katero potujem, veste? In ko te govoriva o draguljih, bodite potolaženi: nekdo je gospe Orpenovi ukradel njen nakit na tem potovanju. Uboga dama, srce ji poka zaradi tega. Mislim pa, da vaše ogorčenje nad krivično razdelitvijo bogastva ni šlo tako daleč?«

»Ne, jaz nisem ukradel diamantov gospe Orpenovi — če imate to v mislih.«

»Nikakor ne, prepričana sem, da tega niste storili.« je pritrjevalo deklet. »Trebalo je poguma, spretnosti in bistroumnosti za tako predrzno tatvino. Kar se mene tiče, je razen umora malo stvari, ki bi se jih ustrašila, če bi hotela pustolovščini v življenju.«

Pat Keppel je čutil, kako ga obhaja jeza.

»Ker se nisem vedel kakor vaš vkovani suženj in vam nisem izražal ljubezni kakor drugi možje na ladji, mislite, da nimam poguma — kaj ne?« je vprašal, razdražen v duhu. »Če je to tista vrsta mož, ki jo občudujete — potem —!« Njegove roke so trdno obemale njeno vitko telo in njegova usta so jo poljubljala s trdnimi poljubi. »Izzvali ste me k temu — preveč ste se mi posmehovali,« je vzdihnil in jo trdno držal. »To vam je kazen.«

(Dalje.)

Prekmurje

Dvajsetletnica prve zasedbe Prekmurja

»JURISICEV POHOD« ZA OSVOBOJENJE PREKMURJA IN USTANOVITEV NARODNEGA PREKMURSKEGA SVETA

Te dni poteka dvajsetletnica važnih dogodkov v zvezi z osvoboditvijo Prekmurja. Decembar 1918 je važen mejnik v spremembi razpoloženja prekmurskega ljudstva in zavednih narodnjakov, ker se je takrat na mnogih straneh manifestirala volja po odcepitvi od Ogrske. Ogrska vlada je v tem času že začela popuščati ljudskemu nezadovoljstvu in ponujati avtonomijo v posebni »Murski županiji«. Radgonski shod, ki je bil namenjen Prekmurcem in katerega so se v veliki meri udeležili, je 26. decembra pod predsedstvom Prekmurca zahteval od nove vlade SHS zasedbo Prekmurja. »Novinec« so istočasno odklonile madžarski načrt »avtonomije«. Prvi poizkus zasedbe Prekmurja se je izvršil na pobudo in s pomočjo znanega dobrovoljca Gođine pri Bistrici in s pomočjo slovenskih vojakov. Tako zvana »prva zasedba« kapetana Jurisice, ki je po zasedbi Medjimurja z malo četo prostovoljcev zasedel tudi Lendavo, Crensovec, Beltince in Soboto, je to-

rej v resnici druga, vendar pa je prvič zasedel večji del Prekmurja. Organiziral se je tudi »Narodni svet za Prekmurje«. Vendar je bil njegov pohod organiziran na lastno roko in premalo pripravljen. 3. jan. ob 5 uri zjutraj so ga Madžari v Soboti napadli in je bil tudi ranjen. Dr. Dimovič in še 5 vojakov je pri tej priliki padlo. Ostalih 7 oficirjev in 20 vojakov je bilo ujetih in odpredanih na Madžarsko. Toda pozneje so bili vsi izpušeni. Jurisicev pohod je imel mnogo neveseljen posledic za domačine, ki so pri njem sodelovali. Od te dobe je prešlo na drugo stran Mure mnogo dobrovoljcev, ki doma niso bili več varni. Pokazal pa je prvič tako vse sile, ki so delovale za Jugoslavijo, kot tudi vse tiste, ki so bili novodržavni skupnosti nasprotni. Vendar je bil pouk iz teh časov koristen za nadaljnje osvobodilno delo, ki je potem privedlo do dokončne zasedbe Prekmurja v avgustu 1919.

Razvoj in napredek prekmurske metropole

VISOKA GRADBENA DELAVNOST V MURSKO SOBOTO — NOV IN MODEREN OBČINSKI KINO. — INICIATIVNOST OBČINSKE UPRAVE ZASLUŽI VSE PRIZNANJE.

Gotovo niti Sobota še nekaj let med manjšimi slovenskimi mesti rekord v gradbenih delih. Dobil je nekaj novih ulic, izvedla se je kanalizacija in predvsem se je popolnoma preuredilo njeno središče. Mursko, ki že nekaj let ni bil v Soboti, je gotovo dele mesta le s težavo prepoznal. Organizatorica vse soboške gradbene delavnosti, ki je dajala tudi mnogo uspešnih pobud zasebnikom, je občina. Najvažnejše njeno delo je bil prevzem gradu in parka grofa Szaparyja, adaptacija gradu in preureditev ter delna parcelacija parka. S tem je dobila Sobota prostor za množestevilne urade, prostran glavni trg in celo središče novo možnost razvoja. Adaptacija gradu se je te dni že skoraj zaključila. Edini del gradu, južni trakt z zimskim vrtom grofa Szaparyja in eno najstarejših naprav centralne kurjave v Sloveniji, je bil v zadnjih mesecih preurejen v moderen kinematograf, z vsemi potrebnimi napravami in prostori, kot jih zahteva razvoj Sobote in moderni požarno-policijski predpisi. Idejo za to preureditev je dal župan g. Hartner, ki je znal najti tudi dovolj sredstev za njeno izvedbo. Njegova zamisel je bila kmalu realizirana po načelih arhitekta g. Franca Novaka, soboškega domačina. V nedeljo, 1. jan., je bila v kinu že prva predstava.

Adaptacijska dela z nabavo zvočne aparature znašajo okrog 300.000 din. Moderna aparatura je kupljena v Dresdenu in je edina svoje vrste v naši državi. Stane 120 tisoč din. Poleg nekdanjega zimskega vrta so uporabili še nekaj drugih prostorov. Iz zanemarjene grofovske pralnice je nastal moderen vhodni prostor z blagajno. Odtod se pride v prostorno čakalnico. Iz čakalnice vodi v dvorano železobetonsko stopnišče, ki so ga morali na zunanji strani gradu prizidati. Dvorana je okrog 4 m pol metra nad dvoriščem gradu. Pri adaptaciji je bila nekoliko podaljšana in meri sedaj v dolžino 23 m, v širino 7 m 40 cm in ima 300 sedežev. Razsvetljava je posredna. Stene so ometane v rdeči teraboni, v stranskih prostorih pa v siv. Razen trdke Remec so vršila vsa dela domača podjetja.

Dosedaj izvedena dela v zvezi z novim občinskim kinematografom pa še ne predstavljajo dokončne adaptacije gradu. Nova dvorana in stranski prostor so samo del širšega načrta, v katerega

so vključeni tudi sedanjí zasilni prostori občinskega urada in celo kletni prostori pod južnim traktom. Iz občinskih prostorov naj bi nastala nekoč moderna restavracija, v kleti pa toplo zimske kegljišče. Ker bi bili vsi ti prostori vezani z novo dvorano, se bo ta mogla uporabljati tudi za razne veselilne prireditve, svečanosti itd. Zato so ostala tla dvorane vodoravna.

Arhitektonsko je vprašanje preureditve gotovo izvršeno rešeno, posebno če upoštevamo, da je bila rešitev odvisna od starih grajskih prostorov in zlasti od skromnih finančnih sredstev. Če nekaj posameznosti ni bilo rešenih tako, ko jih je predvidel arhitekt, pade krivda na izvajalce. Komisija banke uprave je načrte pred adaptacijo popolnoma odobrila, zahtevala je samo, da naj se končujejo stopniščni ročaji polkrožno v zid. Kolavdacija bo gotovo adaptacijo odobrila. V prostorih nekdanjega Szaparyjevega gradu je tako nastal moderen kinematograf, ki bo tehnično popolnoma

odgovarjal zahtevam razvijajočega se prekmurskega središča. Toda s tem vprašanjem še ni rešeno. Tudi tedaj ne, če bo finančni uspeh popolnoma dosegel predvideno višino dobičkov. Filmi imajo danes ogromen vpliv na svoje občinstvo, ki je vedno številnejše. Zato ne more biti vseeno, kakšen je ta vpliv, ugoden ali neugoden, posebno v pogledu kulturne stopnje, narodne zavesti itd. občinstva. Novi kino je last občine in to najvažnejše občine v obmejnem Prekmurju, zato moremo od nje pričakovati naprednejši in boljši repertoar kot od katerega zasebnega lastnika. Četudi je ravno v gornjem smislu v naši državi še mnogo zanemarljivega, eno smemo na vsak način zahtevati, da bomo imeli filme, ki bodo predstavljali resno umetniško vrednost. Če bo tudi repertoar novega kinematografa predstavljal takšok napredek, ki je v tehničnem pogledu nadkrilil stari kino, se je izplačal trud tistih, ki so se zanj trudili in pa finančna sredstva, ki so bila v to delo vložena. s.

Mladi Prekmurec

Izšla je skupna 3—4 št. revije »Mladi Prekmurec«, glasilo mlade prekmurske slovenske generacije. Številka potrjuje po svoji pestrosti in aktualnosti potrebo in koristnost posebne revije za Prekmurje. Tudi iz nje diha pogumen zagon svežih in mladih sil, popolnoma prebujenih v slovenstvu. Božidar Borko je prispeval posebno za Prekmurje aktualni članek »Hungarizem in Madžarstvo«, ki ga končuje z željo, da bi se madžarsko ljudstvo zavedlo resničnega položaja madžar. naroda v sedanjí Evropi in »opuščilo tradicionalno zmoto, da med Madžari in soslednimi Slovani, ki so dahi stari madžarski skoraj tisoče besed, ni mogoče prijateljski sporazum in koristno sodelovanje«. Prof. Janko Liška je prispeval zanimivo »Srečanje s karikaturostom Ladislavom Kondorjem«, kjer prikazuje življenjsko pot, značaj, delo in nazore karikatrista Kondorja, prekm. domačina, ki je po dolgih tavanjih prišel tudi za nekaj dni domov in razstavljal v Soboti. Franc Trdka nadaljuje »Doprinosa k socialni strukturi Prekmurja« z analizo posebnih razmer katastrofalne občine Rakican, kot tipične prekm. občine, v kateri se je izvedla agrarna reforma. Pripovedno prozo sta prispevala Frida Kovačeva (»Planinska cesta«) in F. Godina (»Arpade«). Franc Murčič je prepisal Petofičev »Le ena misel«. Pesmi sledi kratek življenjski glasnik madžarske revolucije 1848. in svobode sploh. Pesmi so prispevali še Fran Šebjančič (»V teh dneh jesenskih«), Franc Murčič (»Zrtev«), Tone Peklar (»V dnu«), Pajlin (»Nocoje«), Marika Kardoš (»O. ti...«). Sleda knjižna in gledališka poročila (med dr. poročila Janko

Liška o Žižkovem »Neodvisnem gledališču«, ki je gostovalo v Soboti). Številko zaključujejo »Paberkje«. Slike: V. Lakovič »Bratci« (linorez), L. Kondor »Avtokarikatura«, L. Tomori »Osmutek spomenika prekm. književnikov v Soboti«, Marian Sorli »Jagnjed ob vodi«. — Mlada revija zasluži priznanje in podporo vseh, ki jim je pri srcu zdravna narodna bodočnost severne slov. periferije.

Iz Petrovcov

K nam se vračajo iz Francije in Nemčije sezonski delavci. Njihov zaslužek našemu revnemu kraju na Goričkem zelo prav pride, kajti goriška zemlja je zelo nerodovitna. V splošnem so delavci z zaslužkom še precej zadovoljni, pritožujejo se pa radi slabe hrane zlasti v Nemčiji na državnih posevkih. V Franciji pa naši državljani ne morejo biti člani delavskih strokovnih organizacij, zato so mnogo slabše plačani, kakor francoski. O točnejših zaslužkih naših sezonskih delavcev bomo še poročali.

Tukajšnje Društvo kmečkih fantov in deklet priredi v nedeljo 15. januarja igro. Društvo obstaja samo eno leto in se je izkazalo že lansko leto s tekmo koscev kot zelo agilno in s tem dokazalo, da se kmečka mladina v skrajnem severnem koncu Prekmurja prebujala.

Klub prekmurskih akademikov se iskreno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli k velikemu uspehu akademskega plesa. Posebno zahvalo pa izreka častnemu damskemu komiteju in industrijalcu g. Benku. — Odbor KPA.

„Dobro obiskan sestanek“

Miško Kranjec.

Nikdar nisem imel javnih govorov zaradi »tehničnih ovir«. Bil bi že časi ko skoraj nisem smel odpreti ust. Ko sem se pa spustil v politiko, je nekako samo od sebe padlo raz mene breme, ki me je težilo toliko časa in ponudila se mi je prilika, da javno stopim pred ljudi. Pomeni sem si roke, toda v srcu je bila velika skrb: polomil je boš.

Samo enkrat v življenju, ko sem bil še v gimnaziji, so mi naložili uvodni govor. Napisal sem si ga, in sem namesto da bi se ga učil na izust, sanjal, kako se bom postavil pred tovaršili in sploh pred mladino. Poslal so me za uvod na oder in jaz sem od vsega uvodnega govora imel samo uvod, to je vsega skupaj pet stavkov s petimi zanimivimi per-dami. Potem se je nit pretrgala, strmel sem v poslušalce kakor bi čakal pomoči dokler ni nekdo znil: »Poslovi se!« poslovil sem se in odšel takoj na ulico.

Potem je bilo za dolgo dobo konec vseh misli na kakšen javen govor. In šele to jesen sem si pridobil. Seveda tudi samo za kratek čas, pravico do javnih govorov. Seveda, samo v enem okraju, v drugem ni bilo tako. Pripravil sem torej svoj govor. Na papir sem zapisal točko za točko, razdelil govor do vseh pravih modernega govora, pri čemer

tudi nisem pozabil izredno ostroumne razdelbe starih grških in rimskih govornikov. Povabil sem tudi svojega namestnika, ki je imel v žepu takisto svoj govor. Sedla sva na avtobus in se odpeljala v vas, kjer smo po prijateljih in znancih razglasili, da bo politični sestanek v tej in tej gostilni.

Vstopila sva v gostilno. Namesto ogromnih množic, naju je sprejela debela gostilničarka s svojo mlado zasano hčerjo, z dobrodušnim nasmehom. En sam orožnik je stal v sobi in ni vedel, kaj naj počne.

Z namestnikom sva sedla v kot k peči, kamor se je stiskala tudi krmčarica s svojim dobrodušnim nasmehom.

»Ali pride kaj ljudi?«
»Ne, odšli so na delo,« je odvrnila. Potem naju je pa potolažila? »Saj jih zadnjič tudi ni bilo.« — »Zadnjič je pomenilo, ko je najin nasprotnik imel svoj shod.

Poslal sem svojega namestnika: »Pojdite po vasi k našim znancem in prijateljem in ti naj pripeljejo še po enega ali po dva.« Namestnik je ubogal in se zgubil po vasi. Tačas je prišel zastopnik oblasti in vsak pri svoji mizi sva se mečila in pila brizganec. Potem je prišel v sobo neki boljši gospod, ki je spremljal ga je drugi napol kmečki, napol gošposki, bržkone majhen vsaki trgovec. Sedla sta k mizi in gospodski človek je naročil pol litra vina. Potem sta prišla dva cigana z goslini pod pazduho in

sedla za durmi k mizi. Kmalu se je prikazal še neki financ in si naročil brizganec, radovedno se ozirajoč po meni.

»Ali bomo še čakali?« me je vprašal zastopnik oblasti in se oziral po svojih žepni uri.

»Ko pride namestnik,« sem rekel z rahlim okupom. Kajti klavirno je, če se prvi shod konča na ta način: človek zgubi voljo. — Prišel je moj namestnik in privedel petorico ljudi.

»Zadnjič jih tudi ni bilo več,« je rekla krmčarica ponovno in me hotela ohrabriti, češ, tudi vašemu nasprotniku ne gre nič bolje.

»Pa je imel govor?« sem vprašal.

»Seveda,« je potrdila. »In pet litrov vina je plačal.« Pomignil sem namestniku in moral je naročiti nekaj vina. Zandar, ki je stal pri durih, gledajoč na cesto in mrko jesensko vreme, je zdajci odprl duri in se nasmejalo, ko je spustil mačko v sobo. »Zdaj,« je rekel dovipno, »smo vsi.« Smejali smo se. Mačka se je prikrala k peči in sedla na stol.

Ali naj govorim? Seštel sem ljudi. Vseh skupaj z gostilničarko nas je bilo štirinajst, izognili smo se nesrečni številki in lahko sem govoril. Res, da je bilo samo pet pravih poslušalcev, da je eden bil trgovski zastopnik, drugi njegova žrtev, da sta bila dva cigana, ki prideta z goslini na vsak sestanek, da je ena bila ženska, ki ne sme voliti; res, da sta dva bila od oblasti, eden financ in eden moj namestnik, toda, saj me to-

lažijo, da pri drugih ni nič bolje, in drugi imajo svoj govor. Pri peči se je grela mačka, financ je strmel v mene in se nasmiljal, zastopnik oblasti je poslušal vneto, trgovski zastopnik se je včasih ozrl po meni in želelo se mi je, da mi hoče reči: »Prenehajte, prijatelji! Drugič lahko nadaljujemo.« Jaz pa sem govoril. Gledal sem po tistih redkih ljudeh pri mizah, po ciganoma, ki sta že držala za gosli. Potem sem res sedel in nisem vedel, ali sem sploh kaj povedal; vedel pa tudi nisem, če morda še to ni bilo preveč. »Saj je zadnjič bilo tudi tako,« je rekla gostilničarka še enkrat. Ko sem sedel, sta cigana zaigrala. Zastopnik oblasti se je poslovil, odšel je zandar, financ mi je segel v roko in me spomnil mojih knjig, ki da jih rad bere, takisto je povedal trgovski zastopnik in z njima sem popil liter vina, dočim so nam cigani igrali.

»Pustite politiko,« je rekel trgovski zastopnik. »Časi niso za to.«

In ko sem se vračal, me je obhajalo isto čudo. Gledal sem kmete po njivah in sem razumel: Bolje je delati in pripravljati kruha, kakor pa poslušati v gostilni politične govore, ki nikomur ničesar ne donajajo, razen morda celo nesreče. — Tako sem prestal svoj krst in vsi naslednji shodi nisom mogli tega zabrisati. Vendar, če bi imel svoj častnik, kakor nasprotnik, bi pisal: »Shod je bil dobro obiskan in poslušalci so odobravali izvajanje govornika.«

Naša vas

Ali je „življenjska šola“ iz mesta koristna?

SOCIALNI PROBLEM ŽENSKÉ KMEČKE V MLADINE — MESTO JE ZA NEKATERE DOBRA ŠOLA, ZA DRUGE SPET VARNJIVA NADA

Misel o prosvetljevanju vasi ni nova. Mnogi misleči ljudje so pisali in pisajo knjige, časopise in članke o tem vprašanju, malokdaj pa so ti ljudje sami šli v vas, da prinesejo svetlobo v sam izvor mraka in nepoučenosti. Če so se spustili v to, je bilo to preje zaradi športa in razvedrila kakor pa iz kakšnega resnega namena. Tudi država povzema akcije na tem področju, toda vse to je premalo, zlasti pa z ozirom na neprosvetljenost vaškega ženskega sveta. Naša kmetica je privržana na hišo in se iz nje nikamor ne gane. Sicer poseja šola moška in ženska mladina, vendar šola ženskemu spolu ne daje nič ali pa premalo posebne ženske izobrazbe, ki jo potrebuje, ker je njen življenjski položaj in delo različno od moških. Sodobni socialni problemi vasi so prisilili žensko kmečko mladino, da si išče prostora v življenju in kruha po mestih. Za velik del vaških deklet ne obstaja možnost, da bi ostale doma in se preživljale z delom na zemlji. Njihovo življenje in službovanje v mestu pa nas postavlja zopet pred čisto svojevrsten socialen pojav.

Gotovo je namreč, da večina teh deklet ne namerava ostati v takem položaju vse življenje. Skoro vsa dekleta grede v mesto z namenom, da ostanejo tamkaj nekaj let, da si prihranijo kak dinar in se potem vrnejo domov ali odidejo kamorkoli, da bi osnovali svoje lastni dom in družino. Marsikatero deklo pa gre v mesto poleg vsega s skrito željo, da bi se tamkaj tudi naučilo za življenje koristnih stvari.

Priznati je treba, da bi mesto res lahko pomnilo kmečkemu dekletu vir nekatere

življenjske izobrazbe in da bi mu življenje v mestni družini odprlo pogled na marsikatero, pojave življenja, ki so dekletu ostali neznani. Po nekaj letih življenja v mestu bi lahko odšla v življenjsko samostojnost z dragocenimi izkušnjami in spoznanji ter vse zreljšim pojmovanjem življenja, kakor pa če bi vedno živela samo na vasi. To bi zlasti še lahko pospešili ljudje, pri katerih kmečko deklo dela: Če bi se meščanka resno zavedla, da njene otroke čuva in vzgaja razmeroma neučno in neizkušeno bitje, ki sama poskrbeli, da svoji pomočnici pri vzgoji in hišnem delu preskrbi možnosti, da si razširi duševno obzorje. V mestu je za to pač dovolj prilike. Brez dvoma bi posledice takega postopka gospodinja sama lahko prav kmalu spoznala že pri svojih otrocih samih, kakor tudi v celotni spremembi dekletovega zadržanja.

Če pa pogledamo resnici v obraz in spoznamo, v kakšnem okolju mora živeti kmečko deklo, pač uvidimo, da ji taka idealno zamišljena »življenjska šola« v mestu preje škodi kakor pa koristi. Danes je življenje povprečnega meščanskega civiliziranca tolikanj nagnito in nagrizeno in družinsko življenje tako klavirno podoče, da bi se morali resno vprašati, ali bi ne bilo boljše, če bi kmečko deklo rajši sploh ne šlo v mesto »izobraževati« se. Večino zdravih ženskih bitij potegne to življenje za seboj in za narodno skupnost postanejo izgubljene, ker so presame in prešibke, da bi mogle kljubovati vplivom. Na prste bi jih lahko prešteli tiste, ki se z lastno močjo odtegnemo pogubnemu, za bodoče življenje nekoristnemu, da celo škodljivemu bivanju v mestu. mfs.

Kmečka proizvodnja in naraščanje prebivalstva

Z NACRTNIMI DELI JE MOGOČE OHRANITI DOMA LASTNE DELOVNE SILE. — SLOVENSKI NARAVNI PRIRASTEK PREBIVALSTVA JE TREBA ZAPOSLOTITI.

Zadnjih smo se dotaknili samo nekatere problemov, zakaj beži podeželsko prebivalstvo z zemlje, ter prišli do zaključka, da bi bilo treba zboljšati gospodarske prilike doma, kajti edino v življenju zmognih razmerah bo ostal kmečki človek na svoji grudi in jo z ljubeznijo obdeloval.

Ze bežen in kolikor celoten pogled na prirastek prebivalstva v Sloveniji nam pove, da ima Slovenija povprečno letno 9000 več ljudi, da nastane letno 3000 novih gospodinjstev. (Uratnik.) Z drugimi besedami se to pravi, da si morajo vsi ti »novi« ljudje z »novimi« družinami

ustvariti življenjske pogoje na istem kosu zemlje. Vzporedno s tem prirastkom bi morale kmetije zaposliti na podeželju več ljudi, enako tovarne po mestih in v industrijskih krajih.

Ali prav tu je šel razvoj — vsaj v kmetijah — docela drugačno pot. Podeželje, predvsem velike kmetije so se prav v zadnjih letih močno racionalizirale: veleposelski, kmet, celo želar, ne mlajajo več s cepci, ampak ponekod s stroji. Delo je popreje opravljeno in manj moči je potrebnih zanj. Racionalizacija sama pa je od leta do leta izpopolnjevala. Ostani-

mo samo pri mlatinicah: le redko jih gonijo ljudje, po večini se mlati z žrivo, z vodno silo, z motorji, zadnja leta celo z elektriko. Za tako delo je potrebno še manj delovnih moči. Enako je z gozdnatimi predeli: tudi tu žagarji z eno žago še samo životarijo ob lesni industrializaciji. Edino tovarne so rabile še vedno novih delovnih moči, to pa zaradi tega, ker je industrija (tekstila) v povojnih letih pri nas še nastajala. Ali prav ta nastajajoča industrija je zaposlila v zadnjih letih komaj dobro tretjino odvečnega prebivalstva.

Omeniti je še treba, da je bil posestnik marsike prisiljen racionalizirati obdelovanje zemlje in uvesti nove stroje v kmečko produkcijo, ker je edino s stroji zmogel tekmovali pri prodaji svojih produktov.

Vse to so samo gotova in dognana dejstva, preko katerih ne more nihče, kdor bo začel resno reševati ta naš najvažnejši socialni problem. Potrebno bi bilo dvigniti plodovitost domače zemlje in izboljšati produkcijo. To bi se dalo doseči samo s širokim načrtnim delom, z velikim in premišljenim delovnim načrtom. Tak širokopotezen načrt bi edini zmogel dvigniti naš življenjski nivo in zaposliti sile, ki odhajajo drugače životari v tujino. Pomisliti je treba samo na izsuševanje močvirnatga sveta, na obdelovanje pašnikov po širokem ptujskem polju. Posameznik je pri takem delu vedno prešibak, tu zamore kaj napraviti vedno le celota. Eno je jasno: taka velika načrtna dela bi poživila naše gospodarske prilike in ohranila domačo delovno silo doma.

Od besed k dejanjem!

V SLOVENIJI SE VSE PREVEČ SAMO GOVORI IN »FILOZOFIRA« O PEREČEM KMEČKEM IN PODEŽELSKEM VPRAŠANJU. MNOGO PREMALO PA STVARNO STORI. — ZATO SE NIKAR NE ČUDITE, ZAKAJ NEKI JE LJUDSTVO NEZAUPljivo.

Novoletna štev. »Večernika« je napovedala stalno rubriko, posvečeno naši vasi. Bodite uverjeni, g. urednik, da boste s tem stolpcem vršili plemenito delo in obče koristno poslanstvo, ki ne more izkazati ljubosumja v nobenem socialnem krogu, ker smo mi vsi nekam enako podrejeni in taki tudi ostanemo, pa naj se življenjska os zasuje kakor koli in naj bi bilo katero koli žarišče na gospodarskem, kulturnem ali drugem polju še tako bleščeče in vidno nadrejeno, resnica ostane nepremična: vas je vas in vas je vse, vedno ostane v kolektivu prva in najpomembnejša celica.

Kaj predstavlja danes ta celica? — Nič! Kaj pa v resnici je in naj bi nam tudi bila? — Vse! Na to smo pozabljali in pretežno pozabljamo še danes, ker smo vse preveč prevzeti od politične civilizacije, nad katero pa se istočasno spotikamo in se bomo nedvomno spotikali.

Naš tisk se sicer čisto ukvarja s to prvim, a pretežno le v drobcih, površno, bežno in nesmoteno, kot da bi se bal resnice in njenež jedra, ki bi razgalila bedo, boje in ogromne žrive naše zbelke. Ali te resnice ne vidimo, ali nočemo z njo na svetlo, ker bi terjala od nas prevelikih reform. S tem pa stvari prav nič ne pomagamo in ne rešimo niti enega v velik kup nagradenih problemov, ki oklepajo in tlačijo življenje pod našim kmečkim krovom. Tukaj so zročeni gospodarski, socialni, kulturni problemi, oni zdravja (ali bolezn) in morale, narodne zavesti in pasivnosti in še drugi. Takih ugotovitev smo slišali in čuli že precej. V potankosti socialne strukture naše vasi pa gre študij našega delovnega mladega učitelstva, ki si je nadelo nalogo, da podrobno prouči razmere na vasi in razgali težke posledice.

Ki jih ob takih bremenih utrpi naš kmečki človek. Te slike — statistični material gmohtni, zdravstvenih in ostalih prilik — je porazen in se zdi pretiran. — Kdor ni živel in deloval med našim kmetom, ne more verjeti, da more globoke bitje v takih razmerah sploh živeti. Meščanu, ki tu in tam za zabavo zdrkne po najlepših kosih in cestah naše zemlje ter se mogoče ustavi pri boljšem posestniku, je zemlja le lepa in dobra in na njej delo, jele in pilo.

A oni, ki so več let prebili na kmečki zemlji in gledali razmeram iz posameznih krovov v obraz, niso tega mnenja in se ob taki statistiki le zdrmejo, češ: še slabše je kot sivočelaso.

Da, tako postaja življenje na vasi, da so si ljudje v vedno večje napotje in se iz bojani za naslednji dan razgrajajo za prgišče zemlje, tako postaja, da se velik in vedno večji odstotek teh ljudi radi naveličani in obupa ne sramuje nobenih dejanj, oziroma beži izpod svojega krova, pa bilo kamorkoli.

Tem in podobnim vprašanjem bo treba najti rešitve, pri čemer naj pomaga tudi »Večernikova« — »Naša vasa«.

Špekulanti z agrarnimi obveznicami dobrovoljcev

Kmalu ko je izšla uredba o dobrovoljskih državnih obveznicah, ki so jih dobili dobrovoljci namesto zemlje, so se pojavili pri dobrovoljcih špekulanti, ki so pričeli nakupovati od teh siromašnih ljudi in jih opeharili za njih pravice. Sprito tega je te dni izdalo kmet, ministrstvo opozorilo, da razen dobrovoljcev in njih dedičev ne bo mogel nihče dobiti obveznic, pa četudi bi bil zato popolnomočen. Vsaka špekulacija v tej smeri je zatorej popolnoma zaman.

VACLAV PROKOPÉK:

Žena in zemlja

(Roman dvojne ljubavi)

Stara dva se nista posebno veselila te njegove poroke. Tudi je nista pričakovala tako hitro in oče se ni bil doma — prišel je šele opoldne.

Marija je poročno haljo že slekla. V sobi je stala že v predpasniku in se pravkar česala. Prvo, kar je opazil stari zaposlohič gospodar, so bili njeni dolgi lasje. Bil ji je vesel. Imel je nekakšen strah pred tistimi kratkimi, nekako deškimi lasmi, ki so se udomačili v mestu.

»Imaš lase, kakršne se ženskem spo-dobijo. Naj ti bo pri nas lepo in prijetno,« ji je rekel in jo pogladil po plavih kodrih, ki se je v njeno dolžino in barvo kar zaljublil.

»Pozdravljeni v naši hiši!«
Pri teh besedah mu je postredala mlada gospodinja v obraz.

»Škoda, da si slekla svatbeno oblačilo. Rad bi te videl kot nevesto!« Mogoče je mislil na drugačen pozdrav, ko je hodil znanj po poljih, pripravil pa se je mogoče na drugačen nagovor in imel v mislih drugačne besede: imeti morani razum jaz, če ti nočeš niti slišati o razumu, tako je preudarjal, s tako mislijo je prišel domov. »Zadnjič« se je znanj, toda resne-

sta se mu je očitno prihujala.

»Pojdimo pogledat ven,« je Martin pozval Marijo.

»Pojdita brez nas, sama pojdita!« do stari Podboršek in onadva odhajata skupaj.

Stara se je ozirala na moža, kaj poreče. Je že Martinova. Toda skrbi me. Po obliki se ne da soditi, ali ima denar. — Misli sem si, da bo to prvo, o čemer jo povprašam. Toda to ne gre, drugače je kakor mi. Koča je že njegova. Pustili smo mu jo za sto tisoč. Naj se briža sam. Gospodinja lahko v naročju raznese več kakor pripelje gospodar domov s parom konj. Toda Marija se mi zdi, da je drugačn,« se je omečkal Podboršek in se obrnil k ženi, iz katere je današnji dan napravil preužitkarico.

»Počakajmo, da se stvar poljsni. Saj sva midva tudi čakala. Priložni jima še, da jima ne zapustiva mrzlega štedilnika.«

Preužitkarica je sklonila glavo nize kakor druge kratki in uprla pogled v male plamenčke v peči. Z nekoliko osepjenim pogledom se je zazrla v vrt in niti opazila ni, kam so ji zabodile oči.

Martin stoji z Marijo tam pod orehom in se z njo poljublja. Marija se je spre-stila iz Martinovega objema, trenutek postaja proti njemu in že se je znova nagnila v njegovo naročje. Zdaj gleda tudi že stari Podboršek in skoraj nezavedno seže po raskavo roko svoje žene.

»Lepo je biti na svetu, pa četudi kot preužitkar,« je dejal hip na to in zdeto se je, da ni govoril samo ženi, da se bolj poverja vsem štirim stenam, stropu, mizi, oknom, morebiti se je s tem ločil s stvarmi, med katerimi je preživel življenje, svoje skrbi in smehljaje.

Potem pa sta tiho odšla v preužitkar-sko sobo.

Martin je z Marijo hodil po vrtu. Od drevesa do drevesa, ob vsakem sta postajala. Kjer koli kaka cvetlica, vse so v cvetu. Marija priteguje k sebi drobne vrve jablan, jih prižema na prsa, jablanovo cvetje je vedno najbolj ljubila. In Martin ji razlaga:

»To je le zelena reneta. Jabolka niso videti dobra, niti ko se že obrirajo. Vse do decembra imajo barvo poznih, kislih trav. Toda v dnevi pred svetlim večerom izgubijo svojo zeleno barvo in porumene- nijo. Oče jih je vedno hranil samo za ta večer. In te-le štiri, ki jih vidiš skupaj, so marjetike. Sonce jih »krasno barva«, progasta in se dajo jesti tja do pomladi. Tam-le niže, tista košata in v krošnjah že polomljena, je bobova jablana.«

Potem gresta še globlje v vrt. Kakor na trati, malo v kotlinici, raste druga jablana, in preden je Marija vprašala, jo je Martin sam pokazal:

»Ta boleha. Pravimo ji deviška roža.

Kdo ve, ali si bo še opomogla.«

Marija je segla k razcveteli vejici, jo upognila do obličja in dolgo motrila rožnate cvetove.

»Ali je to tista prepovedana?« je vprašala s smehljajem.

»Ne, ni, toda jo tudi imamo. Tam-le stojita druga ob drugi kakor dve sestri — že dobrih dvajset let. A cveteta tako malo, poglej, le dve cvete vse, res prav vse, samo ti dve ne.«

Marija je skočila k jablanama naprej in zaklicala Martinu nasproti:

»Cveteja, cveteta, poglej, popke imata!«

»Cveteji bosta! Hoteli smo jih že podreti, ali oče je branil in vedno čakal. Marija, niti ne veš, kako zna oče čakati. Spominjam se ju kot mladik. Bil sem še deček, ko smo ju sadili. A nikoli nista cveteli. Drugače so to čudne jablane. Včasih se razcveto pred snegom. Saj pravim, hoteli smo jih posekati, pa je oče branil. Tako stojita tukaj in rastejo do danes. Morebiti sta čakali tebe, Marija,« se je obrnil k njej Martin z zaup-ljivostjo in jo privel k sebi.

(Nadaljevanje v soboto-nedeljski štev.)

V zelo težki in izenačeni borbi je Lešniku vendarle uspelo, da si je priporil naslov zagrebškega šahovskega prvaka s 6 točkami, 2. in 3. mesto sta zasedla Avirovič in Rabar s 5 točkami, 4. Petek s 4½, 5. in 6. pa Savič in Gottlieb s 4 točkami.

Turnir v Hastingsu

Peto kolo: zmaga favoritov.

Peto kolo je prineslo zmage favoritov, vendar je bila publika zaradi težkih napak zelo razočarana. Angleški listi pišejo, da je malo manjkalo, pa bi prišlo tudi v Hastingsu do scen, kakor nekoč v Moskvi, ko so gledalci začeli zaradi slabe igre mojstrov demonstrirati in vpiti, da plačujejo veliko vstopnino, da lahko gledajo tako slab šah. Dr. Euwe je z lahkoto premagal Tylorja. Golombek je v 10. potezi izgubil tekača in oba konja proti Prečevemu stolpu. Seveda se je takoj vdal. Še večjo napako je naredil sir Thomas proti Milner-Barryju. V četrti potezi je žrtvoval kmeta, ker je mislil, da ga bo s šahom vzel nazaj. Nasprotnikov kmet pa je bil zavarovan s konjem. Milner-Barry je nato dobil močan napad in zaradi ponovnih Thomasovih napak prodrl s stolpom. Čeprav je Milner-Barry spregledal mat, je vendar pozneje partijo dobil. Landau je prispel v končnico z dvema kmetoma prednost, nakar se je Klein vdal. Szabo je z lahkoto premagal Serkeanta.

König je izgubil proti Prinsu, vendar še vedno vodi.

V rezervnem »A« turnirju je naš mošter König izgubil proti Prinsu, Luckis je premagal Saemischia in Miesesa van Scheltinga. Po petem kolu vodita König in Luckis s 3½ točkami pred Miesesom 3 (1) itd.

Šesto kolo: dr. Euwe izgubil proti Landau.

Šesto kolo je prineslo nekaj zelo napetih partij. Posebna pozornost je veljala pri igri med dr. Euweom in dr. Landauom, ki je imela naravnost dramatičen potek. Landau je z nekaj zaporednimi žrtvami prisilil bivšega

š. Železnikar—UJNZB 6½:1½. V dvorani mariborske restavracije »Novi svet« je bila večeraj pod vodstvom g. J. Fischerja medklubna tekma, v kateri je visoko zmagal SK Železnikar proti šah. odseku UJNZB.

svetovnega prvaka, da se je v končnici vdal. Klein je v kratki partiji porazil sira Thomasa. Golombek pa Tylorja, dočim sta Sergeant in Milner-Barry remizirala. Zelo napeta je bila igra med Madžarom Szabom in našim velemojstrom Pirceom. Ob sta poskušala spraviti pod streho celo ločko. Partija je bila kar dvakrat prekinjena.

Stanje po 6. kolu: Landau 5, Szabo 4 (1), dr. Euwe 3½, Pirce 3 (1), Milner-Barry, Golombek in Klein 3, Thomas 2, Sergeant 1½ in Tylor 1.

Zadnja vest: Pirc izgubil proti Szaboju

Po zadnjih vesteh, ki smo jih prejeli, je Pirc v nadaljevanju prekinjene partije proti Szaboju izgubil. Szabo je nato v 7. kolu spet dobil ter mu je tako uspelo, da se je postavil s 6 točkami na čelo tabele, tesno za njim pa je dr. Landau s 5½ točkami.

Partije iz Hastingsa

Katalonska otvoritev

(1. kolo v Hastingsu)

Beli: L. Szabo Črni: Milner-Barry
1. d4. S6 2. g3, d5 3. Lg2, Lf5 4. Sf3, Sbd7 5. c4, c6 6. Sbd2, c6 7. 0—0, Ld6 8. Sh4, Lg4 9. Db3, Dd6 10. Dd3, Le7 11. e4, dxe4 12. Sxe4, Sxe4 13. Dxc4, Sif6 14. De5, 0—0 15. h3, Sd7 16. De4, Lh5 17. d5, cxd5 18. cxd5, Sif6 19. De5, Ld6 20. Dc3, Tac8 21. Dd3, Sxd5 22. Lxd5, exd5 23. Dxd5, Le2 24. Le3, Lc5 25. Tfel, Lxe3 26. Txe2, Tfd8 27. Df3, Te5 28. Sf5, Te8 29. Dc3f1, Df6 30. Tac1, Kf8? 31. Dcx5+ in črni preda. Zaključek partije je igral mladi madžarski mojster zelo dobro ter z odlično kombinacijo prisilil Angleža Barryja k predaji.

S sodišča

Iz Murske Sobotne

STRICA JE UMORIL.

Začetkom lanskega julija je »Večerniki« poročal o groznem umoru Gergjeka Fr. v Kovačevcih v Prekmurju.

16letni Šandor je svojemu stricu Francu izmaknil 900 din, vžigalnik in 2 revolverja. Vedel je, da ima stric denar, ker ga je posojeval dobrih sosedom, in kje ga ima shranjenega. Neporočni stric si je takom 55letnega življenja kot kalcen počasi zbiral denar za stare dni, ker je dobro vedel, da bi brez njega moral biti v nadlego sorodnikom.

Toda stric je tatvino opazil in po svojem bratu poslal Šandorju pošto, naj pride na račun. Fant se je tega zbal. Sklenil je, da se bo strica rešil. In koncem junija je nameraval izvršiti.

Stric je spal poleti na senu na gumnju. To je Šandor vedel. Splezal je ponoči k njegovemu ležišču, mu posvetil v obraz, ali spi, nato pa odšel v ropotarnico, si izbral tam kopačo in spet splezal k spečemu stricu. Električno žepno svetilko je prižgano postavil na primerno mesto, da je svetila spečemu v obraz, na to parkrat pomeril s kopačo proti glavi, potem pa 4—5 zamahnil z vso silo, da je bila glava vsa razsekana, saj je ostrina kopače šla do 8 cm v notranost lobanje. Ko je videl, da mora biti stric mrtev, ga je s pomočjo držaja kopače prekopaval do odprtine v tleh in ga zvalil skozi njo na gumno, da bi ljudje mislili, da se je stric sam ponesrečil, ko je plezal po lestvi do svojega ležišča.

Pekleni skločin bi ostal prikrit, da niso orožniki v svoji vestnosti pobliže pregledali pokojnikovega ležišča in tam odkrili krvavih madežev in kepice strjeane krvi, krvava sled pa je kazala tudi proti odprtini v stropu gumnja in po lestvi, kar jih je preverilo, da se je zgodilo nekaj strašnega. Slačunjo so zvedeli za tatvino denarja in samokresov, ker se je mladi Šandor bahal in neke revolver pokazal. Poklicali so ga pred se, pa jim je po dolgem oklevanju zločin priznal. Pejaljo so ga na kraj umora, da jim je

dejanje obrazložil. Tam pa se je zbral mnogo sosedov, ki so morli očitali njegovo grdo dejanje. Med njimi je bil tudi Huberjev Franc, ki je Šandorju sam povedal, da je orožnike spravil na pravo sled.

Fant je sprva trdil, da je grozno dejanje napravil po zlem prevdaru čisto sam. Toda težko je bilo verjeti, saj je bil prej vedno lepega vedenja, v šoli resnicoluben in marljiv in nikdar ni bilo o njem slišati kaj slabega. Zanimal se je za njega tudi Kovačevski kaplan, saj je bil v šoli njegov katehet, in prišel ga je obiskat na orožniško postajo. Kakor pri spovedi mu je Šandor opisal vse dejanje in skesan greh obžaloval. Ker pa tudi kaplan ni veroval v njegovo samostojnost, ga je povprašal, ali ga ni morda kdo pregovoril k zločinu. Takrat je Šandor povedal, da ga je k tatvini in po nje odkritju k umoru prigovarjal Huberjev Franc, s katerim je prej večkrat govoril o stricvem denarju. Navzročni orožniki so prislutnili in dalje povpraševali. Dečko, ki je za svoja leta lepo razvit in visoke naravne inteligence, pa jim je nizal dogodek na dogodek o sestankih s Huberjem in njegovem pritisku, naj strica okrade, pozneje pa umori. Toda Huber je pred orožniki vse to zanikal, saj sta si bili njihovi lihi zaradi nekega psa več let v sovraštvo, zaradi česar sploh med seboj niso občevali, niti otroci ne. Dečko pa je vztrajal pri svojem tudi pred preiskovalnim sodnikom in valil skrivno da na Huberja prepričevalno in tako doledno, da je bil Huber v veliki zadregi, kako bi se izmazal, saj je sedel v preiskovalnem zaporu od začetka preiskave enako kakor Šandor in ga je čakalo najhuje, kajti niti ob soočenju Šandor ni odstopil od teške obtožbe o skrivni, o kateri pa je vedel le on sam, ker sta s Huberjem pletla načrt vendar le na širi oči.

Tudi pri glavni razpravi pred senatom petorice v Murski Soboti ni odstopil niti za las od te obdolžitve, a nekoliko se je zapletel pri izpovedih o sestankih. Saj je že dolgo, od kar je stal pred preiskovalnim sodnikom.

(Nadaljevanje na str. 13.)

pazdithe in bi zginil ponoči iz dežele, da ga ne bi nihče srečal.

Ko je črna tišina že desetletja ležala na deželi in so že vsi ljudje pozabili na smeh, pa se je zgodilo, da je revna žena nekega zidarja morala roditi. Vse se je godilo, kakor se godi ob takih prilikah; prišla je babica in pripravila nečke za kopel. Otrok je prišel na svet kakor vsak drugi otrok v deželi, vendar ni zajokal ali zavekal kakor ostali otroci, ampak se mu je vse obliže, ko je zajel prvi zrak, razpotegnilo v širok nasmeh.

Babica se je prestrašila, kajti smeha ni poznala v življenju. Mati se je dvignila, zagledala nasmejanega otroca, in ker je bilo njeno, se je še sama nasmešnila. Rekla je:

»Saj bo še lepo na svetu.«

Zdaj se je morala nasmešiti tudi babica, ko je zagledala veselo mater in smejočega otroka.

»Kaj takega pa še ne,« je rekla in se ni mogla prenehati smejati, čeprav je bila že stara. »Ta otrok pa je prinesel smeh na svet,« je dejala.

Ko se je vrnil oče z dela, je tudi njega zajel otrokov smeh in veselost doma, da je pozabil na težko delo in se še sam nasmešnil. Drugo jutro je odšel z novimi močmi na delo. Srečaval je ljudi in se vsakemu nasmešnil. Tudi ljudje so se pričeli smejati. Smeh se je razlegal po vsej deželi kakor sonce, ko začne pomladati sijati na pokrajino. Kmet je z večjim veseljem prijel za plug in koso, delavec za kladivo. Po deželi se je razlival smeh — in čeprav ni bilo v deželi skoraj nič drugače kakor pri nas, je je postala dežela onstran Indije Koromandije ena najsrečnejših dežel na svetu.

Dobro bi bilo, če bi poslali katerega naših otrok po smeh v to deželo. Kdo bi šel ponj?

Miška

Lev Tolstoj.

Miška je zašla na dvorišče. Tekala je po njem in se vrnila k materi.

»Mamika, dvoje živl se viden: ona je bila strašna — uh, druga tako ljubka!«

Mati je rekla: »Povej, kakšni sta bili!«

Miška je povedala: »Ena je bila grozna in se sprehajala našopirjena po dvorišču; imela je črno nogo, rdeče perle, napete oči in zakrivljen kljun. Ko sem pritekla mimo nje, je odprla kljun, zaprhala in tako strahovito zakikrikala, da zaradi samega strahu nisem vedela, kam naj zbežim.«

»To je bil potelin,« je dejala stara miš, »ta ni novaren, ni se ga treba bati! A kakšna je bila druga žival?«

»Druga pa je lepo ležala na soncu in se grela. Tako lep gobček je imela, mamka, čepela je na zadnjih nogah, si lizala bočo dlako, sukala rep in me prijazno pogledovala.«

»Neumnica neumna,« ji je odgovorila stara miš, »saj tole je bila sama mačka!«

Pes, ki laja, ne grize, — Boljši odkrit sovražnik kakor priliznen prijatelj.

Dodajte še kak podoben pregovor, ki ste ga slišali!

Ali se vam je že dogodilo v življenju, da ste se lahko spomnili, na katera tega ter pregovorov? Napišite!

Tiskarski škrat meša tiskarjem črke. Na »Večerniki« za mladino se je spravil kar v prvi številki in na prvi naslov ter napravil iz »Smučarske kolednice« »Smučarsko kolednico«. Tako se je nakaza prav hudobno prikazala iz vseh onih nesrečnih smučarjev, ki so na Novo leto kotalili po Pohorju.

Znanost odkriva

Mraz in vročina na zemlji

Norveški polarni raziskovalec H. U. Sverdrup je razgal, da je največji mraz na zemlji v sibirskem mestu Verhojansk; mesto, ki leži 57,5 stopinj severne širine, ima do — 68° C mraza. Tudi v Jakutsku pada toplota na — 62° C. Drugi najmržnejši kraj na zemlji je v arktični Ameriki severnozgodno od otočja Parry. Vendar je tu klima zaradi bližnje morja zmernejša kakor v Sibiriji, kjer je mraz hujši zaradi večjega izžarevanja pri jasnih nočeh.

Kje pa je na zemlji največja vročina? Newyorška Meteorološka družba je poslala več »vročinskih ekspedici« v razne kraje na zemlji, da bi proučile, kje je na zemlji največja vročina. Ena zadnjih ekspedici je raziskala vzhodno iransko puščavo Lut. V mestu Mirabadu, ki leži na robu te puščave, je kazal toplomer v senci 58° C. Strahotno puščavo zapirajo 3—4000 m visoke planine. V kraju je taka vročina zaradi pripekajočega sonca in zaradi široka, ki piha s planin. Enako je bilo v Aziziji 1922. 58° C vročine; kraj leži 40 km južno od Tripolisa v Afriki.

Nadaljnji najbolj vroči kraji ležijo na zemlji med 26. in 36. širinsko stopnjo in so:

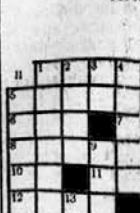
Dolina smrti v južnovzhodni Kaliforniji	56,7° C
Mursuk v južnem Tripolisu (Sahara)	56,2° C
Oaza Vargia v Alžiru	53,0° C
Jakobovo kopališče v severozahodni Indiji	52,5° C

Iglin vbodilaj — nam po večja predmete

Prebodite z iglo navadno pisemsko karto. Podržite karto s prebodo- no luknjo čisto k očesu, drugo oko pa zaprite. Opazujte skozi luknjo samo nekoliko centimetrov oddaljeno bučko, pa jo boste videli dosti večjo, kakor je v resnici. — Knjige, ki jo držimo preblizu oči, ne moremo brati, ker so črke nečitljive. Odpove namreč očesna leča, ki se ne more tako močno skčiti. Zdad pa pogledmo na knjigo skozi preluknjano karto. Črke bodo še pri taki bližini čitljive.

Podobno je s fotografsko kamero. Če so na motni špi fotografske kamere slike premedle, zmanjšamo za- lonko, pa je slika izrazitejša. Tako je tudi na karti iglin vbodilaj ozka zaslonka, ki poveča predmete in jih napravi očesu različnejše.

Križanka

Vodoravno: 1. točlina naprava ali čedra; 5. muslimansko sveto pismo; 6. slavo-spev; 7. predlog; 8. trgovski prostor; 10. predlog; 11. osebni zaimek; 12. reka v Sloveniji.

Navpično: 1. slika; 2. arabska kraljevina (nekdanja Mezopotamija); 3. veznik; 4. letopis; 5. velikanski kip; 9. očka; 13. predlog.

Kočljivo vprašanje.

Hinkec: Očka, povej no, kako je tole: če sede osa na koprivo, ali bo osa pili koprivo, ali bo kopriva opekla oso?

Zenski kotiček

Gospodinjski letni načrt

GOSPODINJSKA KNJIGA, MESEČNI IN LETNI GOSPODINJSKI PRORACUNI IN DELOVNI NAČRTI ZA VSE LETO.

Delo gospodinje in načrt njenega dela sta precej drugačna, kakor sta bila včasih. Nekdaj je veljalo geslo: gospodinja dela, delaj ves dan in če treba še ponoč. — Sodobna gospodinja pa hoče s čim manj dela in truda vzdržati v hiši red, ugodje in ravnesje.

Kakšni so načrti sodobne gospodinje? Vsako poskodovano stvar takoj popravi. Tu manjka žebelček, tam se ključavnica s težavo obrača, zopet drugod se okno slabo zapira, perilo kaže majhne, komaj opazne luknjice. ... Skrbna gospodinja vse vidi in vse sliši; zato tudi vse nedostavke odpravi in popravi že tedaj, ko ne zahtevajo dosti dela. Cesar sama ali člani družine ne morejo spravi v prvobitni red, za to pokliče čimprej strokovnjaka, nikoli pa ne šušmarja, ki je morda nekoliko cenejši, a zato delo slabo izvrši. Včasih je primernejše in vsekakor cenejše, ako gospodinja zbira razne popravil potrebne predmete in pokliče rokodelca šele tedaj, ko se je nabralo več dela.

Toda brez zapisovanja in knjiženja je gospodinjstvo skoraj nemogoče uspešno opravljati. Ni slabost in nikakor ni priznavanje pozabljenosti, nego je znak močnejšosti in uvidenosti, ako si gospodinja ob

vsakem novem letu nabavi posebno gospodinjstvo knjigo ter poleg tega še kak zvezek ali blok. Dandanes je namreč vsaka dobra gospodinja nekaka statističarka svojega doma. Vse knjiži: dohodke in izdatke, zapisuje pridobljene izkušnje in navodila.

Pa ne samo to: vnaprej si sestavlja načrt dela in proračuna za posamezne mesece in za vse leto. Napravi bilanco, razdeljuje in seštevja. Vse to ji pokazuje morebitne napake, zamude ali nepravilno razdelitev, da v bodoče opusti ali popravi, kar je bilo pogrešnega.

Vse, ki doslej niso delale po načrtu in morda niso knjižile vseh, tudi najmanjših izdatkov in dohodkov, lahko se popravi, kar so zamudile. Enajst mesecev novega leta imajo še pred seboj; kaj kmalu bodo opazile in občutile veliko korist, da pravi blagoslov te nove natančnosti, ki marsikaj gospodinjji olajša. Delo po načrtu je nujno potrebno v skromnem in premožnem gospodinjstvu. Ako zapisujemo, nadzorujemo same sebe in lahko preudarimo, kaj smo izdale po nepotrebnem. Če denar uhaja skozi prste, ne prinaša koristi niti veselja ali zadovoljstva.

Kaj možu ne ugaia?

NEKOLIKO UPRAVIČENEGA IZPRAŠEVANJA VESTI, KOGAR SE TO TIČE. — »SKODA, DA MOJA ŽENA NI TAKA, KA KRSNO SEM SI V DOMISLIJI NASILKAL«

Kljub vezem, ki vežejo oba zakonca, se vendar mož mnogokrat pri dobrih znanjih pritožuje čez svojo ženo. (Obrazno se seveda tudi zgodi, o tem pa drugič.)

Predvsem možu ne ugaia, da se žena ne more odvaditi grde lastnosti, da ga pred vsakim korakom izprašuje: »Kam greš, dragi? Kdaj se vrneš? To jezi posebno moža, ki se zaveda, da hodi le po potrebnih in poštenih poteh.

Nobenemu možu tudi ne ugaia, da se žena za vsak obisk kar najkrajše oblači in si lepo uredi frizuro, pred njim se pa kaže vedno v obnošeni domači obleki in razkuštrana, čeprav mu neprestano zatrjuje, da ji je on vse na svetu. Posebno se čuti mož razočaranega, če žena zdeha, dočim ji on pripoveduje kaj resnega, in ga nenadoma prekine z neko popolnoma drugo stvarjo. Neki mož se pritožuje:

Prav nič mi ne ugaia, da se žena vprčo mene pred spanjem namaže z debelim slojem masne kreme. Ni mi všeč, da govori v prisotnosti drugih o intimnostih, ki se tičejo samo nju. Neprijetno mi je, da me vsak večer izprašuje, kaj naj drugi

dan kulta, a pri vsakem obedu mi toži čez služkinjo in otroke.

Najbolj pa boli vsakega moža, če uvidi, da njegova žena nima smisla za njegove skrbi, če ne zna ceniti njegovega dela in težko priloženega denarja. Koliko ponižanja in samozatajevanja mora pretrpeti mož v službi, a doma naleti še na neuvrednost lastne žene. Dočim moža žro njegove poslovne skrbi, mu žena na dolgo in široko pripoveduje o prekrasnih stanovanjih, o divnih toaletah svojih tovarišic, sanjari o razkošnih počivanjih, o loži in avtomobilu.

V vseh teh pritožbah je mnogo resnice, zato se ne smemo čuditi, če marsikateri mož vzdihne: »Žal mi je, da moja žena ni takšna, kakršno sem si nekoč v svoji domisliji naslikal«.

Umazane fotografije odrgni z vato, ki jo prej pičlo omoči z vazelinom. Naposled izbriši še s suho, čisto vato.

Svetle volnene šale, dokler še niso zelo umazane, očisti s suho in ostro peščenico; mencej in drgnj jih v moki in ponavljaj z vedno čisto moko tako dolgo, da so zopet snažni.

zmago. Morebiti bi jo bil odkuril tjakaj, a kdo bi potem bodril zaledje in dvigal navdušenje in suhih rudarskih sreč?

Tudi doma so potrebni majorji. Naš gospod je prevzel poveljstvo v rudarski dolini, poveljeval je stražam na mostovih, ob rudniških jamah in drugod, v rokah je držal usodo domaćinov in voljnih ujetnikov, ki so jih priznali neke od daleč, da s svojo krvjo osveže in pomnože podanški rod. Nabiral je prstovoljce, delil kruh in karte, ki jih je bilo več kakor kruha; sanjal je o veliki zmagi, ki mora biti. Malih zmag je bilo kar precej, zato tudi ni manjkalo parad. Pri vseh je bil svetla, vodilna zvezda; marsikaj je sredi lampijončkov, rejen in žarečega obraza. Z njim je marsikaj še marsikdo, ki je veroval v cesarja in čakal na njegovo zmago doma, pod toplo pernico.

Stari cesar se je pa naveličal, dal je svojo dušo Bogu, kakor so jih dajali regovi vojaki. Sledil mu je mladi z mlado cesarico. In kljub žalosti za starim ju je bilo treba počastiti. Ljudje so se pa nekako najeli parad. Gospodu majorju marsikaj ni bilo več všeč, v zmago je pa še zmeraj verjel. To in ono pa le ni bilo čisto v redu. Predolgo se je vlekle vsa reč, četrti leto je bilo že nekam posebno kilavo. Upirali so se zvesti Janezi, kar je majorja hudo bolelo. Na frontah je odjenjavalo in kmalu ni bilo več front.

V čaru bele opojnosti

O PRIKUPNIH IN GIZDAVIH SMUCARKAH. — NIKAR NE BODIMO SMUCARKE ZGOLJ ZAVOLJO »PARADE«.

Bela opojnost opaja. Ženski svet nikakor ne zaostaja za moškim. Tu in tam sicer pokažejo smučarke nekoliko več strahu pred nevarnostmi, ki so v zvezi s tem športom, ali bolje rečeno, previdnosti. Včasih zagledamo na smučeh tudi žensko pojavo, ki pravzaprav nima niti odpornosti, ki je potrebna pri smučanju, niti veselja za beli šport, ampak se odloči za krajšo turo samo radi svojega lepega dreša, vitke postave in vesele družbe. Pa prezirimo takšne izjeme, večina junašok tekmuje z moškim spolom in se smučarji radi športa samega, ne pa radi neke parade ali modne revije.

Nekaj mi pa pri naših smučarkah nikakor ne ugaja. Čeprav se izkažejo na smučarskem terenu kot pravi športniki in junaki, vendar pogosto trpe radi svoje ženske gizdavosti (ne rečem, da vse, pač pa mnoge). Lepo je, če ženska povdari svojo vitkost in nežnost v pesni dvorani, kadar pa gre na smučarsko turo, pa naj pozabi na razne predpise glede linije, majhne roke in noge, glede frizure in k njej se prilagajajoča pokrivala itd. Smučanje je šport, ki zahteva čelga človeka, a lahko miselnost naj ostane doma. Čemu natikati

na vrh koderčkov majhno, a lepo čepico, samo da je glava lepa, a poleg tega trpeti radi mraza in dobiti ozeblina na uhljih in razna vnetja v glavi in ušesih. Strašno je, če samo pomisliš, da nekatere smučarke samo radi tega, da noga ne bo prevelika, kupijo tesno na nogo se prilagajajoč gozjerje, v katere potem komaj stlačijo nogo s tanko nogavico, namesto, da bi kupile dovolj prostore čevlje, da lahko obujejo eden ali dva para volnenih nogavic. Prav tako so za smučanje skoraj neuporabljivi pretešni dresi. Ovirajo smučarko v naglem gibanju, so hladni in za športnikovo oko ne baš lepi.

Najprikupejša je ona smučarka, ki zna povezati praktično s lepim. Bolje, kakor da se pred smučanjem dve uri ogleduje v zrcalu, je, da ne pozabi vzeti s seboj oklopnih očal z zelenim steklom, kreme za lice in roke, nož, ki se v slučaju nezgode mnogokrat rabi, več robčkov, par dinarjev, nekoliko prigrizka in slane stvari, ki bi ji utegnile bolj koristiti nego rdečilo za ustnice in podobna navlačka, ki nima s smučanjem nobene zveze.

Smuk!

Te nesrečne gube!

Gube pod očmi se pojavljajo pogosto predčasno, in sicer radi skrbi, bdenja ponoči, ponočevanja, jokanja ali nerednega življenja. Včasih pa so tudi nezaželena dedščina. Masaža, ki jo tu in tam uporabljajo proti gubam pod očmi, se ni obnesla, ker se z njo kožno tkivo lahko še bolj razvleče. Ugodneje je rahlo trepljanje s konci prstov. Dobro vplivajo večkratne kopeli v kamiličnem čaju, oziroma obkladki tega čaja. Tudi mazanje s sladkim oljnim oljem ali s kremami, ki resnično vsebujejo redilne snovi za kožno tkivo, je priporočljivo. Seveda, z vsemi temi sredstvi "samo" prepreči nastanek gub, a če jih že imaš, se jih boš le težko iznebil. Odstrani jih lahko le zdravnik-specialist potom operacije, ki je enostavna in brez nevarnosti. Najbolje pa je, če se jih z negovanjem pravočasno čuvaš.

Čiščenje polti z beljakom

Žena, ki si želi za kakšno posebno priliko osvežiti obraz, vrat in roke, se temeljito umije z milčno vodo, potem si pa namaže kožo z beljakom, ki ga je prej nekoliko spenila. Beljak naj se na koži posuši in ostane na njej 10 minut. Koža se pod beljakom napne. Za teh deset minut je ovirana v dihanju in kri sili na površje, kar daje polti cvetočo svežost za nekaj časa. Beljak otreemo z dlanimi z obraza (brez vode), ga namažemo z mlo kremo in napudramo.

Srbske narodne jedi

Čulbastije, raznjice in čevapčice so znane srbske narodne jedi, ki so tudi pri nas že jako priljubljene. Na željo naročnice »Večernika« priobčujemo za enkrat te tri posebnosti srbske narodne kuhinje.

Čulbastije, raznjice in čevapčice pripravijo Srbi tako iz govelega, kakor tudi iz telečjega in svinjskega mesa ter iz jagnjetine. Vendar se najpogosteje uporablja sočna, dobra obložena govedina od bržole, pljučne pečenice ali od notranjega stegna.

Za čulbastije narezi meso od bržole na prst debele, za dlan velike zrezke, odstrani vse kite in morebitne koščice, potolci vsak kosček nekoliko, posoli ga na obeh straneh in oporaj trj namazi z oljem. Položi zrezke drug vrh drugega, in tako naj stoji najmanj dve uri, a ne več kakor osem ur. Potem jih opeči nad žerjavico na žareči mroži (rošči) hitro od obeh strani, tako da so znotraj še malo rdeči. Zložijo jih prav vroče na podolgovat krožnik in pokrij vsak zrezek s svežo, drobno zrezano čebulo. Da ohrani vsak komad lepo obliko in se pri pečenju ne zvije, ga treba od vsake strani blizu roba natakniti na majhen razen, ki je sestavljen iz močne žice. Tako pripravljene čulbastije položi na vročo mrežo, da se spečejo. Meso se mora hitro speči, da ostane sočno.

Sveže kolače in drugo pecivo se da lepo rezati, ako vtakneš nož v krop, ga obrišeš in režeš z vročim razilom.

Gospod major

T. Č.

Gospod Artur Leckner, major cesarsko-kraljevske armade, je bil vse svoje življenje vdan habsburški hiši. Veroval je v presvetlega cesarja in ni zanemarljivo nobene prilike, da povzdigne njegovo slavo in čast.

Gospod major je bil samo major v rezervi in ni mogel služiti cesarju vsak dan. Uradoval je pri velikem rudniku, visoke šarže je imel in lepi denarči so se mu vsak mesec strkili v žep. Stanoval je v vili in gospodu majorju v rezervi ni manjkalo tako prav ničesar. Imel je lepo ženo, postavne fante, nekaj ljubice za spremembo in tudi dela ravno dovolj. Zaradi spremembe je hodil tudi na lov. Kamor koli se je obrnil in kakor koli je zasukal čes, gospod major je vselej natekel na dobro in je res lahko ljubil svojega cesarsko-kraljevo domovino. Dolga leta si je res samo po enkrat ali dvakrat lahko nataknil paradno uniformo, v leta štirinajstemu pa na napočili zani vendarle veliki čas velikih dejanj.

Cesar je poklical svoje mlie narode pod orožje, da mu izkažejo zvestobo in ga branijo pred sovražniki. Gospod major je bil zdaj resničen major. Skrala so vsi mislili, da pojde naravnost v strelšče, tako zelo se je vneval za boj in

Samo še ubežniki so se v trumah valili domov in nitič jih ni postavil pred vojni sodišče, nitič jim ni poslal svinca v kosti. Major je bil otožen, zbežan, žalosten. Zapri se je v podstrešje svoje vile in je storil to prav pravi čas. Zunaj, na široki cesti, je hrumela množica. Najprvo jo je bilo čuti kakor roj čebel, potem je pa prihajala vse bliže in je lahko razločno slišati:

— Zivel Wilson! — Zivela Jugoslavia! — Zivela svoboda, enakost, pravica!

Takega navdušenja ni bilo pri nobeni majorjevi paradi. Bal se je, da vdero v vilo, pa so hrumeli mimo. Pokukal je skozi lino, v oči so ga zabode slovesne zastave, ozrl je tudi ameriške, je cesarske ni bilo nikjer. Med manifestanti je videl marsikoga, ki mu je poprej vneto pomagal pri cesarskih paradah. Olajšano je zadihal, čutil je, da ni še vsega čisto konec.

Cesarski Dunaj je izgubil cesarja. S Karlom je popihal tudi Viljem. Major se je zjokal kakor se ni ne poprej in ne poslej. Bežal bi za svojim cesarjem, pa ni vedel kam. Sel je spet v službo, na lepem se je izkazal z zelo čisto slovensčino, ki je prej nikoli ni znal. Poznamal se je, kaj bo z rudnikom in je zvedel, da ostane vse pri starem: delničarji in ravnatelj in vsi gospodje. Le cesarski zastav ne bo več in slovenske bo treba

rezati. Kolikor bo pač kdo zmogel. Sicer so pa Slovenci vlnjeni in še zmeraj dosti ponizni. Nobene sipe niso pobili, samo živio so vpili.

Gospod major je zlezal v civil, se približal nekaterim svojim lampijončkom, ki so vsi še naprej nosili uniforme, nekateri so jih pa šele znova nateknili, saj so bili narodna straža. Gospod učitelj, njihov poveljnik, je gospodu majorju razložil, da ne gre drugače, če je cesar ušel in pusti svoje podanike na cedilo. Gospod major se je naposled ponudil še sam v narodno stražo, po niso imeli pravega mesta zanj. Poveljniške šarže so bile že razdeljene, med prostake ga pa niso mogli potisniti.

Nova država je obstala, celo, utrdila se je, dobila je kralja in vse to je bilo treba svečano proslaviti. S spreedom, baklami, lampijončki. Gospod major je poslednjič oblekel svojo uniformo, si nategnil preko prsi slovenski trak in na kapi je imel lepe kolarke. Držal se je pogumno, saj je marsikaj v isti vrsti s poveljnikom narodne straže in drugimi imenitnimi možmi. Pri spru mu ni bilo vse prav, pa tega ni pokazal. Potem je zlezal za večno v civil. Zivel je v vili, za spremembo je hodil v službo in do smrti mu ni nikoli ničesar manjkalo. Njegovim potomcem se pa še dandanes prav dobro godi.

Zanimivosti

Nastanek in razvoj sveta in živih bitij

2. KAKŠNO JE VSEMIJRJE IN KAKŠNA JE BODOČNOST ZEMIJE? —

Ker bo marsikoga zanimalo, v kakšnem prostoru se je dogajal in se še dogaja razvoj sveta, bomo navedli nekaj števil.

Naši Zemlji najbližja je Luna, ki je oddaljena samo 384.403 km. Malo dalje je Venera: 41 milijonov kilometrov. Mars je oddaljen 56 milijonov kilometrov, Sonce pa 149.540 kilometrov. Ze te razdalje si težko predstavljamo, če pa navedemo, da je najbližja zvezda (za soncem) oddaljena od nas 40 milijonov kilometrov in da je najbolj oddaljena meglenica, za katero vemo, oddaljena okrog 933 milijonov kilometrov, tedaj o teh razdaljah sploh ne moremo imeti prave predstave.

»Prizadevanju, da bi si predstavljali tako velike razdalje, kakršnih si sicer ne moremo predstavljati, se lahko izognemo, če vzamemo zelo majhno merilo. Zemlja, ki potuje 1200krat hitreje kakor ekspresni vlak, premeri okrog Sonca vsako leto pot 965 milijonov kilometrov. Naj nam to potovanje predstavlja glava bučice s premerom 1 in pol milimetra. To naj določimo merilo našega modela. Sonce se tako skrči na droben prašek s premerom 8 stotink milimetra, medtem, ko je zemlja še drobnejši prašek, ki je sploh premajhen, da bi ga mogli videti z najmočnejšim mikroskopom. V tem merilu bi morali namestiti najbližjo zvezdo na nebu, v oddaljenosti 205 metrov, in da bi naš model lahko vseboval še ostalih 100 zvezd, ki so v prostoru najbližje Soncu, bi moral biti model 1 in pol kilometra visok ter prav toliko dolg in širok.

Izgradimo si svoj model dalje. Predstavljamo si zvezde brez razlike kakor praške, ker se njihove velikosti menjajo približno tako, kakor velikosti praškov. V bližini Sonca moramo namestiti praške v povprečni razdalji okrog pol km. V drugih predelih prostora so na splošno bolj oddaljeni, kajti neposredna sosedstva Sonca je precej natrpan predel neba. Nadaljujmo in gradimo svoj model dalje za stotine kilometrov v vsako smer, potem pa, ko ga bomo zgradili v smeri, ki bo čimdalje bolj oddaljena od galaktične ravnine, se bodo jeli praški redčiti. Bližal se bomo mejam Rimske ceste. Rimska cesta je množica zvezd, ki jo v nočeh brez mesečine vidimo kot velik obok med svetlobe od obzorja do obzorja. Na galaktični ravnini bomo gradili morda kakih 10 tisoč kilometrov, da bomo dosegli najbolj oddaljene zvezdne kopice, pa bomo imeli dva milijona takih družin. Zdej ga osvetlja, t. j. velike skupine zvezd, h katerim spada tudi naše Sonce. Če je v našem merilu zemeljska krožna pot okrog Sonca (965 milijonov km) velika kakor glava bučice, je vse galaktično osvetje znatno večje kakor azijska celina. Prav bo, če se bomo ustavili in si prizadevali, da bi si predstavljali sorazmerni

velikosti bučične glave in Azije, preden bomo dalje gradili model, ki smo si ga zamislili.

Potem, ko smo končali z gradnjo galaktičnega svetovja, moramo prehoditi vsaj 30 tisoč kilometrov, preden bomo lahko gradili naslednji del našega modela, seveda če ga hočemo zgraditi v pravem merilu. V tej razdalji bomo namestili naslednjo zvezdno družino, družino, ki je najbrže bistveno manjša in bolj zgoščena kakor naša galaktična družina, ki pa jo lahko z njo primerjamo po velikosti in po številu zvezd. Tako bomo dalje gradili svoj model — na približno vsakih 30 tisoč kilometrov bomo postavili zvezdno družino z milijardami zvezd — dokler ne bomo imeli dva milijona takih družin. Zdej se bo model raztezal v vsako smer približno pet milijonov kilometrov. (James Jeans, Tajne vsemirja, str. 101, 102.)

Takšno je torej vsemirje, v katerem živimo in ki so ga dostojni znanstveniki vsaj malo spoznali. »V glavnem vsemirju ni zgrajeno iz zvezd, marveč iz obupne praznine — iz nepojmljivo ogromnih daljin puščavskega prostora, v katerem je prisotnost zvezd redek in izreden pojav.« (Jeans.)

Z raziskovanjem vsemirja se že od najstarejših časov sem bavijo učenci — astronomi, znanost o vsemirju pa se imenuje astronomija. Zakaj pa je poznavanje astronomije važno za človeštvo? Zato, ker nam astronomija daje odgovor na

vprašanja, kdaj in kako je nastala zemlja, na kateri živimo, in kakšna je njena bodočnost. Prav tako nam bodo astronomi v zvezi z drugimi znanstveniki lahko povedali, ali je na drugih svetovih tudi življenje ali ga ni. Zaenkrat so mnenja o tem precej deljena.

Glede bodočnosti zemlje in človeštva nam znanost govori sledeče: Ker je vesoljstvo slabo in redko posejano z zvezdami, je zelo majhna možnost, da bi se kakšna zvezda zaletela v nas. Računski kažejo, da se lahko giblje zvezda trilion let v vsemirju, preden lahko trči v kakšno drugo zvezdo. Toda vzlic vsem nevarnostim, ki bodo pretile življenju na zemlji, smemo upati, da bo človeštvo znalo najti pot rešitve.

Morda se bo marsikdo vprašal: Kako pa so prišli znanstveniki do vseh teh zaključkov? Znanstveniki so prišli do teh zaključkov v glavnem s pomočjo razvoja tehnike, izuma teleskopa, spektroskopa itd. Teleskop neke ameriške zvezdarne je baje tako natančen, da lahko ugotovi toploto, ki jo izžareva ena sama zveča, postavljena 3200 kilometrov od teleskopa. S pomočjo istega teleskopa lahko gledamo v daljavo, iz katere mora svetloba potovati 100 milijonov let, preden pride do nas. Kako? Ogromna je ta razdalja, lahko vsaj približno slutimo, če vzamemo v poštev, da naredi svetloba v eni sekundi 300 tisoč kilometrov, v eni minuti 18 milijonov, v eni uri preko 1 milijardo kilometrov, v enem letu pa približno deset milijonov kilometrov. Pri opazovanju ogromnih meglenic lahko s takšnim teleskopom že precej točno vidimo, kako nastajajo iz njih zvezde.

(Dalje prih. soboto.)

lahko ženske že tudi delujejo v javnem življenju. Vendar bo minilo še mnogo časa, predno bo mogoče po tej poti dati primerno izobrazbo vsem 170 milijonom indijskih žensk, katerih trenutni položaj je pač zelo žalosten.

Na Angleškem je preveč žensk

Ker je v Angliji za cel milijon več žensk nego moških, je seveda več kakor verjetno, da se vse ne morejo poročiti. Vlada sedaj išče način, kako bi to vprašanje rešila. Edini izhod vidi v izseljevanju v Kanado in Avstralijo, kjer živi več sto tisoč mladih moških angleškega pokolenja, ki bi se hoteli poročiti, a jim primanjkuje mladih žensk. Kakšnega mnenja so glede tega mlade Angležinje, o tem nismo počenli. Verjetno pa je, da se bo našlo mnogo takih, ki bodo radi zapustile domovino v nadi, da se končno vendarle odrešijo samskega stanu.

DEKLICE, KI JIM JE ŽAL, DA NISO DEČKI.

Učitelji ljudskih šol v Yorkshiru na Angleškem so priredili zanimivo anketo, katere se je udeležilo okrog 700 otrok. Učitelji so jim postavili zanimivo vprašanje, in sicer so morala dekleta odgovoriti, ali jim je žal, da niso fanti, fantje pa, ali bi bili radi ženskega spola, če bi bilo to mogoče. Vsi dečki so odgovorili, da so srečni, ker so moški, in trdili, da so deklice »bojazljive, razvajene in dolgočasne lutke.« Niti eden deček si ni zaželel postati dekle. Mnoge deklice pa so izrazile željo, da bi bile rade dečki, nekatere pa so napisale, da so srečne, ker so deklice in da so fantje »umazani, surovi, neumni in vsiljivi.« Neka deklica je navedla sledeč razlog, zakaj je proti fantom: »Kadar se dekle poroči, ima lahko na sebi svilo in na glavi pajčolan, moški pa imajo v najboljšem primeru samo svilen cilindar.«

KAKO IZBIRA STRELA SVOJE ŽRTVE

Ogrska ravnina je tisti kraj v Evropi, kjer strela ubije največ ljudi. Neki član madžarske meteorološke družbe je potrpežljivo in natanko proučil vprašanje, kako dreve privlači blišče. Izračunal je, da 15% krat trešči v drevo. Udar pritegne nase predvsem: akacija, najbolj razširjena po Ogrskem, hrast, hruska, vrba, kostanj, trepetlika in leska. Smreke in jelke pa so drevesa, pod katerimi si baje najbolj varen.

ČLOVESKO SRCE — NAJPOLNEJŠI STROJ.

Človeško srce je podobno stroju, popolnemu stroju, tojcu, tedi brez vsakršnih popravkov sedemdeset do osemdeset let, ne da bi se ustavilo. Človeško srce udari vsako uro najmanj 5.000 krat. Če računamo, da ima leto 365 in četrtna dneva, tedaj lahko ugotovimo, da je šestdesetletno srce udarilo: 2.629.800.000 krat.

Žensko vprašanje v sodobni Indiji

Življenje indijskega ženstva je povsem drugačno nego je življenje ženstva pri nas. Predvsem je velika razlika med tamkajšnje poročeno ženo in našo. Zato pa je ločitev zakona Indijam nekaj skoraj popolnoma tuje. Tam je poročeni ženi njen mož največje božanstvo, njen najvišji gospodar. Največje dobro delo, ki ga more indijska žena storiti v življenju je, ako v vsem posluša svojega moža. Žena ne sme priti jesti kakor njen mož. Če je mož slabe volje, mora biti tudi žena žalostna. Če je dobre volje, mora biti tudi ona vesela. Kadar govori mož o svojih zadevah, ga mora žena zvesto poslušati. Žena mora preprečiti vse neprijetnosti in težave moža. Verjetno je torej, da je po taki vzgoji in v takih okoliščinah ločitev zakona le težko mogoča.

Predvsem je dolžnost žene, da rodi najprej dečka. Ako žena ne rodi v kratkem času, jo pošlje moč v svetišče, kjer mora vso noč moliti. Če jo bogovi uslišijo, a rodi deklico, tedaj napočijo za mla do ženo hudi časi, zakaj pri Indijcih nima deklica nikakšne vrednosti. Pravijo namreč, da pride v podobi deklice na svet

samo človek, ki je v svojem prejšnjem življenju hudo grešil. Ako torej žena rodi deklico, jo mož radi tega podcenjuje, zasovraži in pogosto celo spodi od hiše. Takšna žena se ponovno ne sme več poročiti. Če pa žena tako srečna, da rodi dečka, se njen ugled v moževih očeh zelo poveča in vsa rodbina ji izkazuje posebno spoštovanje. Če potem njen sin, po njeni smrti sežge materino truplo na grmadi, je gotovo ohvarovana pred pekli.

Za hčerko poišče oče ženina, se predno dopolni deklica devet let. Zelo pogosti so zakoni, kjer je možu že blizu šestdeset let, a ženi komaj devet ali pa še manj. Šele leta 1936 je bil izdan zakon, po katerem se deklica ne sme omožiti pred štirinajstim letom.

Nepismenost je v Indiji še danes zelo razvita. Vendar zadnji čas se opaja tudi v tem pogledu napredek. V večjih mestih se so pojavile že tudi ženske šole, ki vzgoje letno okrog 400 indijskih deklet, katerih naloga je, da potem vzgajajo druga dekleta in pojasne, da študij za žensko ni nikakšna sramota. V novejši dobi

TRIJE VOJNI TOVARIŠI

Erich Marja Remarque, avtor slavnega romana »Na zapadu nič novega«, je napisal nov roman »Trije vojni tovariši«, ki je prav tako doživel velik uspeh. Ameriška filmska družba Metro Goldwin Mayer je po tem romanu posnela film, v katerem igrajo glavne vloge Robert Taylor, Robert Young, Franchot Tone in Margaret Sullivan. Iz tega filma našega romana bomo prinašali vsako soboto nekaj prizorov z besedilom.

»Vse to sem dobil od Američanov....«

Vojna je končana, vojni tovariši Erich, Lenz in Kosler slavi jo ta dogodek s pesmijo in vinom. Sklenejo, da se bodo po povratku v domovino skupno borili za obstanek in srečo.

»On bi rad igral z namli.«

Prišedši domov, zgradijo dirkalni avto, osnujejo mehanično delavnico in imajo svoj taksi. Na nekem izletu spoznajo vojnega dobičkarja Franza Brenerja v družbi lepega dekleta.

»Vi ste zelo ljubka...« »Prodano, gospa Schulz!«

Erich se na prvi pogled zaljubi v Patricijo, je neroden in plašen. Tudi Patriciji je vseč ta boječi mladenič. Erich pa se vendarle opogumi in se dogovori s Patricijo za sestanek.

(Nadaljevanje sodišča s 10. strani.)
valnim sodnikom, pa je verjetno pozabil na nekaj na videz malenkostnih, a v stvari sami važnih momentov, da jih je opisal drugače. In vera v njegov zagovor o napeljevanju k zločinu je bila omarjana. Zaključeno je bil vztrajal pri svojem, naj se mu verjame ali ne, naj se Huberja izpusti in kaznuje le nega samega, saj mu je vseeno. — Nibesar ga ni spravilo s tira.

Razburila, ah kaj, niti zanila ga ni sodba: poboljševalnica in oprostitev Huberja. Flegmatično je zmignil z ramenoma, kakor bi ga vsa zadeva nič ne brigala.

Senat je bil tudi tokrat razpoložen. Predsedoval je domači okrožni sodnik Komotar in prisododati tudi domači okrožni sodnik Moškon z okrajnim murarso-boskim sodnikom Piškuriem ter mariborskima okrožnima sodnikoma dr. Cermerjem in Lečnikom, ki sta bila pozvana v Mursko Sobotu zaradi pomanjkanja sodnikov. Obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Juhart, Sandorja je branil odvetnik dr. Vadnal, Huberja pa Baljec. Dr. Vadnal je prijavil revizijo proti sodbi in mu s tem za dogleden čas omogočil prebivanje v domačih zaporih. — Razprava je trajala ves dan.

Sredi Maribora sta izropala mehanično delavnico

V ranem jutru 19. oktobra je prišel stražnik na svojem obhodu v Milnsko ul. Ko je šel mimo delavnice inž. Friedaua, je opazil, da je na delavnici okno okno sneto in prislonjeno ob zid; še bolj pa ga je začudilo, ko je zagledal pod oknom več mehaničnega orodja.

V Milnsko ulico se je takoj podala komisija, ki je ugotovila, da gre za vlom. Neznani storilec so izrezali šipo na zunanem oknu, odprli okno, vdrl v popravilnico za avtomobile, kjer so obrnili vse predale in razmetali orodje. Vse pa je kazalo, da niso našli tu ničesar takega, kar bi bilo za odnesti. Zaradi tega so vdrli še v zaprto skladišče in garažo, kjer pa znova niso imeli sreče. Naposled so prišli v sprejemno pisarno inž. Friesa s silo v delovodajo delavnico, kjer so vzeli dve knjigi in železno blagajno. Da so prišli v sprejemno pisarno inž. Friedaua, so morali odpreti tri vrata in razbiti šipe. V pisarni sami so vlomili v kredenco, kjer so odprli 13 zaklenjenih omar. Odnesli so žganje, aktovko, usnjene ročavice, ročni vrtilni stroj — in dozo »Morava« cigaret. Po dovršenem zločinškem dejanju so odšli znova skozi okno, kjer so odvrzli dolg kuhinjski nož, s katerim so odpirali okna, prazno steklenko za žganje, nekaj naprej še par težkih čevljev. Drugače je bila vsa pot za storilca zabrisana.

St. Ili ob prevratu 1918

Jože Poljanec, strok. učitelj v pok.

Kataloge sem izročil g. župniku, ki je na osnovi svojih uradnih knjiž ugotovil, da bi bilo po pravem samo za en razred domačih nemških otrok. Vsi drugi spadajo v slovenske šole ali doma ali pa v sosedne šolske okoliše. Pozneje so se preselili učenci slovenske petrazrednice v novo predzidano poslopje nemške šole, nemški učenci pa v prostore prejšnje slovenske šole. Najstarejša šolska poslopja iz časov Jožeta II., kjer je bil pred in med vojno nastanjen en razred slovenske šole, v drugem delu hiše pa je stanoval domači organist, je po 180 letih svojega vzvišenega namena bilo razrešeno. V Čeršaku, eno uro hoda od St. Ilija, je Schulverein vzdrževal sredi slovenske vasi nemško enorazrednico, da bi tudi tam naselili Slovenci nemških vadim. To šolo so obiskovali tudi nemški otroci iz Črnuče nastran Mure, samo da bi bilo zadostno število učencev. Ta šola je po prevratu sama od sebe ušla, ker so Nemci odstranili Mure končno sprevledli, da njihovi otroci ne spadajo v čisto slovenske šolske okoliše.

Šola je bila takrat najboljša posredovalnica med narodnimi voditelji in ljudstvom. Umevno, da je bila zvedavost ljudi zaradi preokreta na svetovnih bojih šla vedno večja. Ves čas doslej so si šli samo poročila o zmagah osrednjih držav; porazi izgube, osamljenost do večine svetovnih držav, vse to pa jim je

A še isti dan že okoli pol devete ure je aretirali stražnik Semelbauer neznanega tridesetletnika in našel pri njem dozo »Morava« cigaret. Moški je povedal, da je francoski državljani, da se piše Veber Jožef in da je vlomil inženirjevo delavnico. Pokazal je tudi skrivalske v bližini Huberjeve tovarne. Pač pa je se povedal, da ni izvršil vjoma sam, ampak, da sta vlomila neki vajs in on. Z Vajsom se je seznanil v Rajhenburgu. Sam je potoval po CSR in bivši Avstriji. Jugoslovanska mejo sta prekorčila pri St. Iliju ter se nekaj časa skrivala po bližnjih mariborskih gozdovih. Po vionu je Vajso pobegnil. Za aretiranca pa se je kmalu dognalo, da je navedel napačno ime, in da se piše Friderik V. o. k. Navedel je, da je po poklicu kličavničar in da je 1931. pobegnil zaradi političnih razlogov iz Nemčije in potlej služil v tujski legiji po lažnim imenom Veber Jožef. V Franciji je bil že dvakrat kaznovan zaradi dezerzacije. Enkrat na 8 mesecev težke ječe, drugič na 16 mesecev strogega zapore.

Tudi okrožno sodišče v Mariboru, ga je obsodilo na 1 leto 4 mesece strogega zapore, po prestani kazni bo pa za vselej izgnan iz države.

(Nadaljevanje sporta s 6. strani.)

se je končala z zasluženim zmago domačih. Oba nasprotnika sta pokazala razmeroma dobro igro, Ljubljana stalno napreduje. Večino igre je imela v rokah Lj., ki pa je ubrala napredno taktiko, da se je preveč posvetila obrambi ter pozabljala, da mora igrati še povratno tekmo v Zagrebu. Obisk slab. Sodnik g. Macorati.

Ostali rezultati:
Concordia: Bata 2:0 (1:0).
HASK: Slavija (S) 1:0 (0:0).

KLUBSKE TEKME SMK LJUBLJANE

SmK Ljubljana je priredil na Pokljuki klubske tekme. V teku na 16 km je zmagal med 16 tekmovalci Lado Starman v 1:17,35, favorit Gusti Jakopič si je zločin smučil. V skokih je pa zmagal Karel Klančnik z 220,4 točke.

KLUBSKA TEKMA SK REKE

Na tipično ravninski progi 12 km z visinsko razliko 40 do 50 m je priredil SK Reka klubsko tekmo na Rožniku. Med seniorji je zmagal izven konkurence Dekleva Milan (SmK Ljubljana) v času 51:14, klubski prvak pa je postal Gale Vilko s 53:21.

Na 8 km juniorski progi je zmagal Petrovčič Avgust v 40:36, med mladino pa je na progi 3 km zasedel prvo mesto Mašušar v 23:26.

s. HASK in Gradjanski odigrala jutri prijateljsko tekmo ob pol 15. v Zagrebu.

bilo prikrito. Po vsestranskih stiskah, splošnem pomanjkanju vsega, dolgotrajnosti vojne, vedno novih naborih, je imelo ljudstvo dovolj pomislekov, za koga se končni izid vojne razpleta ugodno. Vse vesti sta takrat raznašala dva zvozna, in kmalu se je razločevali čisti glas resnice in zamotki glas prikrivanja. Vsaka novica od naše strani, objavljena v cerkvi ali šoli, je bila narodu tolažila uteha po tofkih prevarah in prežukstih, iz vsega prosvetnega dela pa je vskliklo upanje za boljšo bodočnost. Uglabalo in govorilo se je vsepovsod in ponajveč o tem, kam bomo pripadali. Pri takih pomenkih je mladina nastajala svoja ušesa in sporočila, kar je izvedela v šoli. Mi učitelji smo seveda sami morali dobiti spriči vse novice po časopisih in objavah Narodnega sveta.

Posebno v višjih razredih sem prilagodil poduk povsem času primerno? Med zemljepisnim podukom smo določali na zemljevidu Evrope boje fronte in v zvezi s tem spoznavali evropske države in narode. Na karti Avstro-Ogrske smo videli in spoznali jezikovni konglomerat te države in našo paravano pripadnost in povezanost z Jugoslovani na Balkanskem polotoku. V zgodovinskem podukom smo mladino prepričevali, da so Jugoslovani z velikimi žrtvami odbijali turške navede na srednjo Evropo in s tem opravili veliko mislo, od katere so imeli vsi evropski narodi korist v boju za obstanek, samo Jugoslovani ne. Za vse junške čine so bili nagrajeni s preziranjem in zanikanjem. S tem načelnim postopkom je Avstrijsko-Ogrska tlačila

Klubski dan mariborskih klubov

Jutrišnji dan je določen za obvezna klubska zimske sportna tekmovanja. Spored je sledeč:

ISSK Maribor: Tek na 14 km dolgi progi v Ribnici na Pohorju. Start jutri ob 15. pred gostilno Osrajnik.

SK Železnikar: Tek na 12 km dolgi progi v občini Radvanja in Pekar. Start ob 9. pred gostilno Mandl v Zg. Radvanju.

SK Maraton: »Stanglov smuk«, smuška tekma od Ruške koč v Ruše. Start ob pol 15. pred Ruško koč.

SK Rapid: Smuška tekma z Male Kopec do Tajala.

Vabilo iz Prage

Naša zveza za ping-pong je dobila vabilo iz Prage, v katerem vabi zagrebške igralce namiznega tenisa na gostovanje v Češko-Slovaški. Zagreb bodo na tej turneji zastopali: Heršković, L. Ratković, Blaž in Z. Doškar.

ALICE FLORIAN PRVA NA LESTVICI DAM

Teniška zveza je na zadnji seji sklenila, da pride na prvo mesto damske lestvice v tenisu gđ. Alice Florian, na drugo pa gđ. Sernec Elza, medtem ko naša dolgoletna prvakinja gđ. Hela Kovarčeva ni upoštevana, ker ni sodelovala na dovoljenem številu domačih prireditev.

DVA HAJDUKOVA PREDLOGA

SK Hajduk iz Splita je predložil podvezni upravi dva predloga za občni zbor. S prvim zahteva, da naj se rezervnim moštvom ligaških klubov dovoli tekmovalstvo v prvem podvezelnem razredu, v drugem pa zahteva, da se klubu »Majstor s mora« zabrani ta naziv, ki ga je prvotno dobil Hajduk radi svojih uspehov, ker neuspeh tega kluba meče slabo luč na nosilca tega naziva in s tem na Hajduka samega.

TRETJI ITALJANSKI PRVAK EVROPE V BOKSU

Z zmago Turiella nad Belgijcem Woutersom je Italija dobila tretjega evropskega prvaka v boks: Urbmati je prvak muha-kategorije, Aldo Spoldi prvak lahke in Turiello prvak welter-kategorije. V ostalih skupinah so prvaki: Belgijec Phil Dolhem (persesna teža), Grk Christoforidis (srednja teža), Nemec A. Heuser (polteška kat.) in Nemec Lazek (teška kat.).

ORGANIZACIJA SPORTA V NEMČIJI

V Nemčiji je bila ustanovljena »Nacionalno-socialistična državna zveza za telesno vzgojo«, kateri so podrejene vse sportne ustanove v državi. Ta zveza za-

stopa tudi Nemčijo nasproti tujni. Voda nemškega sporta je ostal še dalje von Tschammer und Osten. S tem je sport postal ustanova nacionalno-socialistične stranke.

TENISKA RANG-LISTA V USA

Ameriška teniška zveza je sestavila sledečo rang-listo svojih teniških igralcev:

Gospodje: 1. Budge, 2. Riggs, 3. Mako, 4. Wood, 5. Hunt, 6. Grant, 7. Cooke, 8. Parker, 9. G. Hunt, 10. Kovacs.

Dame: 1. Marble, 2. Fabyan, 3. Bundy, 4. Winslow, 5. Wheeler.

Gospodje v dvoje: 1. Budge-Mako; 2. Ellison-van Ryn; 3. Hunt-Wood; 4. Harman-Kovacs.

s. SK Ilija je razpisal klubsko prvenstvo za 1. 1939 v tekih, skokih, klasični in četvrtini kombinaciji za seniorje, juniorje, naraščaj in mladino v Planici dne 8. t. m. Prijave se sprejemajo do 8. na dan prireditve, start ob pol 9. pred Domom v Planici.

s. Izreden občni zbor ZNP-a bo v nedeljo. Čeprav situacija danes še ni povsem jasna, vendar napovedujejo, da bo na tem občnem zboru prišlo do sporazuma med sprtima zagrebškima taboroma in interesu složnega nastopanja zagrebških klubov. Na dnevnem redu so predvsem priprave za nastop hrvatskih klubov na občnem zboru JNS-a.

s. Boksarsko prvenstvo Zagreba bo 19. in 27. jan. v izvedbi Makabija.

s. Finska študentska zveza bo poslala na mednarodno zimsko olimpijsko igre v Drontheimu (Norveška) 25 sportnikov-akademikov.

Sokolstvo

III. Sokolski ples

Meddruštveni odbor sokolskih društev v Mariboru poziva vse sokolske edince, da vsrjo v svojem delokrogu, posebno med članstvom, živahno in obsežno propagando za III. sokolski ples, ki se vsrši v soboto, dne 14. januarja 1939, v vseh prostorih Sokolskega doma. Čisti dobiček Sokolskega plesa je namenjen skladu za postavitev sokolske planinske kočice na Pohorju, koje zgradištev spada v delovni program sokolske Petrove petletke. Z udeležbo na Sokolskem plesu bo vsakomur dana možnost, da priporoče do čimprejše zgraditve sokolske planinske postojanke, ki je za zdravje in napredek naše sokolske mladine prepotrebna. Znižane članske vstopnice za Sokolski ples dobivajo člani edino pri svojih pristojnih edincih.

Ili, ampak tudi za Spilje. Objubil sem, da bom zapornico dal odstraniti, zaradi varnostne straže pa se itak merodajne osebe že posvetujejo, da bo morala prenehati, ker ni dovolj denarnih sredstev za vzdrževanje. To je g. poslaniku dobrodojno pogladijo in pobožalo srce. Zagotavljal mi je, da so obliube g. nadporočnika iskrene in bodo pod njegovim okriljem varni vsi Šentiljanovi brez izjeme. G. Homicky je vse svoje nazore podkrepil s prijazno, dobrohotno, prepričevalno besedo, kakor da je pozvan od večine uglednih Šentiljanov; ki to želijo. No, menda mi nisem njegove velikodušnosti preveč razdražil, kajti zadovoljen s menoj in s seboj se je prav dostojno poslovil. Takoj po obedu sem politel proti zapornici naravnost k Ivanu. Ker je g. poslanika dobro poznal kot največjega našega nasprotnika, se je pristrčno smejal njegovemu nastopu in njegovim sladkim besedam, s katerimi nam je hotel dokazati, da je naša straža le začasna in da bo prava zaščita našega imetja in osebna varnost po njegovi zašlugi prešla v strokovnjaške roke. Odstranila sva žrd, potniki pa, ki so šli proti Spilji, so že raznašali novice o našem miroljubnem odnosu do mogočnega poveljnika sosedne straže. Naši vojaki so dobili povelje, naj se ne kažejo oboroženi na cesti, na železniški postaji in drugod, ampak se naj porazgube po raznih gostilnah in tam opazujejo in prisluškujejo. Drugi dan je ponedeljek sem se s prvim vlakom odpravil v Maribor.

(Konec prihodnjic.)

Telepatski triki

Ali verjamete v telepatijo? V prenašanje misli? To je prav za prav postranskega pomena. Glavno je, da verjame v to vaša družba in da imate dobrega pomočnika, pa boste lahko kmalu dobili glas salonskega telepata. Ne verjemite, da so pravi telepatski vsi ljudje, ki nastopajo pod tem imenom v varietetih in doživajo za to lepe denarje. Vzemimo primer:

Umetnik predstavi publiki damo in reče približno takole:

»Slavno občinstvo, V čast si štejem, da vam lahko pokažem nekaj poizkusov s področja prenašanja misli. Ta dama zna z zavezanimi očmi točno opisati vse predmete, ki jih boste vi želeli, uganiti številke na vaših legitimacijah in odgovoriti na vprašanja, ki mu jih boste v pismeno zastavili. Prosim, da dā nekdo izmed vas recob, da ji zavezemo oči. Nočem namreč, da bi mislili, da ima oči samo na videz zavezane.«

Občinstvo da seveda telepatu takoj kopolco recob in mu moli vse mogoče predmete: ure, klobuke, cigarete, torbice itd. In medij jih na njegova vprašanja opisuje čisto točno, pripoveduje številke, harve. Občinstvo je navdušeno.

Kako je to mogoče razložiti?

Precej preprosto. Za takšno telepatijo sta potrebni dve osebi. Tako imenovani medij in človek, ki z medijem dela. Recimo, da je vodja dobil iz občinstva klobuk. Vpraša bo medija:

»Kakšen predmet imam v roki?«

Dama odgovori:

»Klobuk!«

Odgovori s prepričanjem in brez pomiselnosti, ker je bil v obliki vprašanja skrit tudi njen odgovor. Po točno določenem ključu so namreč sestavljena vsa vprašanja in vsako pomeni drug predmet. Temu vprašanju se lahko doda še kaj drugega, da se pojem in odgovor razširi. Poedine dodane besede odkrivajo mediju, kakšen je klobuk. Če je ženski klobuk, bo vodja na primer vprašal:

»Kakšen predmet imam zdaj v roki?«

Ta beseda »zdaj« pomeni za medija »dama«.

Če vpraša vodja na primer: »Kakšen predmet imam zdaj še v roki?«, bo medij takoj vedel, da je klobuk otroški, ker mu to pove beseda »še«. Če gre na primer za zelen deklinski klobuk, bi vodja vprašal:

»Kakšen predmet sem zdaj še vzel v roko?«

Tu pomeni beseda »vzel« zeleno barvo. Če bi bil klobuk rdeči, bi vodja na mesto besede vzel uporabil na primer »dobli«.

Na podoben način se lahko vnaprej sestavi ključ za celo vrsto predmetov. Potrebni so tako skoraj sami takšni predmeti, kakršne nosi človek navadno s seboj.

Ugibanje predmetov ne sme predolgo trajati, ker začne občinstvo počasi opaziti, da mora biti neka prav prirodna zveza med vodjo in medijem.

Z dolgotrajno vajo se lahko doseže tudi to, da se naučita medij in njegov vodja šteti po ritmu. To je važno za ugibanje števil. Vodja na primer pokaže neko številko 4572. Vodja tedaj skoraj neshišno

udari s čevljem po tleh in potem štejeta oba v istem ritmu. Ko pride do prve številke — v našem primeru do številke 4 —, udari vodja spet s čevljem in šteje se začne iznova. Tako gre do poslednje številke. Ker se lahko tudi črke nadomestijo s številkami, se dajo na ta način prenašati cele besede in stavki. Seveda mora zelo učinkovati na občinstvo, če kdo izmed navzočih napiše na listek ime, pa ga medij na veliko razdaljo ugame. Ta metoda se da uporabljati še z večjo prebrisanostjo, ker udarjanje z nogami zmore močnejše. Vodja lahko na primer po potrebi globlje diha, smirka ali poključuje. Občinstvo tega ne opazi, ker preveč vneto opazuje medija.

Neka umetniška dvojica je delala tole: artist je hodil k posameznim gledalcem in jih šepetaje vpraševal, kaj žele, da bi medij napravil. Tisti, ki je bil vprašan, seveda ni bil na odgovor pripravljen in vodja ga je vprašal: »Ali naj vam da klobuk na glavo? Ali naj vam odne uro z verižice? Ali naj vam vzame recob iz žepa?«

V večini primerov je vprašanec sprejel ugame teh vseh predlogov. Vodja je tedaj ukazal mediju, naj izvrši to, kar gledalec zahteva in v besedah njegovega ukaza je bilo tudi povedano, kaj naj stori. »Stori, kar gospod želi!« lahko pomeni robcok, »napravi« pomeni morda uro, »izvrši« pomeni klobuk itd.

Seveda se včasih zgodi, da kdo ne porabi vodjevega predloga, ampak želi, da bi medij stori kaj drugega. Vodja ga tedaj na nesumljiv način pregovori, češ da je to prelahka reč in da bi bilo morda boljše, če bi medij napravil kaj težavnijšega, na primer to in to... Če gledalec na to ne pristane, ne ostane vodji nič drugega, kakor da izbere simbol, ki velja za zahtevani predmet, ali pa da mu s pomočjo skrivne abecede zahtevno razkrije.

Navaden in učinkovit je tale trik: Vodja deli med občinstvo papir in kuverto in in prosil gledalce, naj na papir napišejo kakršno koli vprašanje ter dajo po tem papir v kuverto. Pozneje telepat-vodja zbere kuverte. Medij jemlje kuverto za kuverto, jih daje na čelo in odgovarja na zastavljena vprašanja. Potem se kuverte javno odpirajo in vodja prebere vprašanje občinstvu, ki se prepriča, da se vprašanje in odgovor ujemata. Tako se po vrsti odgovarja na vsa vprašanja.

Kako je to mogoče? Takole! Vodja je neopazno odprl eno kuverto, prebral vprašanje in dal to kuverto na poslednje mesto. Če je dvajset vprašanj, bo prišlo prvo vprašanje na čelo, a medij bo odgovoril na dvajseto vprašanje. Kuverta 1 se bo odprla pred vsemi, a artist bo rekel: »V redu!« in prebral občinstvu dvajseto vprašanje.

In tako se dela z vsemi kuvertami, ker je vselej vnaprej prebrano naslednje vprašanje.

Zadeva je še preprostejša, če ima vodja pomočnika med gledalci, ki mu da kuverto z vnaprejšnjim odgovorom vprašanjem, tako da mu ni treba skrivaj odpirati niti ene kuverte.

kin je poslal nekoliko čekov v Kalifornijo, pa tudi ženo je hotel podkupiti s pomembnimi vsotami in pokloni. Potem pa je nekoga dne prišel na obisk ženinih stric in tedaj je industrijalec Larkin zvedel, da njegova žena sploh nima sestre, temveč da sta Lia in Mia ena sama žena. Ta že-

na pa sploh ni bila v kopališču, temveč se je le malo bolj izgovarjala, se vrnila v možovo hišo in začela varati v bistvu samo sebe.

Industrijalec Larkin je vložil tožbo za ločitev zakona.

Plinske vojne v carstvu rastlin

Indijski učenjak Chundra Bose je že pred leti trdil, da je tudi med rastlinami sovražnost. To trditev je moderna znanost z novimi dokazi potrdila.

Chundra Bose je bil indijski učenjak, ki si je v Angliji pridobil doktorski naslov. Že pred desetletji je odkril, da se vsaka cvetlica lahko prehladi in dobi mrzlico. Zadnje njegovo odkritje pa je prekosilo vsa dosedanja. Bose je zopet načel vprašanje »vitalnega zraka«. Učenjaki so trdili, da vsaka rastlina izhlapeva neko vrsto zraka. Zato nastane med rastlinami prava »plinska vojna«.

Znanstvena raziskavanja zadnjih desetletij so dognala, da obstaja med rastlinami neka vrsta sovražnosti. Znano je, da se vinska trta obrača od kopriv. Na-

sprotno pa trta zelo dobro raste, če so v bližini olive ali bresle. Učenjaki pravijo, da olive izhlapevajo, neke vrste zraka, ki pospešuje rast vinske trte. Bose je ugotovil, da je čebula neke vrste električna centrala. To, kar izhlapeva čebula, ni nič drugega kakor navadni električni valovi, ki pa nimajo nikakega vpliva na druge rastlinske organizme. — »Plinske vojne« med rastlinami je ugotovil in potrdil tudi nedavno umrl nemški botanik Hans Molle. Ta je dognal, da so vzroki sovražnosti v tleh in v zraku. Nekatere rastline vsrkavajo eno vrsto kemikalij, drugim te primanjkuje in zato slabše rastejo ter končno usahnejo. To pa je tudi vsa skrivnost sovražnosti med rastlinami.

SLEPCA SPREGLEDALA.

43-letni pastor Harding iz Portlanda v Oregonu in 21-letni pianist Arthur Morton v Sacramentu, oba slepca, sta nedavno doživela težko operacijo. Zdravnik jima je namreč vcepil roženično stančico iz oči gospe Margaret Carr-ove, ki je tri dni prej umrla v Berkeleyu stara 80 let. 7 dni pozneje so sneli operirancema obvezo. »Lahko vidim, lahko vidim!« je vzkliknil trepetaje Harding. »Medio in rdečkasto vidim, a vidim pa le.« je zasepel klavirski umetnik in se onesvestil. Kirurg, ki je opravil to kočljivo operacijo, je prepričan, da bosta oba moža v kratkem pravilno videla. nk

VITAMIN PROTI SIVIM LASEM.

Iz Newyorka poročajo, da so na vseučilišču California iznašli poseben vitamin, ki preprečuje osivost las in vrača sivim lasem prejšnjo barvo. Že pred osmimi leti je neki francoski kemik s pomočjo vitamina menjal barvo dlake podganam. Vprašanje je, če bodo tudi ljudje prenesli isto kuro kakor podgane.

ARIJKE NE SMEJO DOJITI ŽIDOV-SKIH OTROK

Nedavno je stopil v Italiji v veljavo zakon o zaščiti rase, s katerim je prepovedano Židom nameščati arijsko služabništvo. Po omenjenem zakonu se smatrajo za služabnike vse osebe, ki izvršujejo ročno delo v rodbinah ali pri članih rodbine, pa naj imajo kakršnih koli naziv ali dolžnost. Samo v mešanih družinah, kjer je en zakonec arijec, je v posebnih primerih, ki jih mora odobriti policija, dovoljeno zaposliti arijske služabnike. Ne smejo pa arijke doiti otrok, pripadajočih židovskimi rasli. V posebnih naključjih je dovoljeno po odobritvi notranjega ministra, da imajo židovske družine arijsko služabništvo, opravljajoče posle negovalcev bolnih.

POLJUB S PRITISKOM 12 kg

Razna tako imenovana puritanska društva v Ameriki prirejajo najmanj dvakrat letno veliko propagando proti dolгим in prestrastnim poljubom na filmskem platnu. Da bi se končno rešilo to vprašanje, se je sestala posebna komisija filmskih strokovnjakov in določila skrajno strastno poljuba na platnu. Po nazorih teh strokovnjakov pritisk ustnic ne sme biti večji, kakor so se oni izrazali, sod pritiska dvajsetih kilogramov. Ta maksimum velja za vse filme, ki bodo izdelani v Hollywoodu.

ČE AMERIŠKA DAMA NIMA KAVALLIRJA...

Kakor gotovo je Amerika dežela najneverjetnejših dogodkov, tako gotovo so Američani tudi duševni očetje najorginalnejših idej. Brezposelnost odpravljajo na najrazličnejše svojevrstne načine. Tako so z uspehom uvedli posebno podjetje, v katerih si dame proti plačilu lahko izberejo kavalirja po lastni želji in okusu. Če ameriška dama slučajno nima partnerja ali družbe, tedaj kar telefonira na upravo takega podjetja in si kavalirja naroči. Treba je le, narodnastužiti

opomb: visokega, črneza, plavalasega. itd. Podjetje se seveda potrdi, da naročeni kandidat ustreza zahtevam. Ti plačani kavalirji so zelo uljudni in izobraženi gospodje, tako da se dami ni treba bati, da bi doživela kakšne neprijetnosti.

NIKAR PREVEČ ZAČIMBE V JEDILA

Tečnost jedi je odvisna od tega, kako je jed pripravljena. Pri tem pa nekatere gospodinje zelo greše, ker mislijo, da bo jed tem okusnejša, čim več bo v njej dišav in raznih drugih začimb. V nekatere kuhinjah se naravnost pretirava. Dišave in premočna začimba jemljejo jedem prirodnemu okusu, a v človeškem organizmu povzročajo razna obolenja.

Predvsem se greši v uporabi soli. Odrasel človek potrebuje dnevno 5 gramov soli. Vse kar je več, se ustavi v želodcu in povzroča tam prekomerno količino solne kisline. Na posledica tega pa trpe ledvice. Če pa ledvice niso v redu, oboli navadno celo telo.

Preveč soli vedno škoduje; nikoli pa se nismo slisali, da bi kdo obol el radi pomanjkanja soli. Če ima kdo v želodcu premalo solne kisline, ni vzrok v tem, ker je zaužil premalo soli, ampak v ne sposobnosti želodca, da bi dobljeno sol pretvoril v kislino.

Nespametno je dajati v jedi veliko dišav, da izgube svoj prvoten okus. Dišave služijo samo v toliko, da okus izboljšajo, ne pa, da ga uničijo. Kot dišave pa je bolje uporabljati razno zelenjavo, kakor pa poper, gorčico itd., ki samo draži sluznico in živec. Nervozna in razdražljivost je samo posledica preveč začimbe hrane. Čim bolj štedi gospodinja z dišavami, tem tečnejšo in tembolj zdravo hrano bo prirejala. Kvaliteta hrane se ocenjuje po njenem prirodnem okusu. — Prekomerno dodajanje dišav je pogosto samo sredstvo, s katerim bi se naj prikrilo kuharsko neznanje.

KAKO SPOZNATE MLADEGA ZAJCA OD STAREGA?

Ušesa mladega zajca se dajo z lahkoto pretrgati, medtem ko je ušesa starega zajca težko ali celo nemogoče pretrgati. Star zajec ima tudi širše čelo in na nogah bolj trde kremple kakor mlad.

KAKO JE TREBA KUPOVATI IN SHRANJEVATI RIBE?

Kupi žive ribe, ako je to mogoče. Pri večjih ribah je to seveda nerodno. Pri nakupovanju rib pazi: sveže ribe imajo precej čiste oči in rdeče škрге, trebuh je napet in precej trd. Ako imajo kalne, udrté oči, blede sluzne škрге in mehak, cunjav trebuh, tedaj niso več sveže, zato tudi ne uporabne. RIBE začno namreč zelo hitro gniti, posebno v gorkem času. Take ribe bi zelo škodovala zdravju. Pozimi in tudi poleti se ohranijo ribe par dni, ako se osnažene položijo na led. Nekatere so celo boljše, ako so uležane. Vendar je vedno bolje in varneje uporabljati sveže ribe.

Žena, ki je sebe varala z možem

MOŽ, KI JE »VARAL«. ŽENO Z NJENO SEVARLO. KI JE PA V RESNICI NI-KJER NI BILO.

Mr. Larkin je imel izredno lepo ženo, ta pa izredno lepo sestro. Bili sta dvočlani. Industrijalec Larkin je živel z ženo v Chicagu, njena lepa sestra pa v Kaliforniji. On je bil mnogo širši od te sestrice, ali je ni bil še nikoli videl. V tretjem letu zakonskega življenja je gospa Larkin bolela in odgovarjala v neko kopališče, da tam okrevata.

Že drugi dan po njenem odhodu se je pojavila v moževi hiši njena lepa sestra, ki je izjavila, da mu bo v odsotnosti njegove žene vodila gospodinjstvo.

Industrijalec Larkin je rad pristal na to, ker mu je bila sestra njegove žene prav všeč. Bila ji je podobna, toda bila je mnogo elegantnejša in je mnogo več polagala na svojo zunanost. Larkin si je začel očistiti, zakaj se ni oženil z Mio namesto z Lio. In zgodilo se je tisto, kar je bilo neizbežno. Larkin se je spustil v

ljubezenske odnose s sestro svoje žene. Začutili so nekega dne vest, je začela lepa Mia jokati, rekoč, da bo vse priznala svoji sestri Liji.

Jamesu Larkinu se je zdaj zabijala ideja. Lepi sestri svoje žene je pomnilil čest, ki je kaj hitro pomnilil vznemirjeno vest. In ona je potem odpotovala. Larkin je bil prepričan, da je nikdar več ne vidi.

Nekaj dni pozneje se je vrnila njegova žena iz kopališča. Do svojega moža je bila zelo nežna, toda nekega dne je nekaj odkrila in začela je sumiti v svojega moža. Potem pa je prišlo do škandala. Larkin je tudi to pot poizkušal zelo pomiriti s čekom, in to mu je tudi uspelo.

Od tega dne sta začeli sestra in žena pošiljati industrijalcu ocenjevalna pisma. Ena mu je pisarila iz Kalifornije, druga pa mu je pretila z ločitvijo zakona. Lar-

Ne pozabi naročnine!

Nikar ne čakajte na pomlad,

ko se morete s krajšim bivanjem v Varnždinskih Toplicah znebiti boleznin in bolečin. Naš hotel »Konstantinova kopel« je urejen tudi sedaj pozimi: sobe, kopeli in hodniki so kurjeni, brez prepaha. Velika in zaprta terasa za sprehode ob neugodnem vremenu. Vse pod eno streho, tudi restavracija. Sobe 20.—din, kopeli 10.—din, oskrba 30.—din; drž. uradniki in upokojeanci popust.

VARAŽDINSKE TOPLICE

SETA VLOŽEK

varuje noge, čevlje in nogavice

KOLESARJI!

Najcenejša popravila napravi čez zimo na vašem kolesu, motorju, šivalnem stroju
SPECIALNA MEHANIČNA DELAVNICA
BOGOMIR GRUBER, Meljska cesta 5

Umrla nam je v 64. letu starosti po kratki, mučni bolezni, previdna s tolažili sv. vere, naša ljubljena mama, gospa

Lekan Marija

vdova po železničarju

Pogreb nepozabne mame bo v nedeljo, 8. jan. arja 1939., ob 15.30 uri iz mestne mrtvašnice na tranzijsko pokopališče na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, 9. januarja 1939., ob 7. uri zjutraj v magdalenski župni cerkvi.

Maribor, Ljubljana, 7. januarja 1939.

ZALUJOČA OTROKA OLGA IN IVAN.

Dražbeni oklic

Dne 18. februarja 1939., ob 11. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin:

zemljiška knjiga: Fram, vl. št. 137

Ješenca, vl. št. 162

cenilna vrednost: a) Din 56.796,20

b) Din 9.551,40

vrednost pritlikin: Din 8.760.—, katera vrednost je že upoštevana pri cenilni vrednosti zemljišča.

najmanjši ponudek: Din 44.291,75 ad a) in b).

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 14. decembra 1938.

JUGOSLAVIJA

največja domača
delniška zavarovalna družba

zavaruje: življenje, požar, avtomobile, vlomsko tatvino, jamstvo, ne zgođe, transport, steklo, točo in živino.
Lastne palače in zgradbe v Ljubljani, Aleksandrova cesta 11 in Gospodarska cesta 4 in nadalje v Beogradu, Zagrebu, Osijeku in Petrogradu.
Ravnateljstva v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu, Osijeku, Novem Sadu, Petrogradu, Sarajevu in Splitu.
Podružnice in ekspoziture v vseh večjih krajih — zastopstva po vsej državi.

Pojasnili daje
RAVNATELJSTVO ZA DRAVSKO BANOVINO V LJUBLJANI
Tyrševa cesta 15, podružnica v Mariboru in krajevna zastopstva.

Iščemo jekleno osovino

s premerom 80—90 mm
5—6 m dolžine.

Tračnice poljske železnice do 20 m dolžine in dve vrtilni plošči (Drehscheibe) za 76 cm razdaljo tračnic. Vse dobro ohranjeno. Ponudbe na lesno industrijo inž. F. Pahernik - Vuhred.

V najem

TRGOVINO
ali lokal za specerijo-galanterijo v okolici na prometni cesti vzajem v najem. Ponudbe na upravo pod »Boščnost«.

Lokal

POSLOVNI LOKAL
v delavski naselbini na mestni periferiji, zelo primeren za pekarnstvo ali mesarsko (prekajevalci) podružnico, se odda takoj ugodno večjemu podjetju. Ponudbe zaprosene pod »Prometna točka« na upravo »Večernika«.

Posesti

Hiša v mestu, 3 sobe, kuhinja, vrt 22.000.— Oborožena hiša, centru, 11 strank, 460.000.— Dobrodoča gostilna na deželi, 2 hiši 56.000.— Trgovska hiša s trgovino, stanovanjem 6 sob, 70.000.— Posredovalnica »Rapla« Maribor, Gosposka ul. 28.

Znanja žel

Priden železničar, premožen, poročen
TOVARNIŠKO DELAVKO
šiviljo ali posestnika. Dopisi na upravo »Večernika« pod »Ustni razgovor«.

IX I 4105/38-9

Najlepše in najbolj primerno darilo je

šivalni stroj

katerega dobite od 1950 din naprej z garancijo — na mesečne obroke a din 100.— — pri **DRAKSLER RUPERTU**, mehaniku, Vetrinjska ul. 11. — Zahtevajte prospekte!

Original
Fruškogorski Biser
je v kvaliteti neprekosljiv.

Ti dve resnici se z ničemer ne morejo pobiti
Bruno Moser, Zemun, Mosereva 1
Telefon šte. 37-555 in 37-556
Zastopnik:
FRANC VOGRIN, Maribor, Maistrova ul. 15/I. - Telefon 26-64

MARIBORSKA TISKARNA D. D.

VODILNO TISKARSKO PODJETJE SEVERNE SLOVENIJE
POSTREŽENO HITRO. DOBRO IN PO NIZKIH CENAH

TELEFON 25-67, 25-68, 25-69

MARIBOR
KOPALIŠKA ULICA 6

